

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Bătrîna și tînăra Dobroge...

Număr realizat cu colaborarea brigăzii de scriitori formată din: Maria BANUȘ, Dumitru MIRCEA, Petre SOLOMON și Corneliu LEU.

Nr. 8

(105)

Anul V - 15 aprilie 1957

○ fotografie din Asia Centrală?
Nu! Tînăra dansatoare tătără Farida
Septar este artistă amatoare la Casa
de Cultură din Medgidia...
Fotografie de M. IVANCIU

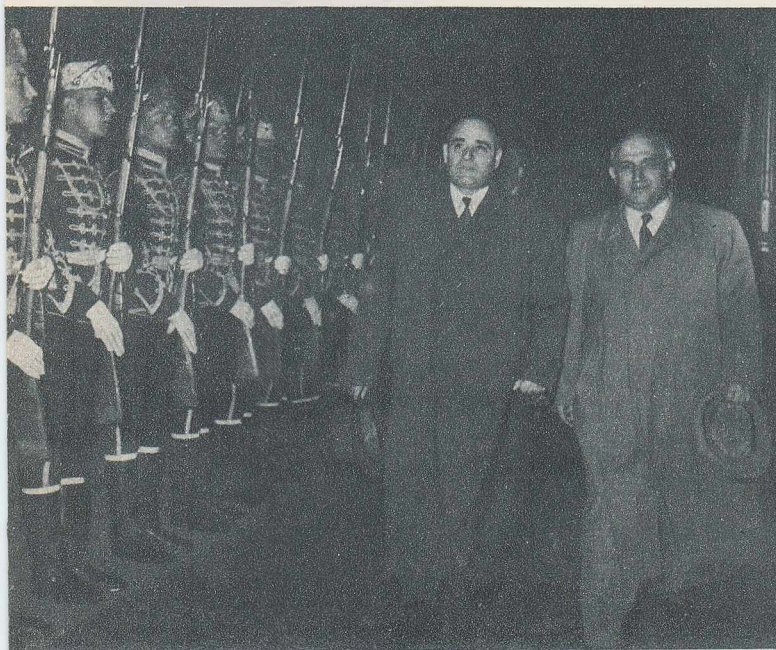
„VECINA DRUJBA!”

Fotografiile de la corespondentul nostru special
Andrei LOVINESCU

La sosirea în capitala țării prietene. Tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej și Todor Jivcov trec în revistă garda de onoare.

La Plovdiv, ca și în celelalte orașe ale R. P. Bulgaria, oamenii muncii au ieșit înaintea delegației romine cu flori, manifestind fierbinta lor prietenie.

La 4 aprilie 1957, delegația guvernamentală și de partid a Republicii Populare Române, care la invitația guvernului bulgar a vizitat Republica Populară Bulgaria, s-a reîntors în patrie. Timp de 7 zile, poporul român a urmărit cu însuflețire și interes deosebit desfășurarea tratativilor duse de reprezentanții celor două popoare vecine. Publicarea declarațiilor comune, precum și discursurile rostite de fruntașii guvernelor și partidelor celor două state au demonstrat încă o dată că prietenia care a legat de-a lungul veacurilor cele două popoare vecine este astăzi mai puternică, mai biruitoare și mai plină de viitor ca niciodată.

Vecinătatea geografică, suferințele comune și lupta dusă împotriva aceluiași dușmani — ne-au făcut destine mult apropiate. Cu toate acestea, două țări care-și sprijină hotarele în albia aceluiași fluviu au avut, în trecut, legături mult mai puțin strânse decât două state aflate la distanțe de mii de kilometri. Apărind interesele claselor exploatare, guvernării burgheze nu numai că statorniciseră o asemenea stare de lucruri, dar se și străduiau în permanență să învrăjbească cele două popoare, unul împotriva altuia.

Instrăinarea și învrăjbirile erau urzite în pofida unei străvechi prietenii, cimentate în suferințe și în lupta dusă împotriva aceluiași dușmani.

Dar astăzi vechea instrăinare și învrăjbirile au dispărut. Iar dragostea caldă, sinceră, frățească, cu care poporul bulgar a întâmpinat delegația noastră guvernamentală, a dovedit nu numai că vechea instrăinare a dispărut și că străvechea prietenie a reînviat, dar chiar că ne aflăm în fața unei prietenii calitativ noi.

Ultimii doisprezece ani au înfrățit inimile celor două popoare în cea mai măreață operă comună pe care au visat-o vreodată: construirea socialismului, făurirea vieții noi, libere și fericite. La Plevna ca și la Sofia, la Plovdiv ca și la Varna, oamenii muncii bulgari au înfățișat, plini de mândrie, membrilor delegației noastre, rezultatele obținute de ei pe acest țărîm. Frumoasa lor patrie — cunoscută la noi în trecut numai pentru

La masa tratativelor, in cea mai caldă atmosferă de prietenie.

pitorescul litoralului și al cul-
milor Rodopilor, pentru uleiul de
trandafiri, tutunul aromat sau tru-
fandalele legumicole — este astăzi
o țară în plin avânt economic, cu o
puternică industrie grea și ușoară
în plină dezvoltare, cu mari suc-
cese obținute pe tărîmul sociali-
zării agriculturii.

Hotărârile luate de comun acord
în cadrul tratativelor duse în spi-
ritul înțelegerii, colaborării și avan-
tajului reciproc, vor cimanta și
mai mult prietenia frățească care
leagă cele două popoare. În acest
sens, schimburile comerciale hotă-
rite, intensificarea colaborării eco-
nomice și ajutorul reciproc pe dru-

Cu piine și sare, cu
rodul muncii lor paș-
nice — așa au pri-
mit fiicele și fiii
poporului bulgar pe
reprezentanții po-
porului român. →

Instaurarea regimului democrat-popular în România și Bulgaria a dat prieteniei noastre un conținut și mai profund, și mai bogat: este prietenia a două țări socialiste legate prin unitatea scopurilor și năzuințelor, prietenia a două țări hotărâte să meargă pe calea leninistă, calea construirii socialismului.

*(Din cuvîntarea rostită de tovarășul GHEORGHE
GHEORGHIU-DEJ la mitingul ce a avut loc în 1
aprilie la Plovdiv).*

După depunerea coroanei de flori la Monumentul Arma-
tei Sovietice

Delegația noastră a fost primită cu multă dragoste și de țărâna bulgară. În fotografia noastră : colectivii din Pirvenet au ținut să ofere delegației o gustare din roadele muncii lor.

forțele în apărarea integrității noastre economice și politice, luptând fără încetare împotriva tuturor uneltirilor cu care dușmanii noștri comuni încearcă să submineze unitatea lagărului socialist. A lagărului în fruntea căruia se află marea Uniune Sovietică.

„Vecina Drujba!” — Prietenie

veșnică! Acestea au fost cuvintele cu care poporul bulgar a întâmpinat pretutindeni delegația noastră guvernamentală.

Prietenie veșnică, frați bulgari! — răspunde din toată inima poporul nostru.

I. M.

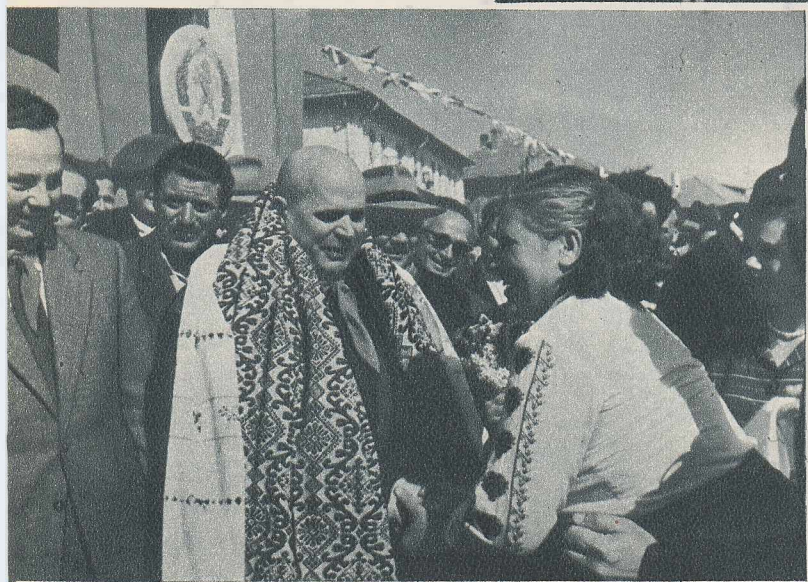
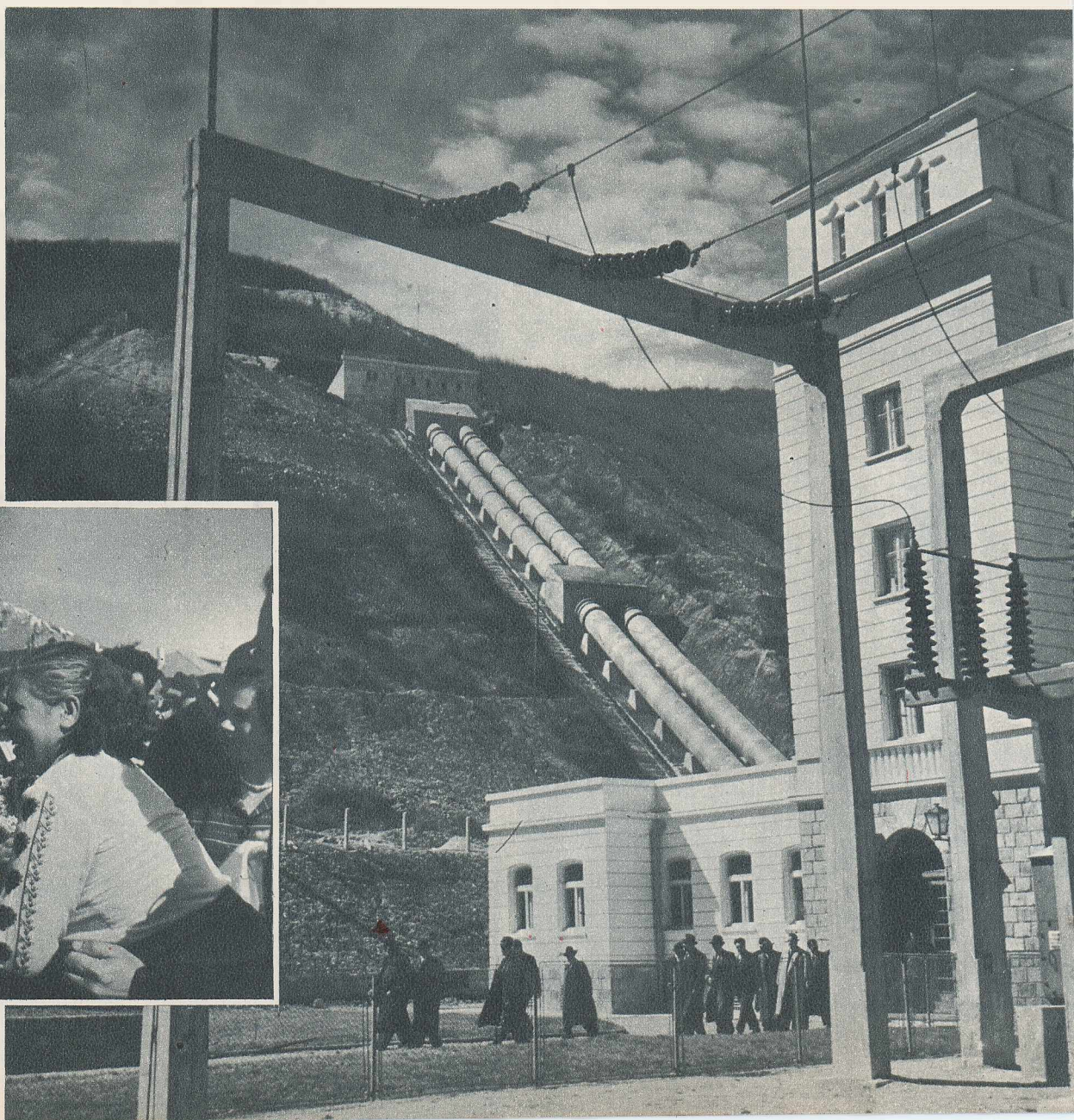
Pe străzile Sofiei, într-o seară, în timpul vizitei delegației romine. Cât de grăitoare sînt fețele cetățenilor capitalei bulgare. Prietenia noastră va fi veșnică!

mul industrializării socialiste, în domeniul agriculturii, al explorării și exploatării zăcămintelor de petrol și gaze naturale, precum și schimbul de păreri asupra posibilității folosirii potențialului energetic, piscicol și de irigații al Dunării — au creat o bază materială concretă și trainică legăturilor dintre cele două țări.

Aprecierile făcute asupra situației internaționale au înregistrat aceeași deplină înțelegere din partea ambelor părți. Republica Populară Română, ca și Republica Populară Bulgaria, sînt hotărîte și de acum înainte să depună toate eforturile pentru menținerea și consolidarea păcii în lume, să-și unească

La Pordim, pe locurile istorice unde acum 80 de ani a fost consfințită victoria împotriva asupritorilor otomani, solii poporului român au primit în dar frumoase cusături naționale.

Vizitind una din minunatele construcții socialiste ale poporului frate: complexul hidro-energetic „Stalin”.

ITINERAR DOBROGEAN

de Petre SOLOMON

Nu știu cum vor fi reacționat ceilalți cinci colegi întru ale scrisului când au aflat că vor fi trimiși în regiunea Constanța, în cadrul campaniei electorale, dar eu, unul, l-am răsfoit pe Ovidiu, poetul care în urmă cu 1950 de ani a fost trimis în aceleași locuri, firește în cu totul alte condiții.

„Ergo erat in fatis Scythiam quoque visere nostris“...

era, așadar, în destinul nostru să vedem și Scitia — zice poetul în „Tristele“ sale. Pe noi, însă, gândul de a revedea Dobrogea în toilul iernii ne-a bucurat și ne-a tulburat totodată. Tulburarea i se datorește, în parte, tot lui Ovidiu, care, pentru a-și înduioșa tiranii, a exagerat și condițiile climaterice ale locului său de surghiun.

La Constanța am căutat însă în zadar viscolul și celelalte detalii ale iernii pontice zugrăvite de marele nostru înaintaș. În afară de un vânt hoinar, rățacit pe străzile orașului, n-am găsit nici ger, nici sloiuri de gheață și nici măcar zăpadă.

Pe drumurile Dobrogei

Am fost pretutindeni primiți cât se poate de bine și am avut prilejul de a sta de vorbă cu oamenii și de a le cunoaște viața, bucuriile și frământările. Am trecut prin câteva raioane în care, în acele zile, se desăvârșea cu succes transformarea socialistă a agriculturii. Ne-am oprit, bunăoară, în satul Comana, din raionul Negru-Vodă. Aici ființează, de câțiva ani, o puternică gospodărie colectivă, care cuprinde astăzi aproape întreaga populație a satului. Spre mirarea noastră am aflat că există în sat o echipă de teatru, alcătuită în deosebi din tineri colectivști. Am stat de vorbă cu animatorul echipei, Nicolae Olteanu, un autodidact ambițios, care a izbutit să pună în scenă spectacole dificile, ca, de pildă, „Doctor fără voie“ de Molière. El ne-a explicat un fapt care mi se pare plin de semnificație: echipa de teatru din Comana e nevoită să-și îmbunătățească necontenit activitatea, din pricină că numeroși colectivști au posibilitatea de a merge la Constanța cu autocamioanele gospodăriei, pentru a viziona spectacolele de înalt nivel ale Teatrului de Stat de acolo. Oamenii nu se mai mulțumesc cu orice, după ce au văzut asemenea spectacole.

Noi, scriitorii din București, am ținut prima noastră șezăncă literară în sala căminului cultural din Comana. Intrucît îl văzuseră pe Molière și pe alți autori iluștri, colectivștii nu s-au mirat de venirea noastră în mijlocul lor. Noi, însă, am avut de ce să ne mirăm. Sala aceea modestă și friguroasă era ticsită de lume, o lume pestriță, cu căciuli și broboade, însă foarte atentă și dornică să asculte literatură. Era frig în sală? Poate doar la început să fi fost, pentru că după aceea ne-am simțit foarte bine. Maria Banuș, George Dan, tânărul poet Nicolae Stoian și semnatarul acestor rînduri au citit versuri, Dumitru Mircea și Corneliu Leu — proză.

Intorcîndu-ne de la Tulcea la Constanța, ne-am oprit în comuna Mihai Viteazu, din raionul Istria. Eram așteptați în sala casei de cultură, de un public numeros și nerăbdător să vadă la față pe întii scriitori care le călcău pragul. Fără voia noastră, întîrziaserăm cu o oră, astfel încît oamenii pierduseră nădejdea de a ne mai vedea. Satul, greu accesibil din pricina unor drumuri proaste, stă oarecum în afara circuitului valorilor culturale. Și, totuși, există și aici oameni dornici de cultură și de lumină. Satul are o puternică gospodărie colectivă, una din cele mai productive din raion. Oamenii și-au construit de curînd o casă de cultură, în care pot vedea aproape zilnic cîte un film, sau asculta o conferință. Dar, oricum, un scriitor nu se mai pomenise încă pe acolo. Și iată că, deodată, vin șase, nu unul singur. Și dă-i cu versuri, dă-i cu proză, vreme de peste o oră, pînă cînd publicul din sală s-a încălzit de-a binelea și a trecut la contraofensivă. A

luat cuvîntul, întii, președintele gospodăriei colective, care i-a criticat pe anumiți colectivști pentru că nu menajează pe loc vitele de muncă. Apoi a vorbit o colectivistă care l-a criticat aspru pe președinte pentru că s-a „boierit“, și ne-a rugat să scriem despre situația din gospodărie.

Mă uitam la Dumitru Mircea în timp ce vorbea femeia aceea, și nu știu de ce, dar am avut senzația că asist la geneza uneia din povestirile sale. De altfel, în încheierea șezătorii, Niculina Voinea, președinta Statului Popular local, o femeie energică, frumoasă și instruită, ne-a invitat pe toți să scriem „un roman despre gospodăria colectivă din Mihai Viteazu“.

Am întîlnit, pe drumurile Dobrogei, numeroase subiecte de roman, cu eroi cu tot, atît negativi cît și pozitivi. Întrebați-i pe Leu și pe Mircea, dacă nu mă credeți...

O călătorie în India

La București nu mi se spusese că, în cadrul deplasării noastre, vom vizita și... India.

Printr-o fericită întîmplare, am întîlnit într-o seară pe stradă trei indieni, cu care am intrat în vorbă. Bucuroși de cunoștință, ei ne-au invitat să venim a doua zi pe vaporul „Indian Endeavour“, din al cărui echipaj făceau parte. A doua zi — 26 ianuarie — fiind Ziua Republicii India, grupul nostru a nimerit pe vas în plină sărbătoare. Prietenii indieni, adunați în cabina lui Jal. Khambata — inginerul-șef al vaporului — pe care-l întîlnisem cu o seară înainte, toastau tocmai pentru republica lor. Ne-am alăturat cu dragă inimă bucuriei lor și am închinat un pahar pentru prietenia dintre popoarele romîn și indian.

Ca să ne luăm „revanșa“, i-am invitat pe indieni să vină în aceeași seară la Casino. Le-am oferit acolo o masă modestă, dar cu specialități romînești: țuică, mititei și vin de Murfatlar. Oaspeții indieni au rămas încîntați.

A doua zi am fost din nou oaspeții vaporului „Indian Endeavour“, de data aceasta pentru a ni se servi un adevărat banchet.

După acest ospăț, am stat îndelung de vorbă cu gazdele, în cabina lui Jal. Khambata. Dumitru Mircea ne-a surprins și pe noi și pe indieni cu doinele ardelenesti pe care le-a cîntat cu un glas „de mare clasă“, iar câțiva dintre amfitrioni ne-au purtat prin folclorul muzical al continentului indian.

Vizita noastră pe vasul indian a luat sfîrșit seara tîziu, într-o atmosferă prietenească. Jal. Khambata, exprimînd sentimentele tuturor colegilor săi, ne-a mărturisit că în nici un alt port nu s-a simțit mai bine ca în portul Constanța, deși navighează de peste nouă ani. Nicăieri nu a asistat la o asemenea manifestare spontană a prieteniei față de poporul indian.

Vaporul „Indian Endeavour“ este primul vas indian sosit în țara noastră — cu o încărcătură de minereu de fier. Din Constanța vasul a plecat spre Novorosiisk, iar de acolo, cu o încărcătură de mărfuri sovietice, se va întoarce în India.

In loc de încheiere

Am schițat cîteva din momentele trăite de grupul nostru în regiunea Constanța. Dacă expresia nu s-ar fi tocît prin uz, aș spune că au fost momente de neuitat. În orice caz, amintirea lor ne va urmări mult timp de aici înainte. Am participat, după puterile noastre, la campania electorală. Am asistat, ca să spun așa, la uriașa muncă dusă în legătură cu transformarea socialistă a agriculturii. Am întîlnit o seamă de oameni adevărați, candidați la titlul de eroi ai literaturii noastre. În sfîrșit, am vizitat India...

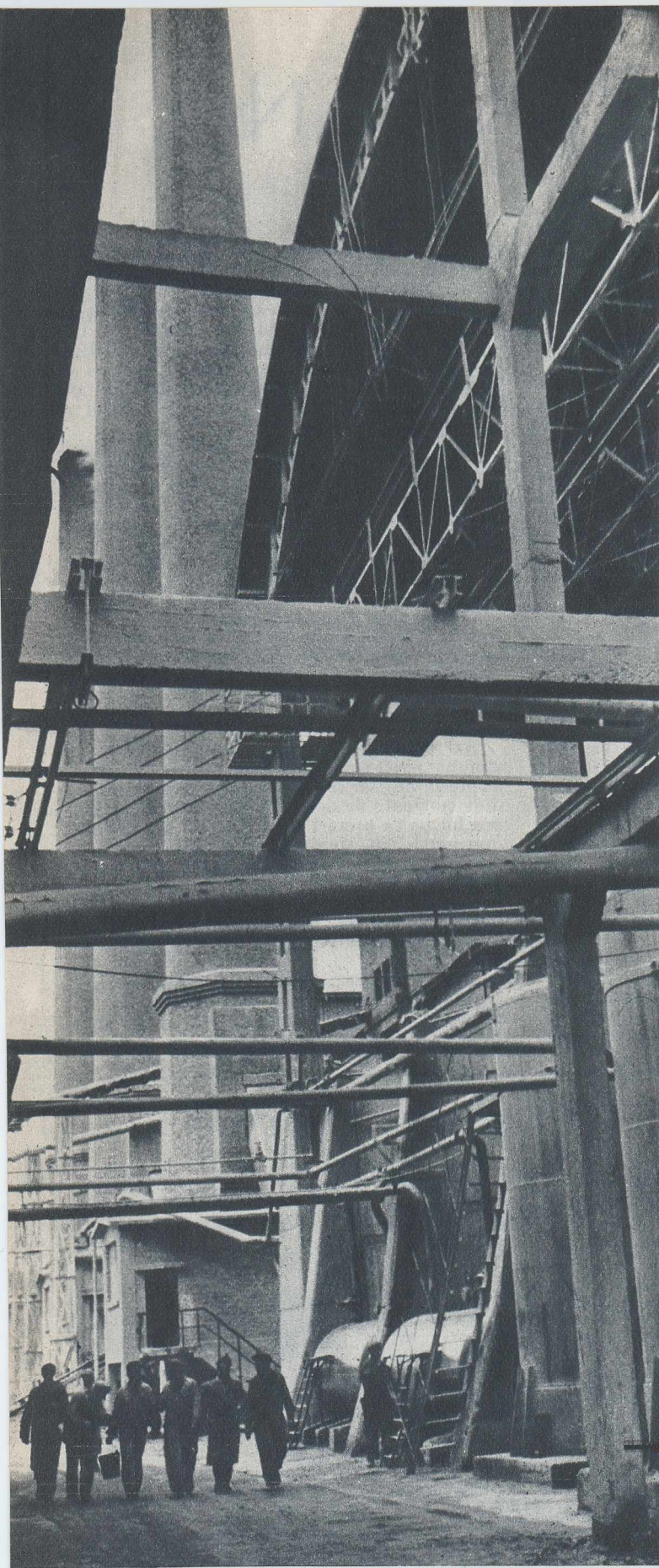
Și toate acestea, petrecînd numai opt zile în regiunea Constanța. Îl recitesc pe Ovidiu, dar degeaba: nu pricep cum de s-a putut simți prost pe țarmul Pontului Euxin...

LA O ȘCOALĂ TĂTARĂ DIN CONSTANȚA

...și anume la Școala medie mixtă nr. 4 din Constanța, cursurile se predau elevilor în limba tătară. Iată o fotografie luată la ora de fizică a clasei a opta. Profesorul Beșchir Bartemir, explicînd legile electricității.

Fotografie de Gh. CIOROBEA

Cum vii dinspre est, chiar la intrare, orașul Medgidia își prezintă cartea de vizită: o fântină părăsită. Gîndul te duce, bineînțeles, la arșițe toride cu fîntîni uscate, secătuite. Fundul de nămol verde pe care țopăie cîteva broaște, ostatice între zidurile puțului, poate trezi halucinantă imagine cu care — cam exagerat de fapt — ne-am obișnuit, a unei Dobrogi sterpe, mizere, reprezentată prin mari buze crăpate de sete, prin procesiuni în jurul unor asemenea fîntîni față de care speranțele sînt zadarnice... Ei nu, nu e chiar așa. Fîntîna părăsită poate, într-adevăr, să fie cartea de vizită a Medgidiei; dar, știți de ce? Pentru că tot orașul are astăzi apă curentă.

În centrul orașului se află fosta locuință a beiuului. Are ferestre mari și balcoane de fier forjat. Din cînd în cînd, altețea sa venea de la Constanținopol să-și încaseze chiriile pentru niște proprietăți care erau cam întreg centrul orașului. Atunci, glasul pițigăiat al zurnalei, însoțit de bătăile daulei, tînguia aici subțiri și grațioase melodii orientale. Mahomedanii venau într-un respectuos ritual să i se plece și să-i aducă plocorul. Și iată că acum, după atîția și atîția ani, în sălile largi dinăuntru, zurnaua brodează iarăși melodii subțiri și migălite ca un filigran, în timp ce daula îi ține isonul în bătăi sonore. Nu, n-a venit beicul. Aci e astăzi casa raională de cultură, unde au loc repetițiile ansamblului turco-tătar.

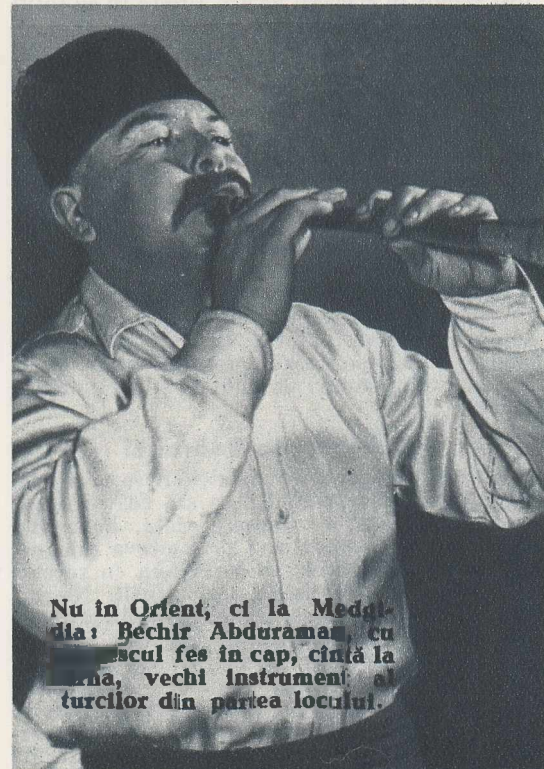
— Piața. Piața ne permite să facem o scurtă incursiune în istoricul orașului. Pentru că orașul a fost inițial o piață. Un maidan întins, bătătorit, la întretăierea drumului de la Siliștra la Babadag, cu cel ce venea de la Constanța.

Medgidia era un oraș pur comercial, un loc care înlesnește schimbul și contribuie și el, prin oamenii lui, la mărirea prețurilor.

Au fost de ajuns șase ani, însă, pentru ca numărul cetățenilor să se mărească de patru ori, iar Medgidia să devină oraș muncitoresc.

Într-un asemenea oraș, devenit industrial chiar mai curînd decît ai putea concepe, cu populație muncitorească de peste nouăzeci la sută, îți e foarte greu să alegi un om despre care să vorbești, un singur om, vreau să spun. Toți cei cînsprezece mii de locuitori (număr cu care a crescut populația în ultimii șapte ani) sînt caracteristici orașului și însemnatelor transformări prin care a trecut el. Numele lui

Dumitru Cotmeanu e ales cu totul întîmplător; și totuși evoluția acestui om din 1952 și pînă astăzi e caracteristică pînă la esență. Acum aproape șase ani un tînră măruntel, cu fața osoasă, cu ochii vioi, a venit aici dintr-unul din satele Dobrogei de sud; dornic să muncească. Pe atunci, pe spinarea prelungului deal de la răsăritul Medgidiei, printre bostanele de harbuji zemoși și topotani aromați, erau ridicate niște schele, în mijlocul unor stive imense de materiale. Cotmeanu a lucrat ca salahor la așezatul cărămizilor. Și iată că, din cărămizile astea, din schelele

Nu în Orient, ci la Medgidia: Bechir Abduraman, cu fesul în cap, cîntă la fiddle, vechi instrument al turcilor din partea locului.

metalice care se montau, din betonul turnat în cofraje, la o vreme au început să se definească geometricele forme industriale ale unei uriașe fabrici: hale cu deschizătura ca un arc de cerc, prismatice clădiri de ateliere, tronconi e coșuri sfîdînd cerul Dobrogei. Și toate astea, în jurul unor hiperbolice cilindri de metal traversînd oblic un spațiu imens, abia așteptînd să înceapă să se rotească. Cotmeanu a apărut aici o dată cu ei, ei au apărut aici o dată cu el. Și Dumitru Cotmeanu a învățat cum se cocete clincherul. A învățat să regleze injectoarele pentru a obține temperaturi înalte, a învățat cum să privească și să aprecieze cocerea, privitul lanțurilor care urmăresc rotirea cuptorului cu zăngănitul lor. În timp ce Medgidia își căpăta calificarea de oraș producător de ciment, Cotmeanu capătă și el calificarea de cocător. Astăzi, este maistrul cocător, deci a crescut în grad și-n calificare, dar nici

Aspect impresionant al unei construcții noi: fabrica „Cimentul Păcii” din Medgidia.

Tractoarele, reparate în iarnă la I.M.U.M., lucrează din plin pe ogoarele dobrogene.

MEDGIDIA PRODUCE!

fabrica n-a rămas mai prejos. Ea este deținătoarea steagului de producție pe ramură, deci, într-un fel, maestră în producția de ciment.

Dincolo de complicatul triaj al gării, pe o fostă țîrlă, numai în ultimii cîțiva ani, a răsărit o imensă fabrică: „Întreprinderea metalurgică de utilaj Medgidia”. Tineretea uzinei și tineretea, aproape în exclusivitate, a brațelor ce mînuiesc aici strungul și ciocanul, au adus o viguroasă infuzie de prospețime vechiul oraș dobrogean. I.M.U.M.-ul, — așa cum i se zice pe scurt întreprinderii—cu un cincinal în urmă, a început să producă anual doar 200 tone de piese de schimb pentru tractoare, pentru diferite alte mașini și pentru automobile. La sfîrșitul anului trecut, graficul prezintă o urcare la 1900 tone anual de piese de schimb, destinate și uzului intern, și pentru export. Cu producția tot în creștere, în primăvara aceasta, planul pe trimestrul întîi a fost realizat pînă la sfîrșitul lunii februarie. Tot pînă la sfîrșitul lui februarie, pe sub monumentala poartă a uzinei s-au îndreptat spre cîmpiile dobrogene ultimele din cele 295 de tractoare, ieșite din ateliere, ca dintr-un sanatoriu de iarnă, regenerate și gata de luptă pentru campania de primăvară. Pe unul din tractoare, mecanicul Stelian Nicorescu, grijuliu de mașinile trimise de unele S.M.T.-uri prea des la reparații, a lipit un bilet. De fapt o scrisoare pe adresa S.M.T.-ului din Cogealac: „aveți grijă de tractoare dacă vreți ca ele să aibă o viață mai lungă!”

O raită prin fabrică, însoțiți de doi buni cunosători ai întreprinderii, Gh. Pachev, secretarul comitetului de partid, și ing. Hîrăștăoanu, președintele comitetului de întreprindere, ne-a fost de mare folos. Am cunoscut astfel parte dintre oamenii care au contribuit la ultimele realizări. Iată-i: inginerul Tudor Ion, cu cuptorul

său electric dă azi 80-100 șarje de oțel la o singură boltă, față de 20 din trecut; Viorica Zaharia, fostă țesătoare la Arad, în vîrstă numai de 23 de ani, este azi cea mai bună bobinătoare din întreprindere. Elanul ei în muncă i-a fost răsplătit prin cea mai mare cinstire: este deputată în Marea Adunare Națională; un meșter mai în vîrstă: Alex. Buligescu este în căutarea de noi invenții. El îi tatăl „matriței-mamă”, adică a unei matrițe a matriței în care se toarnă suportul ax-rolă de la tractorul K.D. 35, devenit astfel mai ieftin. Iată-ne și în secția prelucrătoare de piese de schimb și auto, condusă de tînărul inginer Constantin Constantin și de Gh. Vasu, fratele Eroului Muncii Socialiste N. Vasu, secția aceasta aduce o permanentă depășire de plan de 30-40 la sută. După ce au mai construit, remorci-dormitor muncitorii, tehnicienii și inginerii de aici au trecut la realizarea unor tipuri noi de mașini agricole. În luna martie s-au angajat ca la 1 Mai să se prezinte cu primele realizări în această direcție. Și se vor prezenta! E vorba doar de un angajament pentru 1 Mai!...

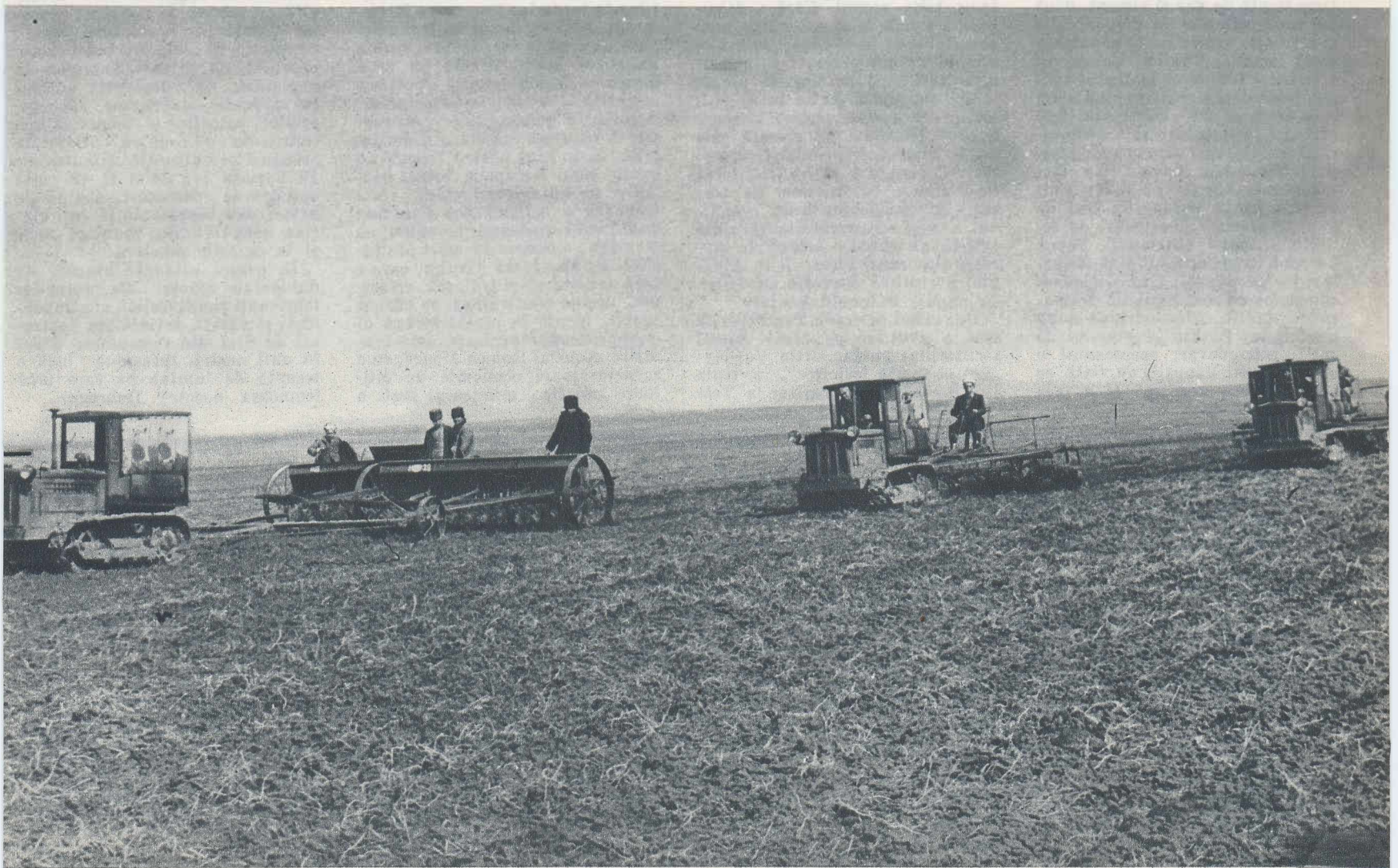
S-a vorbit de multe ori despre certitudinile, avîntul, demnitatea pe care le capătă omul în momentul cînd are conștiința că realizează ceva, că e folositor oamenilor. Ei bine, același lucru se poate spune despre un oraș. Cu cît e mai productiv, cu atît, implicit, înflorirea lui e mai rapidă, cu atît capătă mai repede acea demnitate de loc important unde se întîmplă ceva, care servește la ceva. Așa că blazarea în care a trăit orașul timp de o sută de ani, i-a luat locul avîntul prefacerilor din ultimii ani. Medgidia produce, deci progresează.

**Cornellu LEU
F. URSEANU**

Fotografii de M. IVANCIU

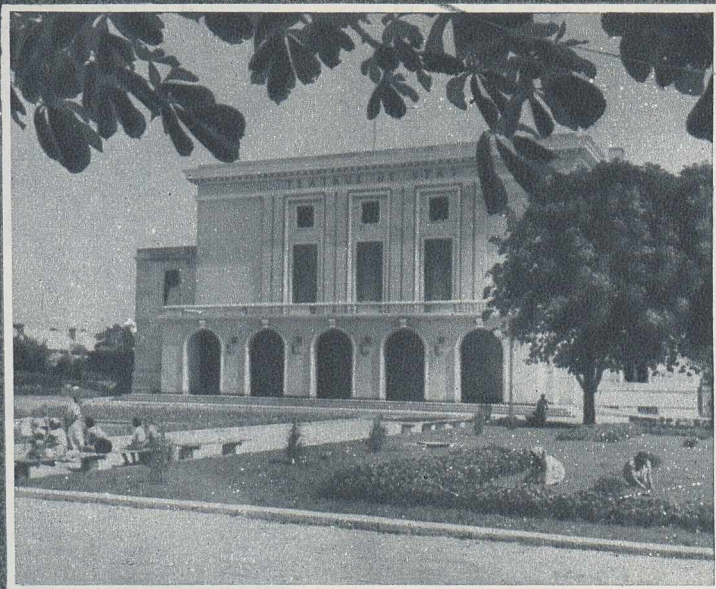

Rafi Amet și Dumitru Mihalache, de la „Cimentul Păcii”. Sînt și tovarăși de muncă și vechi prieteni.

Thalia pe malul mării

de Irina STOICA

Teatrul de Stat din Constanța

Zveltă și grațioasă, nu însă lipsită de masivitate, clădirea Teatrului de Stat din Constanța — inaugurată acum aproape cinci ani — își păstrează intactă prospețimea lucrului abia terminat. Din foaierele largi și elegante, din încăperile luminoase ale birourilor și atelierelor, din spațioasele cabine și săli de repetiție, de peste tot locul, se degajă acea atmosferă, familiară construcțiilor noi, de voie bună și lucitoare curățenie.

Nu am fi evocat, la începutul rîndurilor de față, această prospețime iscată de var și ciment, dacă nu am fi aflat-oși în preocupările și acțiunile oamenilor ce populează acest lăcaș al Thaliei. Colectivul artistic și tehnic al teatrului constanțean, deși a realizat pînă acum spectacole ce dovedesc maturitate artistică, este totuși în faza căutărilor febrile, specifice tuturor începuturilor. Nu demult au fost inaugurate noi secții: anul trecut au luat ființă secția „Teatrul de păpuși” și cea a „Teatrului de estradă”. Copiii bătrînului Tom's bat cu bucurie drumul pînă la teatrul lor de păpuși. Unii dintre ei cunosc pe de rost replicile dramatizării lui R. Alexandrescu după basmul lui Pușkin „Peștișorul de aur”. Într-adevăr, spectacolul e bine realizat. Păpușile au viață, se mișcă firesc; vorbirea le e însă

citeodată prea tăgănată, cu unele accente false. Teatrul de păpuși prezintă serioase perspective de dezvoltare.

Optimismul prevederilor noastre își are sorginea în entuziasmul colectivului. Vom da un singur amănunt care vorbește limpede despre pasiunea ce-l animă. Cînd a fost înființată, secția „Teatrul de păpuși” nu avea angajați nici un mînuitor profesionist. Un grup de inimoși amatori, sub conducerea regizorului Claudiu Cristescu, au învățat dificilul meșteșug într-un timp record. Fără a întrebuința sforile — ei se conduc după principii că la păpușari inima se află în palmă — acești entuziaști mînuitori sînt hotărîți să pregătească tot mai mari bucurii copiilor. (Și în numele acestor viitoare bucurii, trimitem pe această cale un indemn întreprinderii „Decorativa” pentru a grăbi trimiterea instalațiilor contractate cu teatrul). El însuși preatînăr, colectivul secției se pregătește să ajute artistic și tehnic o echipă de pionieri din orașul Dures (R.P. Albania) porniți să dezvolte un teatru de păpuși în localitatea lor.

De curînd pe scena Teatrului de stat a avut loc premiera piesei scriitorului bulgar Orlin Vasilev: „Cei ce caută fericirea”, în regia lui Boris Tafkov, regizor la Tea-

trul Popular „Stoian Bicivarov” din orașul Varna, creîndu-se astfel premisele unei cunoașteri directe și ale unui schimb de experiență fructuos între cele două teatre. Valoroasa lucrare a lui Orlin Vasilev scoate în evidență, printr-un puternic și emoționant conflict, drama intelectualului rupt de năzuințele și lupta poporului. De asemenea acțiunea piesei „Cei ce caută fericirea”, care se petrece în timpul celui de al doilea război mondial, aduce pe scenă imaginea eroismului comunistilor în lupta lor împotriva fascismului. Ideile dramei au fost relevate de o regie inteligentă, care a imprimat spectacolului un ritm dinamic, fericit gradat, potrivit intensității dramatice a scenelor. Actorii, în general tineri, au reușit să sugereze caracterul personajelor. E de spus pentru fiecare un cuvînt bun. Ne oprim totuși pentru a sublinia interpretarea emoționantă a artistei Zoe Caraman dată unui personaj complex ca Neviana, o femeie cu mari posibilități de generoasă dăruire, care e însă nevoită să-și trăiască, resemnat, drama vieții lîngă un bărbat egoist, închis în cercul strîmt al unor preocupări exclusiv individualiste. Actorul Romeo Mogoș, cu o surprinzătoare economie de mijloace artistice, mimică și gest. a

realizat viu, uman, figura luptătorului comunist Damian Nikolov. Cu excepția unor momente melodramatice, Jean Ionescu a redat verosimil frămîntările doctorului Nikolai Gavrilov. O fină înțelegere artistică a vădit Irina Barbu în rolul Babei Radka. Lucica Georgescu a șarjat inteligent pe superficială și mondena Ștefi. Mai menționăm pe Suzana Demetrian în Clienta grasă, pe Mircea Psatta în Maksim, pe Longin Mărtoiu în Leonid, pe Octavian Uleu în Bețivul. Credem că Mircea Herford trebuie să adîncească mai mult linia personajului, atît de dificil, al lui Vențeslav Atenski, soțul Nevianei. Actorul a dat personajului o vigoare pe care el nu o are; Atenski, intelectual de seră, se poate contura mai adecvat, prin gesturi mai reținute, printr-un timbru al vocii mai palid, mai slab, printr-o mimică prin care să-și exprime dezgustul de viață, refuzul ei. Mircea Herford, actor real înzestrat, poate să biruie, cu unele eforturi, dificultățile acestui rol.

Reprezentarea acestei piese dovedește buna orientare a teatrului dobrogean pentru un repertoriu interesant și educativ; această trăsătură e ușor vizibilă, cercețînd suita de piese prezentate în cei cinci ani de activitate ai teatrului. Ne luăm îngăduința a-i recomanda o mai mare îndrăzneală în alcătuirea repertoriului; renunțarea la a mai prezenta piese anemice în caractere și conflicte, ce nu-i pot furniza decît un costisitor balast (în repertoriul teatrului au existat și asemenea calamități), precum și în atacarea curajoasă a celor mai interesante opere dramatice din dramaturgia clasică și modernă. Activitatea teatrului este îndrăgită nu numai de publicul orașului Constanța; spectatorii lui se recrutează din cele mai îndepărtate localități ale regiunii. Numeroasele deplasări, cu spectacole întregi în raioanele dobrogene, ale regizorilor, actorilor și tehnicienilor, constituie o rodnică activitate artistică și culturală a teatrului. În dorința lor de a fi cît mai aproape de spectatori, echipe de actori dau reprezentații în cîntea colectivităților fruntași chiar și în ogrăzile acestora.

În orașul altădată bîntuit de dubioasele afaceri ale veroșilor fabricanți și angroșiști, contrabandisti și vătăfi, activitatea Teatrului de Stat din Constanța, durat în anii noștri, înseamnă încă o treaptă de lumină pe care urcă frumoasa noastră Dobrogea.

Din carnetul unui reporter

○ ÎNTÎMPLARE CU FARAONI

Deunăzi, aflîndu-mă într-o cabină telefonică a Oficiului interurban din Constanța și așteptînd să mi se dea legătura cu Bucureștiul, am interceptat fără voia mea următoarea convorbire telefonică:

— Alo! Cine-i acolo?
— Alo! Aici Tutankamon! Dar acolo cine e?
— Aici Ramses al doilea. Hai noroc! Ce mai e nou?
— Voiam să-ți cer un stat. Am primit o adresă din partea Trustului 10 Construcții din Constanța prin care ne cere să le

dăm niște consultații. Cică vor să învețe din experiența noastră în legătură cu munca de construire a piramidelor

— De ce? Vor să facă și ei piramide?

— Nu, dar au niște construcții la gospodăriile agricole de stat pe care le tăgănează de vreo cîțiva ani și nu știu cum să facă să mai lungescă lucrările.

— Și nu le-ai răspuns că noi am muncit foarte operativ în legătură cu piramidele?

— Ba da. Dar ei susțin că noi am fost avantațați fiindcă n-am avut mijloace mecanizate sau piese prefabricate.

— Și ce-ai hotărît?
— Să-l chemăm pe Tutmes al

treilea și pe ceilalți faraoni și să facem o ședință plenară în colaborare cu Trustul.

— Bine, sînt de acord. Unde și cînd va fi ședința?

— Peste o oră la gospodăria de stat din...

Zadarnic îmi apăsai receptorul de ureche. Nu mai distinses nimic. Vocile se pierdură și în receptor nu se mai auzi nimic altceva decît urletele șacalilor din deșert și pitusul crocodililor din Nil.

Cum să aflu care-i gospodăria unde se va ține această nemal-pomenită ședință? Să întreb la direcția Trustului? Mă temeam să nu mi se recomande un concediu la un anumit sanatoriu. Atunci ce să fac? Imi veni o idee

genială: voi porni cu o mașină din gospodăria în gospodărie pînă îl voi găsi pe faraonul mei.

Zis și făcut. M-am suit într-un GAZ și am luat gospodăriile la rînd. La Tepeș Vodă și la Moșneni am găsit cîte un viitor atelier mecanic, începute de acum doi-trei ani și lăsate în paragină. Mi s-a spus că Trustul 10 n-a făcut la timp comenzile de prefabricate și că în general nu s-a preocupat de terminarea clădirilor.

Dar de faraoni nici urmă. La gospodăriile de stat din Peștera și Rîmnic am găsit niște foraje pentru alimentări cu apă, începute încă din 1955, de asemenea neterminate, dar n-am găsit nici tipente de faraoni. La gospodăria de stat „Costache Burcă” și la cea din Cobadin am găsit niște lucrări în același stadiu. La Cobadin mi s-a spus că pînă acum s-au perindat 3 șefi de șantier, dar șantierul e tot șantier. Adică, merge încet și prost.

Tot umblînd după faraoni, am

ajuns la Stupina. Aci am văzut o ruină semănînd a monument istoric nerestaurat, avînd zidurile strîmbe și tencuiala căzută. Mi s-a spus că această clădire ar fi trebuit să fie un atelier mecanic și că autoarea ei, întreprinderea 1001 Cernavodă, a lăsat-o în părăsire. Am întrebat — sperînd că în preajma acestor ruine istorice îl voi găsi pe faraonul:

— În ce an înaintea erei noastre s-a început construirea acestui monument?

— În 1955, era noastră, mi s-a răspuns.

Deci nici o speranță cu faraonii... Am plecat acasă, gîndindu-mă cu amărăciune că am pierdut ocazia de a vedea un nemal-pomenit schimb de experiență, consolidîndu-mă că poate Trustul 10 Construcții a și învățat între timp cum se construiesc într-un termen rapid niște clădiri care să înfrunte secolele, dacă nu mileniile...

A. BART

PEREȚII DE STICLĂ

— schiță —

de Dumitru MIRCEA

Ilustrații de Nichi POPESCU

Despre Tudor Cojocaru lumea știe că se trage dintr-un neam vechi de mărgineni, veniți cu oile prin Dobrogea dumnezeu știe când... Tradiția familiei spune odată că un flăcău de la turmă s-a întors din sat la țiră abia în zori. Flăcăul mai întirziase — ce-l drept — dar nu pînă dimineața. N-a spus nimănu nimic, dar l-au înțeles că-i vorba de focul cel iute și dumnezeiesc al dragostei. Flăcăul, pe numele său Octavian, a umblat în acea zi singur, ocolindu-l mai ales pe taică-su. N-a cîntat — ca de obicei — din fluier; nici dulăului nu i-a șuierat voinicește. Se mișca în rînd cu turma, cît mai departe de firtați, și se lăsa bătut de vîntul cel ager care venea de peste Dunăre, din bărăganuri... Seara, cînd ciobanii s-au așezat la cină, ia-l pe Octavian de unde nu-i... Stăpînul a mormăit ceva și nu s-a atins de mîncare, celălalt fecior — mai mic decît Octavian — a suspinat, iar firtații — trei inși încă sprinteni, deși atinși de brumă, — au împins la o parte străchinile.

— În fecior a intrat o dihanie, zise într-o vreme bătrînul... Mine îl tragem la județ.

A trecut noaptea, a trecut ziua următoare. Stăpînul stătea pe jeratic... În zori și-a strîns oamenii, l-a ales pe fecioru-său și pe Dițu Lup, unul dintre ciobani, om ca la patruzeci de ani, mai mult lat decît înalt, tare ca piatra că juca Mărgineana cu doi oameni subțiri, și le-a zis:

— Gătiți-vă cu ce trebuie, și vedeți ce-i... Ai grijă, Diț, să nu iasă moarte. Mi-l aduceți legat.

S-au întors ciobanii plouați, parcă fiecare ar fi prăpădit o turmă de o mie de oi. Hainele pe ei, ca așezate cu furca.

— Octavian al nostru nu mai vine, jupîne, spune Diț Lupul. Fiind mai bătrîn, el avea întîietate la vorbă.

— E mort? hurui stăpînul, fulgerînd cu privirea către feciorul de-al doilea.

— E mai sănătos ca mine, jupîne...

— E sănătos numai pe dinafară, tată. Înăuntru îl roade un vierme.

— Am zis să mi-l aduceți legat. Am zis, Lupule?

— Omul cel tare și-a aplecat capul, descoperindu-se:

— Nu l-am dovedit, jupîne. Păcat de așa haiduc.

În glasul său, poate pentru cea dintîia oară, suna o rușine, dacă nu și un fel de pizmă, poate chiar și admirație. Au început să povestească, pe rînd, ce-a fost.

L-am găsit pe Octavian într-o căruță cît o bărbiță. O femeie cam de anii lui Diț scotea de sub streășină chirpici pentru foc...

— Avem un flăcău aici, femeie. Putemu-l vedea?

Femeia își întoarse capul spre ei, îi săgetă cu ochii — văzură ciobanii că la vremea sa fusese ca o floare din poiană.

— Intrați...

Octavian ședea pe laviță și pe semne pînă la venirea lor cîntase din fluier; își mai ținea degetele pe găurele... În fața lui torcea o fată. Diț Lup, intrat primul, înlemni. Peste umărul său se holba Sima, fratele lui Octavian. Ușa rămase deschisă în spatele lor.

Diț Lupul înlemnise din pricina fetei. De cînd era pe lume nu văzuse pâr mai negru, ochi mai păcurii și buze mai roșii. Cînd fata s-a sculat de pe scaun, Diț Lup a fost gata să jure pe oricare dumnezeu că nu se află lujăr mai mlădios ca mijlocul fetei, nici căprioară mai gingaș alcătuită. Fata le-a făcut semn cu fusul și le-a zis cu glas de clopoțel:

— Poftiți dumneavoastră, jupîni...

S-a ridicat și Octavian, așezînd fluierul pe meschioară.

— Ce-i, bade Lupule? Ce-i, Sima?

Au intrat ciobanii și s-au oprit lingă uștiori. Între ei răsări femeia din ogradă. Diț Lupul a făcut un pa' înainte, și-a înfipt mîinile în șerpa. Octavian își pironise ochii pe el. Sima, tînărul, simți o furnicare și un tremur.

— Te gătești, Octavian, și vii la tatăl și stăpînul nostru, spune Diț Lupul, cît se poate de răspicat. Poruncă!

— Bade Lup, mi-am luat femeie.

N-o pot duce în țiră, precum știi. Ai uitat legămîntul mărginenilor?

— Femeie pentru tine alge stăpînul tău, tatăl. E juruită de mult o sălișteancă de-a noastră, cu costițe aurii. Ia-ți sarica și urmează-mă, Octavian.

Sima începu să tremure mai tare. Înaintea lui se ciocnea o cremene — Diț, și un amnar de criță — Octavian. Scăpără; curînd se va încinge în bărbîncioara asta de casă, o vilvâtaie.

Diț înaintă hotărît și-și puse mîna pe brațul lui Octavian.

— Pași înaintea mea! Pleacă-te la cuvîntul tatălui.

În clipa aceea se auzi un suspin și-un hobot de plîns. Fata! Octavian își trase cuțitul din șerpar. Diț Lup îi prinse mîna și dintr-o smucitură meșteșugită, cuțitul căzu. Sima îl culese și-l înfipse în șerparul său. Atunci s-a pornit o luptă crîncenă. De trei ori l-au pus jos pe Octavian... De trei ori i-a scuturat flăcăul de pe el... Cînd să înceapă a patra oară, Octavian l-a prins pe Diț, la săltat icnînd (Diț Lup spunea că i-a auzit oasele pîrînd) și l-a zvîrlit cu toată puterea în Sima. Pînă să se dezmeticească oamenii căzuți pe jos, Octavian a avut vreme să scoată de sub laviță un topor. Firtații s-au lipit năuci de uștiori. Gîfiau tustrei bărbații, în vreme ce femeile, îmbrățișate, parcă împietriseră.

— Bade Lup, frate Sima, mîrii Octavian, mi-e drag sîngele vostru și nu voi să-l vărs. Dar să știți că mi-e mai dragă fata asta. Îl rog pe tata să vii, să-mi dea binecuvîntarea...

Diț Lup spunea că în acele clipe Octavian era atît de frumos, că nici voinicul Măzărean din poveste nu l-ar fi întrecut. Inima ciobanului singera totuși — Octavian călcuse legile cele necrise, dar tari, poate mai vechi decît veacurile, ale oamenilor de la munte. Nesocotea voia tatălui... Se mai întîmplase, e drept, și ciobanii povesteau la focurile de țiră, despre cei pustiiți ca despre niște bicisnii... Dar Octavian se dovedise flăcău de cea mai aleasă spiță... A oftat Diț Lupul, l-a împins pe Sima către ieșire.

— Să nu cadă blestemul pe tine, Octavian...

Și s-au dus...

Bătrînul n-a venit să dea binecuvîntare feciorului. S-a înapoiat cu turma la Sibii și s-a înfățișat la cuscru-său să-i spună că feciorul

Octavian, juruit ginere, s-a pustiit în moarte, iar fata, după ce va isprăvi cu plînsul, poate aștepta un mire nou.

... A rămas Octavian pe plaiurile aspre și goale ale Dobrogei, sub turci. Totuși, legenda nu se isprăvește aici; s-au născut din ea mai multe versiuni. Una spune că Octavian a murit nu multă vreme după însurătoare, uscîndu-se de dorul poienelor și al pădurilor de cetină... Alta povestește că a trăit pînă la adînci bătrîneți și a durat un neam virtos... A treia cică s-ar fi bătut cu beii și zapcii, ca un om cu iubire de libertate, pînă l-au răpus — tînăr — și l-au tocat cu iataganele... A patra, mărturisește că Octavian și-ar fi lăsat nevasta cu copii cu tot și s-a dus la munții săi, urmărit de blestemul părintesc... Pe cea dintîi și pe cea din urmă dintre cele patru versiuni, eu nu mă îndur să le cred. Cine vrea, n-are decît s-o facă... Mai degrabă cred că Octavian a durat un neam tare, din ramura căruia face parte și omul nostru, despre care va fi vorba mai la vale, bădia Tudor Cojocaru. Așa susține moșneagul — taică-su — după al doilea dorobanț de secărică, fălindu-se că neamul său are acolo, în Dobrogea, o 'vechime de trei veacuri...

II

Oamenii din sat l-au crezut ursuz pe Tudor Cojocaru, pentru că în cei patruzeci și cinci de ani de cînd îl au în mijlocul lor nu l-au văzut ieșind înainte la sfaturi, nici izbucnind ca un foc în veselii, ori ciocniri. Ochii lui — negri — cere privesc lumea cu oarecare îndiferență (ca să nu se arate prea interesat) sînt ascunși vederii altora de pălăria veche trasă pe sprîncene. Din această pricină unii

au crezut că în Tudor Cojocaru înfățișările lumii acesteia întră umbrite oricât ar fi de strălucitoare, iar părările lui despre lume tot așa ies, ca din gropiță.

Ce-i drept e sfînt: cînd îi vin ape tulburi bîdia Tudor Cojocaru poate fi cum nu se află om pe lume mai închis și mai întunecat. Atunci tace; parcă-i o movilă în bîrăgan. Împrejurul lui totul e otova, întins și fără formă și nu-l interesează — se pare. Dînsul dă — ca gorganul — întruchipare gravă singurătății și tăcerii. Atunci îl poți întreba orice că nu primești răspuns.

Cînd socotelile îi ies bine — Tudor Cojocaru se luminează în așa fel, încît îți vine de asemenea să juri că n-ai să găsești om mai mulțămît oricît ai umbla. Atunci, ochii îi lucesc, pe chip îi stăruie o liniște și o împăcare, pe buze îi trece, arar, o urmă ușoară de zîmbet, iar bărbia parcă și-ar fi pierdut din ascuțime și repeziș. Mai ales căsenii dumisale — nevasta, doi feciori și o fată, și tai-că-su, moșneagul Tudor Cojocaru — dau de știre că stăpînul casei are vreme senină. Atunci se aud zvonuri de cîntec prin ogradă — cîntă fata ceva tineresc, feciorii suieră, moșneagul se îmbată la M.A.T. cu secărică, iar nevasta își pune cea mai bună rochie și trece în povești pe la vecine.

Așa stînd lucrurile satul avea motive să-l creadă ursuz pe Tudor Cojocaru. Știa de asemenea că nu-i convine să se amestece nimenia în treburile lui, nici să-l bată la cap. Tudor Cojocaru parcă ridicase între el și lume un zid prin care, din timp în timp, cînd avea interes, (mare interes!) ieșea și intra dumnealui deschizînd o poartă grea, ca să afle ce-i. Atît. Încolo, lumea trăiască-și viața cum crede.

Din această pricină a fost o problemă cumplită cînd s-a înființat — acum vreo trei ani — o gospodărie colectivă în sat. Cam pricăjită, cam vai de capul ei, cam alcătuită din ce s-a găsit, dar însemna ceva, o unire. Problema era următoarea: cum te duci la Tudor Cojocaru să-i spui: „bre, Tudore, noi am vrea să comasăm, iar tu cazi cu două pozoane în perimetru” — cînd știi foarte bine că așa ceva nu s-a mai întîmplat — adică să se amestece cineva în rosturile Cojocaru-lui. Om cînstît, om harnic, săritor (nu pentru că i s-ar fi cerut ajutor, ci pentru că simțea el că-i nevoie).

Ei, du-te spune-i lui Tudor că-l comasezi... că-i dai loc în altă parte. „Cum — va întreba dumnealui — adică să-mi schimb drumul umblat o viață? Ce?... Ia, ieșiți degrabă...”

Comitetul de inițiativă a dezbătut îndelung tot felul de propuneri... Au căzut toate, iar comasarea s-a făcut alături, de la țărășii lui Tudor în stînga, măcar că pentru asta s-a cheltuit zile lungi ca să-i hotărască pe alții vreo cincî. „Mai lesne muți niște cărămizi decît un zid”, cică ar fi spus președintele... În acest fel Tudor Cojocaru a fost lăsat în pace multă vreme. Omul își împlinea obligațiile către stat fără crîcnire și-și vedea de ale lui. Colectorul n-a bătut niciodată la poarta lui Tudor Cojocaru. Numai într-o toamnă, un colectivist, întîlnindu-l pe Tudor în bîrăgan, a rămas uimit și nu l-a răbdat inima să nu-i pună următoarea întrebare, vîzîndu-l cum cercetează arătura de toamnă de pe tarlăua gospodăriei:

— Place-ți, Tudore?

Colectivistul povestea că atunci a văzut cei mai întunecați ochide pe pămînt. Cică s-a uitat împrejur și cînd s-a convins că-i atîta singurătate, l-a apucat frica. Tudor e voinic și pietros; dacă-ți dă una, umblă două săptămîni întreg spitalul din Medgidia să te vindece... Așa că omul s-a tras la fereală cu cîțiva pași.

— Bun! a venit dinspre Tudor un fel de muget, iar colectivistului i s-a părut că trece din moarte în viață și că pălăria lui Tudor s-a mișcat în sus. Semn bun; deci, poți lega o vorbă, măcar că n-ai nici o sprijoană, cît ține întinderea, nici martori de se întîmplă ceva; ori, poate tocmai din pricina asta...

— Poate vîi cu noi, că și așa sîntem vecinii a îndrăznit colectivistul.

„Închipuți-vă, fraților — povestea omul la M.A.T., seara — că Tudor n-a zis nimic. S-a dus. L-am petrecut cu ochii pînă s-a slobozit în vale către sat. Să știți, oameni buni, că se mișcă-n el ceva. Coace. Nu i-ar strica oleacă de agitație!”

Vorbele acestea au prins rădăcină în sat. Mai întii s-au agățat de ele potrivnicii colectivizării, care vedeau în Tudor un punct foarte tare de sprijin. Și într-un amurg ploios de vară, la poarta lui Tudor au răsunit niște ciocănituri.

— Cine-i? s-a auzit glasul limpede al Stanei.

— Eu, Cănită... Acasă-i Tudor?

N-a primit răspuns pe dată ci, după ceva așteptare, s-a ivit în poartă stăpînul.

— Ce-i, bre?

— Măi, Tudore, aș avea cu tine o vorbuleță, s-o auzim numai noi... s-o cîntărim. Știi, tu ești om cu putere tare între ceilalți, înțelept. Învață-mă. Port și eu un bolovan și nu-i suflet să mă ajute, iar tu care pricepi atîtea...

— Cănitule, ce vrei? l-a întrebat rece Tudor, fără să-l poftască înăuntru.

— Ascultă, Tudore, eu te știu de-al nostru că altmintrelea te-ai amesteca la...

— Du-te-n mă-ta!

Scurt! Buf, poarta! Mai să-l pocnească în frunte pe Cănită.

Întîmplarea i-a bucurat pe colectivști și mai cu seamă pe secretarul organizației. „V-am spus eu că Tudor e curat ca lacrima și că-i de-al nostru? Om gospodar, priceput, harnic, tot ce vrei. Are el ale lui toane, dar cam toți avem cîte una. M-oi duce să-i vorbesc...”

S-a ținut de cuvînt... A bătut și el la poartă.

— Bună seara, Tudore.

— Bună, bre. Ce-i?...

— Tudore, ascultă-mă. Am copilărit împreună și te cunosc, sîntem prieteni, da? Tu vezi, nu se poate să nu vezi, că am pornit un lucru nou. E greu. Mulți se uită ce faci tu...

— Ce vrei, bre Marin?

Răceala primirii nu l-a descurajat pe Marin. Și-a aprins pe îndelete o țigară, chip să-și adune gîndurile și să capete curaj mai mult, ori — cum povestea el mai pe urmă — să-l fiarbă nițel pe Tudor Cojocaru.

— Ne zbatem să mărim gospodăria și ne-am gîndit, frate-meu, că tu...

— Bine, Marine. Noapte bună!

Hodoronc-tronc! Buf, poarta!... Tudor a pus zăvorul și a intrat în casă. Marin, răzimat de ulucă, și-a fumat țigara numai pe jumătate, apoi a zvîrlit-o în ciudat. „Priceapă-l dracu'! și-a zis el, scuipînd. Om ca el n-am pomenit...” A doua zi le-a spus prietenilor că Tudor e un individualist „tipic” și că vor avea cu el de furcă... Tudor stă înapoia zidurilor lui și nu-l poți cînti.

III

A trecut o vreme de la aceste întîmplări. Cum e și firesc, gospodăria a mers înainte și din aproape nimic s-a ridicat ceva; peste asta s-a adăugat încă ceva și, în cele din urmă, în sat s-au întărit lucrări statornice. Pe cîmpurile cu grîne au intrat combinele de la Castelu și a fost mirare... S-a tras un fir cu electrică și s-a iscat bucurie... S-a clădit un cămin cultural cu cinematograf și — vezi bine — mulțumirea a crescut... Încet, încet, oamenii s-au aplecat către nouitatea care purta numele „Timpuri noi” — gospodăria colectivă. Iar ziarele au început să scrie că pe ogoarele colectivștilor recolta a sporit, întrecînd uneori cu sută la sută pe cea veche, cu care oamenii erau de atîția ani obișnuiți.

Că s-a petrecut cu Tudor Cojocaru?

Cu dumnealui? Ceva foarte ciudat, neobișnuit cu firea sa. Mai întii oamenii au rămas mirați vîzîndu-l la film... În al doilea rînd s-a mirat președintele satului cînd a văzut o cerere semnată de Tudor Cojocaru pentru introducerea luminii electrice în gospodăria sa... Dar cea mai mare uimire au încercat-o alții...

După cum se știe în raionul Medgidia — și în alte raioane din regiune — s-au trimis echipe speciale care să muncească pentru

isprăvirea cooperativizării. Cu răbdare, dar cu hotărâre... Când a venit vorba și de Tudor Cojocar, dacă trebuie lămurit ori ba, Marin s-a împotrivit.

— Nu... Lăsați-l. Încercăm degeaba. S-a închis ca între pereți și n-ai ce-i face. Nu-i dușman; pentru asta bag mina-n foc. Dar nici pornit încoace nu-i...

— Are influență, tovarășe Marin!... i-a răspuns instructorul teritorial. Scurt. Doar n-o să ne poticnim de el, ca de-o cioată în drum. Tăiem șleau pe de laturi.

Așa că echipa și-a văzut de lucrul ei, nestingherită. Au bătut oamenii de câte douăzeci de ori la o poartă. Și-au mușcat uneori pumnii de neputință în fața îndărătniciei. Și-au topit toate argumentele într-o zi și s-au chinuit noaptea să găsească altele... Numai la poarta cu numărul două sute patru n-a bătut nimeni, pentru că acolo ședea Tudor Cojocar. La a lui poartă nu s-a bătut și la a celor care se cunoșteau a fi nevrednici...

Într-o seară, la camera oficială, unde dormeau câțiva agitatori din echipă, s-a deschis ușa fără obșnuita ciocănitură. A răsărit din întuneric Tudor, tras la față, cu pălăria pe ochi, negru. La lumina becului privirile omului scăpărau. Marin — care se afla acolo să discute cu echipa — simți un fel de prevestire a furtună și se sculă de pe laviță.

— Stai locului, Marin! spuse tare Tudor, tuflindu-și pălăria pe ceafă, împotriva oricărei obicei... Stai locului și taci. Mă ocolești; mă ocolești de doi ani. M-ați pus alături cu Cănită. Treceți pe uliță sus-jos și n-aveți ochi pentru casa mea. Ați crezut că eu nu văd? Am venit numai să vă spun că nici n-aveți ce căuta, acuma. Așa. Noapte bună!

Tudor s-a răsucit pe călcie și a închis ușa minlos, lăsându-i pe cei șase oameni împietriți într-o uimire grozavă. Atâtea vorbe dintr-o dată nu-șozi amintea Marin să fi slobozit Tudor nicidecum în cei patruzeci și cinci de ani.

IV

— Nu m-am repezit după el, povestea secretarul Marin Dincă, deși inima îmi da ghies. Am lăsat să treacă noaptea și ziua următoare. Seara i-am bătut la poartă și i-am zis în loc de binețe: „uite, nu te mai ocolesc. Am venit la tine ca prieten și cred că nu mă alungi“. M-a pofit în casă, în odaia de oaspeți. Era cald înăuntru. Tudor a scos din dulap o sticlă de votcă și a înfipt-o înaintea mea.

— Bem!

— Bine, frate. Bem, i-am zis. Fă cu mine ce vrei acum, că te simt prieten. Spune-mi, ce te-a apucat?... Te-ai tras în tine ca într-o cetate neagră, frate Cojocarule. Întră, dacă poți. Privește dacă ai cum!... Nu te înțeleg.

Tudor a umplut paharele, m-a îmbiat, am bătut. Nu știu câte rinduri am bătut. Destul că într-o vreme l-am auzit grăind:

— E drept, Marine. Am tras ziduri împrejurul meu pentru că nu-mi plăceau multe. Cu vremea, am băgat de seamă că zidurile mele se subțiază, că se vede prin ele... M-am trezit înconjurat de ochi și știu că nu-mi place să se uite lumea la mine. Am crezut că nu mă zărește nimine, numai eu îi văd pe alții... Știi, cetatea mea avea pereții de sticlă, ori de gheață limpede. Nu știu... Ori poate știu. De bună seamă pereții mei au fost de sticlă...

Localitatea merită mai mult decât o simplă însemnare și cred că în această privință toată lumea e de acord cu mine. Cu riscul de a-i supăra pe unii vrednici podgoreni din alte părți ale țării — cunoscuți și necunoscuți mie — mărturisesc aici, cu mare sinceritate, că licoare mai dumnezeiască n-am găsit la nici o altă podgorie... Mă închid înaintea strălucitului Cotnar, care ține în spate faima țării Moldovei încă din cărunte veacuri... Toată stima pentru neîntrecuta Tămioasă și Grasă de la Pietroasa, unde s-a aflat nu numai Cloșca cu pui din tezaur, ci și un teren strașnic pentru aceste varietăți de vinuri românești. Mă descopăr înaintea podgorenilor de la Drăgășani, Valea Călugărească și Odobești, cu vestitele lor soiuri de vinuri, unele negre, altele albe dulcii, amărui-asprăsoare cele mai multe... Și, bineînțeles, am tot respectul pentru vinurile tari ale Tirnavelor și Lechinței — Riesling, Fetească, Traminer, Furmint — pentru Corcovelul negru ca cerneala din Banat ca și pentru Crimpoșia de Segarcea... Dar Murfatlarul e Murfatlar!...

Între vinurile noastre are locul său foarte bine fixat. Vinuri dulci, licoroase, parfumate și tari. Cum desfunzi o sticlă, cum îți se umple casa de miresme, parc-ai adus din poieni binecuvântate o legătură de iarbă proaspătă cu cele mai felurite flori. Se întilnesc salcîmii cu măcieșii, sulfina cu busuiocul, mătăcina cu pelinul... Și mirosul ierbii pâlite, îndată după cosit, se întilnește cu cel al frunzelor veștede...

Mare minune un vin reușit! Un vin reușit este într-un fel o operă de artă.

Vrednicii noștri podgoreni care dau țării comoara viței (plătită peste graniță cu valută forte), să nu se supere și să nu zîmbească subțire cum le stă în obicei, dacă vor întilni aici afirmații oarecum neconforme științific, ori lucruri atât de cunoscute lor, încât au gustul vinului răsuflat. Sînt impresiile unui nevrednic fiu de podgorean mărunț scrise pentru toată lumea. Mă strădui însă să aduc laudă Stațiunii Experimentale de la Murfatlar și podgoriei înfrăgite care nu produce mult, dar ceea ce face este ideal... În această privință cred că nu mă contrazice nimeni, întrucît știu foarte bine că producătorii de vin respectă întotdeauna marfa celuiilat, chiar dacă nu-i acceptă superioritatea.

Murfatlarul de azi e o podgorie mică: nici o sută de hectare (vorbesc de stațiune, nu de producătorii ceilalți). Ea se laudă însă — și pe bună dreptate — că în privința procentului de zahăr, al tăriei și al parfumului, n-o întrece nimeni Un Riesling italian de Murfatlar nu poate fi uitat niciodată... Nu-i prea dulce, ci

MURFATLAR

de Dumitru MIRCEA

dulcișor-amărui — cu iz foarte fin de acriu și cu un parfum în care nu mai știu ce nuanțe lipsesc. Aș zice că predomină liliacul. Alții jură că miroase a sinziene și a salcîm. Poate că oricine are dreptate. E miros de livadă și de cîmp ce vine spre tine de departe, cu adierile vîntului... Un Pinot alb, un Muscat-Otonel, un Sauvignon... Destul! Parcă mă văd în cramă, lângă tovarășul inginer Alexandrescu, explicîndu-i pentru ce am ales, dintre cele opt soiuri prezentate nouă, ageamiilor, Rieslingul italian.

Podgoria își începe istoria cu veacul nostru. E nouă și tînără. La început au fost abia zece hectare. S-a încercat, cu titlu de experiență, aclimatizarea unor soiuri franțuzești pentru șampanie. Încercarea a întrecut așteptările. Le-a întrecut în așa fel, încît acum se poate spune vinului respectiv — Pinot, Sauvignon, Muscat-Otonel ori Riesling italian — că-i soi Murfatlar, atîta deosebire există între vinul dobrogean și soiurile transplantate. Murfatlarul nostru și-a depășit în toate privințele părinții. E dulce-licoros, e tare (de la 16 grade în sus), are un buchet inegalabil și o culoare de chiblimbar, strălimpede.

Podgoria, care — de la început — aparține statului, a crescut încet, și oarecum neștiințific. Înainte de toate ea nu avea — și nu are nici acum — o pepinieră proprie. Sădește butași crescuți în alte locuri. Această lipsă se va remedia curînd, și veți afla cum, citînd pînă la capăt rîndurile de față. Iată însă că sub anii noștri, problema viilor de Dobrogea, cu bază pe Murfatlar, a devenit de importanță primordială... Cercetări îndelungate de climă și sol, (pedo-climatic) de soiuri și varietăți au permis stațiunii să realizeze în anul trecut o lucrare remarcabilă: raionarea viilor în Dobrogea. S-au făcut mii de analize, cu probe luate din toate colțurile regiunii — adecvate culturii viței — analizîndu-se componența solului și soiul care ar fi cel mai potrivit. S-a ajuns la concluzia că, în Dobrogea, cu investiții relativ mici, se pot sădi cu deplin succes circa 36.000 — 40.000 hectare de vie, care să dea aproximativ aceeași calitate de vin ca și actuala podgorie Murfatlar. Se știe că via — acolo unde îi privește — este de opt-zece ori mai rentabilă decît oricare cultură, chiar dacă uneori îți se duce pe copcă o producție anuală (ceea ce unui bun

podgorean nu i se poate întîmpla decît o dată, de două ori, în viață). De aceea, nu peste mulți ani în Dobrogea vom avea niște podgorii care să se ia la întrecere cu cele mai vestite din lume.

În condițiile cooperativizării totale a regiunii acest lucru se poate realiza rapid. Iar via se cultivă pe terenuri care pentru alte culturi sînt practic nefolosibile.

Deocamdată, a luat ființă o gospodărie viticolă de stat — anul trecut — care trebuie să sădească o mie de hectare în cel mai scurt timp. Lucrările au început... Se studiază organizarea unei sau mai multor pepiniere care să alimenteze cu butași uriașa suprafață ce urmează să fie plantată cu vie, conform datelor rigurose științifice întocmite de Stațiunea Experimentală. Se discută dacă să se utilizeze sămînța sau butăgirea cu viță americană — și există oarecare divergențe. Experiența își va spune cuvîntul, poate chiar în acest an. Și se pune cu ascuțime problema mecanizării muncilor în podgorie, căci mina de lucru nu-i ușor de găsit și nici rentabilă.

Probleme, probleme, probleme...

Dar oamenii sînt entuziaști și îndrăgostiți de meseria lor. De pildă, au încercat o anumită experiență în privința vinului negru. Se știe că la strugurii negri culoarea este localizată în coajă. Îndepărtezi coaja — obții vin alb ca oricare altul. Pentru ca vinul negru să fie cît mai negru, coaja fermentează cîteva zile, laolaltă cu mustul. Dar în cadrul acestui proces se dizolvă în must și tananții, și alte materii din coajă, ceea ce duce la scăderea valorii vinului în ce privește gustul și buchetul. Totuși podgoreni cunosc cîteva soiuri care depun culoare în miez nu prea productive și de valoare scăzută. Stațiunea Murfatlar a început studiarea creării unor hibrizi. Din sutele de combinații, iată că s-au obținut doi hibrizi care, la analiză, au dat rezultate excelente. Acum, acești doi hibrizi urmează să fie educați în continuare, pentru ca să-și fixeze însușirile, și apoi să intre în producție ca soiuri de sine stătătoare.

E o muncă de Sisif... Ceva în genul alegerii unui pumn de mac dintr-o tonă de nisip. Cu toate acestea, cercetătorii au izbutit. Laudă lor.

Zău că li se cuvine laudă. Produc un vin care stă cu cinste alături de oricare vinuri ale lumii. În cartea de impresii care se află în cramă, toți vizitatorii străini veniți în delegație își exprimă totala satisfacție, surpriză, uimire și admirație. Fără rezervă. Eu am scris un simplu *multam!* cu litere mari, socotînd că despre Murfatlar numai cu litere mari s-ar cuveni scris.

E normal ca un străin să se mire de anumite realități și să pună întrebări originale. Constanțienii, mai ales, sînt obișnuiți cu așa ceva.

Nu o dată, venind la clubul sindical internațional din port, marinari blonzi din țările nordului, tucjirii din sud, măslinii din apele Mediteranei, îi întreabă pe localnicii cu care se împrietenesc ce fac în perioada de criză și cum își ajută tovarășii care șomează. Rămîn mirați cînd aud că la noi nu există așa ceva.

— Bine, bine, dacă nu e criză, înțelegem că nu e nici șomaj; dar cum se face că nu e criză?

Portuarul zîmbesc în fața acestei logice implacabile peste care cu greu poate trece un om ce trăiește în capitalism, și le explică, în timp ce în ochii interlocutorilor străini uimirea se schimbă-ntr-un amestec de admirație și invidie.

O întrebare asemănătoare se spune c-a pus un marinar turc. El a oprit un constănțean pe faleză și l-a întrebat destul de contrariat:

— Nu te supăra, cunoști aici pe unul Ali Memet?

— Ali Memet? Nu — a răspuns cu părere de rău omul.

— Formidabil, domnule!

— Posibil. Dar de ce?

— Uite de ce, a-nceput să-și spună păsul mîrinarul de sub steagul semilunei. Eu am la Constantinopol un unchi bătrîn. Cînd am plecat de acolo, m-a rugat să transmit neapărat complimente unui amic, de-al său, constănțean, pe anume Ali Memet. „Bine, bine, am întrebat eu, dar cum îl găsești?”. „Pe Ali Memet îl găsești ușor, mi-a răspuns unchiul, el e unul dintre cei mai mari negustori și numele lui se află scris pe multe firme din oraș...“ Ei bine, de două zile caut și tot caut fără nici un rezultat. Mă gîndesc c-o fimurit. Spune-mi, te rog, negustorul ăsta nou al cărui nume îl văd scris pe toate firmele, ăsta căruia-i zice Ali-Mentara, nu cumva'i-a preluat magazinele?

Nu avea cum să știe tînărul marinar străin că, într-un anume fel, rostise un mare adevăr. Da, da, stimate oaspe care-l cauți pe Ali Memet! Comerțul de stat l-a lichidat pe Ali Memet al dumatile. Pe el și pe ceilalți mari negustori.

DESPRE O TOPONIMIE NEINTENȚIONATĂ

Mergem spre nord, tot spre nord, spre depărtatele guri ale Dunării. Străbăteau unul din locurile cele mai puțin umblate din țară, și totuși nu ai cum te rătăci. Ca nicăieri într-altă parte, aici corespondența naturii cu harta e perfectă. Dcar mergi pe cel mai puțin convențional contur geografic.

De altfel, nici nu ne-am putea depărta prea mult în interior deoarece, la nici două sute de metri, apa apare iar, parcă înadins pentru a ne limita drumul. Sînt lacurile. Cel care-ncepe în dreptul Mamaiei, se cheamă Sint-ghiol, ceea ce pe turcește înseamnă „lacul dulce“, așa cum Tekirghiol dinspre sud înseamnă „lac rău mirositor“. Are apă dulce lacul, izvoarele de pe fundul lui făcîndu-l de aproape o eră să-și uite filiația marină. E lacul de care se leagă cel mai mult numele lui Publius Ovidius Naso, poetul roman exilat pe țărmurile Pontului Euxin...

Fără nici o intenție toponimică, numele poetului a rămas și s-a extins. Cei care aud astăzi de termocentrala Ovidiu II ar putea, prin absurd, să creadă, după numeralul din coadă, că e vorba de numele vreunui împărat. Ei bine, nu. Tocmai asta e diferența dintre oamenii de geniu, folositori omenirii, și banalele capete încoronate. Pe cînd regii, împărații, sînt mai caracteristici și mai ușor de distins prin numeralul ordinal, celebritățile reale se disting și rămîn prin faptele lor. Numele unui om de geniu nu se poate dedubla, pentru că opera lui este unică.

Astăzi, arhitectura industrială, cu forme drepte — imagine a utilului — se oglindește în unda nordică a lacului. Prin cele trei coșuri negre, ca niște țevi de tun rețezate, care capătă de departe o simetrie sui-generis, termocentrala fumează zi și noapte, trimițînd lumină pe aproape jumătate din pămîntul Dobregiei. Cablurile de înaltă tensiune, prinse-n izolatoare strălucitoare și masive ca niște bij terii ale aerului de stepă, străbat pe stîlpi înalți —

O CALATORIE...

— Note de drum —
de Corneliu LEU

adevărate schele — întinsul cu dealuri lente și nesfîrșite, dînd prin geometria lor un sens de temeinică civilizație ogoarelor multicolore. E cu atît mai frumos cu cît, nu intenționat, desenul civilizatoriu al cablurilor peste cîmpuri, amintește de prima, antica și cea mai luminoasă figură a culturii acestor locuri.

Două bărci de lemn. Una mică — pentru oameni, una mare, pentru pește. Parcă-s înadins făcute așa spre a dovedi marea calitate productivă a omului.

Ne-ntîmpină cherhanagiul.

Pescarul, omul singurătăților depărtate, prin contrast cu ce te-ai aștepta în legătură cu acest amănunt, e firea cea mai sociabilă și mai prietenoasă. Asta tocmai pentru că singurătatea în fața forțelor naturii l-a învățat să prețuiască mîngîierea și ajutorul pe care i le pot da tovarășii, tocmai pentru că, cu propria lui conștiință, pe zi ce trece se convinge de însemnătatea pe care-o capătă forțele sale cînd se află la un loc cu ale altora. E bun și prietenos, nu prin convenție, ci cu toată inima lui. Te culcă alături de el și-ți dă din pîinea lui, atît de greu adusă pînă aici.

Aici, într-o asemenea mică comunitate de oameni (sînt șaisprezece cu totuși) îți dai seama perfect de țăria legilor obiective cărora le dă

...VECINA...

naștere societatea prin forța existenței ei. Față de treizeci și două, două mîini contează foarte mult.

Cînd mahunele, bărci mari, puternice, cu ovalul fundului lat, pentru a domina furia mării, se-nore pline la țarm și-ncepe munca istovitoare a tragerii lor pe nisip, nu interesează dacă ești administrator sau inginer, căpitan al șleului sau motorist. Efortul se-mparte egal, așa cum egală e întreaga viață de aici. Dacă grănicerul ce controlează țărmlul se află-n apropiere, fără să-i ceară nimeni, pune și el mîna. Nu poți să nu respecti această mare egalitate instaurată pe nediscutate, ca o necesitate firească.

AM ÎNTÎLNIT UN INGINER!

Se spune că Anaxagoras, filozof grec antic ce-a trăit pe la anul 500 înaintea erei noastre, a vrut într-o zi să se ducă la baie. El a trimis un învățăcel să vadă dacă-i lume multă. Învățăcelul a întîrziat trei ceasuri. Cînd s-a întors, avea o figură liniștită de parcă n-ar fi trecut mai mult de zece minute.

— Maestre, poți să te duci, a spus el, la baie e un singur om.

Anaxagoras, înfuriat de-atîta așteptare, n-a mai spus nimic; și-a pus toga și a plecat.

La baie, mulțime de oameni și înghesuială de nedescris. Furios, maestrul își blagoslovi discipolul c-o morală bună. Acela însă, ca și cum ar fi fost surd și orb, o ținea pe-a lui.

— Maestre, îmi dau cuvîntul meu de viitor filozof că se afla un singur om.

...CU MAREA

— Cum asta?!

— Cum? Să-ți povestesc: M-am trimis aici; fiind înghesuială mi-am zis să mai aștept. Și ce-am văzut! În poartă, era un pietroi cît toate zilele. Fiecare, cum venea grăbit, se-mpiedica de el, cădea, se ridica, îl sărea, intra înăuntru; se-mpiedica de el, cădea, se ridica, îl sărea, intra înăuntru. Pînă cînd, în sfîrșit, a venit cineva, s-a-mpiedicat, s-a ridicat, a privit bologvanul, a pus mîna pe el și l-a pus deoparte. Atunci am venit să-ți spun că la baie se afla un om.

N-aș putea spune care bucurie a fost mai mare: a maestrului, dîndu-și seama de ascuțimea minții discipolului său, sau a acestuia, pentru că reușise să reducă la un nostim exemplu o mare calitate a omului!

În orice caz, e uriașă bucuria și înzecită încrederea în forțele tale, atunci cînd, înflînnești în om dorința nemărginită de acțiune, de realizare.

Parafrazînd, aș putea spune c-am întîlnit un inginer.

De obicei, inginerii piscicoli au sau, mai bine zis, își fac rost de funcții de birou ori de laborator. (Un mic amănunt, cred că e totuși destul de semnificativ. Despre Institutul de cercetări piscicole se poate spune că se află în apropierea joncțiunii a două principale căi de comunicație din țara noastră. Auzind această formulare, bineînțeles că fiecare cititor își poate închipui că cele două căi de care e vorba sînt: cea fluvială a țării noastre, adică Dunărea, și cea maritimă. Cu aproximație, harta ar indica acest loc cam pe lîngă Sulina. Ei bine, scuzăți pentru dezamăgirea produsă: cele două căi sînt bulevardele bucureștene General Magheru și Ana Ipătescu)

Puțini sînt inginerii piscicoli care ar concepe să ducă trailul greu al pescarului. „Pcate pentru că nu-i cunosc încajuns frumusețea“. Afirmăția asta n-aș îndrăzni s-o fac eu. Repet numai, ce mi-a spus inginerul Mărgineanu.

L-am întîlnit în mijlocul celor șaisprezece pescari, cărora le este brigadier, dar nu l-am putut distinge. Era ea și ei, ars de soare și vînturi, ea și ei, îmbrăcat rudimentar, ea și ei cu picioarele goale. M-a impresionat ca pescar. Un pescar înalt, vînos, cu mîini mari și brațe aspre, cu fața înăspriată deasupra valurilor. Descărca peștele la un loc cu ceilalți, își storcea veșmintele udate de mare la un loc cu ceilalți. Și, totuși, un pescar bătrîn mi-a spus: „Îl vezi? De cînd a venit el sîntem punctul de pescărie cu cea mai mare realizare de plan“. Am înregistrat informația și am rămas în continuare să observ cum inginerul se înhămase la argat — roata cu care se trage otgonul bărcii ca să fie ridicată pe mal — la un loc cu ceilalți, cum alegea pălămida de chefal, dragonii de zargoni, rîndunica de mare de șcarecele de mare, alături de ceilalți, cum injura tîntării și roiurile de tăuni, la un loc cu ceilalți. „O fi îndrăgînd trailul acesta și nu vrea mai mult“, mi-am zis.

Abia seara, tîrziu, cînd totuși ceilalți dormeau frînți, lampa aprinsă lîngă patul inginerului mi-a scos în evidență un lucru pe care el nu-l făcea la un loc cu ceilalți. Inginerul își nota însemnări pentru studiul despre pescuitul la mare, pe care a început să-l scrie. Un studiu gros, documentat, de autoritate științifică așa cum tipărește Editura Academiei.

Am uitat să adaug un amănunt: vorbeii sale despre frumusețea victiilor de aici, inginerul i-a alăturat un zîmbet cam cinic. Într-adevăr nu-i de loc ușor trailul aici. Despre comoditate, nici vorbă. Familia țî-o vezi o dată pe lună. Și, totuși, atributul „frumos“ nu e de loc prost ales, pentru că nimic altceva nu poate fi mai frumos decît practicarea cu pasiune a unei meserii pe care o iubești.

Călătorisem zece de kilometri prin pustiu. Fusesem cîvîrșit de marea naturii, mă încintasem că există în ea și că am posibilitatea să o cunosc, plecasem din mijlocul oamenilor ca să admir frumusețea de piatră, de apă și de nisip. Mi-am dat însă seama că mai mult decît tot ce m-a emoționat pînă acum, mă emoționa înflînirea cu o conștiință de om care știe ce vrea, care-și cunoaște rostul. Îl priveam pe inginer cum discuta și hotăra cu oamenii lui, cu Franțuzo, cu Cabanov, cu Chiriac, cu Gheorghiu. Îi ascultam vocea puternică, îi urmăream gesturile hotărîte și aveam în față cel mai frumos tablou dintre toate cele întîlnite pînă acum.

Bătrîna și tînăra DOBROGE

de Maria BANUȘ

Dacă m-aș trezi din somn buimacă și n-aș ști nici unde mă aflu, nici încotro merge trenul, ar fi de ajuns să arunc o privire către vecinii mei de compartiment. Sînt doi ofițeri de marină. Joacă tacticos table. Și unul dintre ei exclamă, aruncînd în ciudat zarurile: „Mi-ai turtit fesul!”

Dobrogea! Ce altceva poate fi decît Dobrogea! Înaintăm spre Dobrogea! Înainte de a-i fi atins pămîntul, ea ne-a și ieșit în întîmpinare, pestriță, pitorească, orientală. Dar asta e doar o părțică din ființa ei, o trăsătură, dintre miile de trăsături care-i alcătuiesc chipul.

Dobroge, pământ bătrîn, fagure de civilizații, drum de trecere al neamurilor și al hoardelor, răspîntie de pămînturi și ape, loc de întîlnire al plantelor și al viețuitoarelor, al oamenilor și al păsărilor mînate din cele patru zări — sufletul tău nu e simplu, nu e frust, e chintesență tare, piperată, din elemente multiple eterogene.

Pe cînd Romulus și Remus mai sugeau la lupoaică, iar Roma era un sat în Latium, învăluit în negurile legendei, întreprinzătorii negustori greci întemeiau pe țărmurile Pontului Euxin cetăți înzestrate cu maximum de confort și de lux cunoscute pe vremea aceea. Una dintre cele mai vechi și mai însemnate colonii a fost Histria, așezată pe o insulă, într-un golf, la mare.

Nestatornice și agitate nu se arătară în Dobrogea numai valorile omenеști ale istoriei, ci și întocmirile geografice.

În țara unde pămînturile și apele se întrepătrund, unde hotarele dintre cele două stihii sînt șovăielnice și schimbătoare, nu trebuie să ne mire că ruinele dezgropate astăzi ale Histriei nu se mai află într-un golf de mare, ci pe malul lacului Sinoe.

Asemenea schimbări, cu efecte ciudate, impresionante, întîlnești deseori în Dobrogea — pămîntul tuturor contrastelor.

O dispută amuzantă: cu toată încapățînarea măgărușului, bicicleta va ajunge totuși mai repede...

Constanța... Statuia poetului Ovidiu

Într-o pădure imensă din Deltă, în pădurea Letea, m-au tulburat niște scoici aflate, jos, între prundiș și putregai vegetal, la umbra stejarilor și a ploilor argintii. M-a tulburat aspectul acela luxuriant de pădure tropicală, desigurile, „hasmacurile” de nepăruns unde curpenul, cătina, vița sălbatică se încolăcesc insinuant, înăbușitor în jurul copacilor, pe locuri unde, cu mii de ani în urmă, marea vuisse, marea purtase moluște și alge.

Tulburător și plin de chemări este ținutul dobrogean pentru artist, ca și pentru omul de știință, pentru pictor și geolog, pentru scriitor și botanist, pentru economist și pentru arheolog.

Taina puternicului farmec al acestui teritoriu izvorăște din destinul lui de răspîntie geografică și istorică. Ca într-un creuzet s-au amestecat și au fiert laolaltă, aici, între Dunăre și Marea Neagră, esențe tari, contrastante, care s-au contopit în ceva nou, unic: Dobrogea.

În stepa din inima Dobrogei, negara, venită din cîmpiile Ucrainei, își clatină pletele aeriene în vînt. Ea se întîlnește cu smochinul sălbatic al Mediteranei și întîlnirea aceasta e firească aici. Aici, în Dobrogea, se întîlnesc munții cei mai vechi și mai tociți, cu pămînturile cele mai noi, cu ostroavele care se înfiripă sub ochii noștri din mîlul și pietrele apelor, cu plaurii născuți din mîzgă și rădăcini. Și întîlnirea aceasta e firească aici, în Dobrogea.

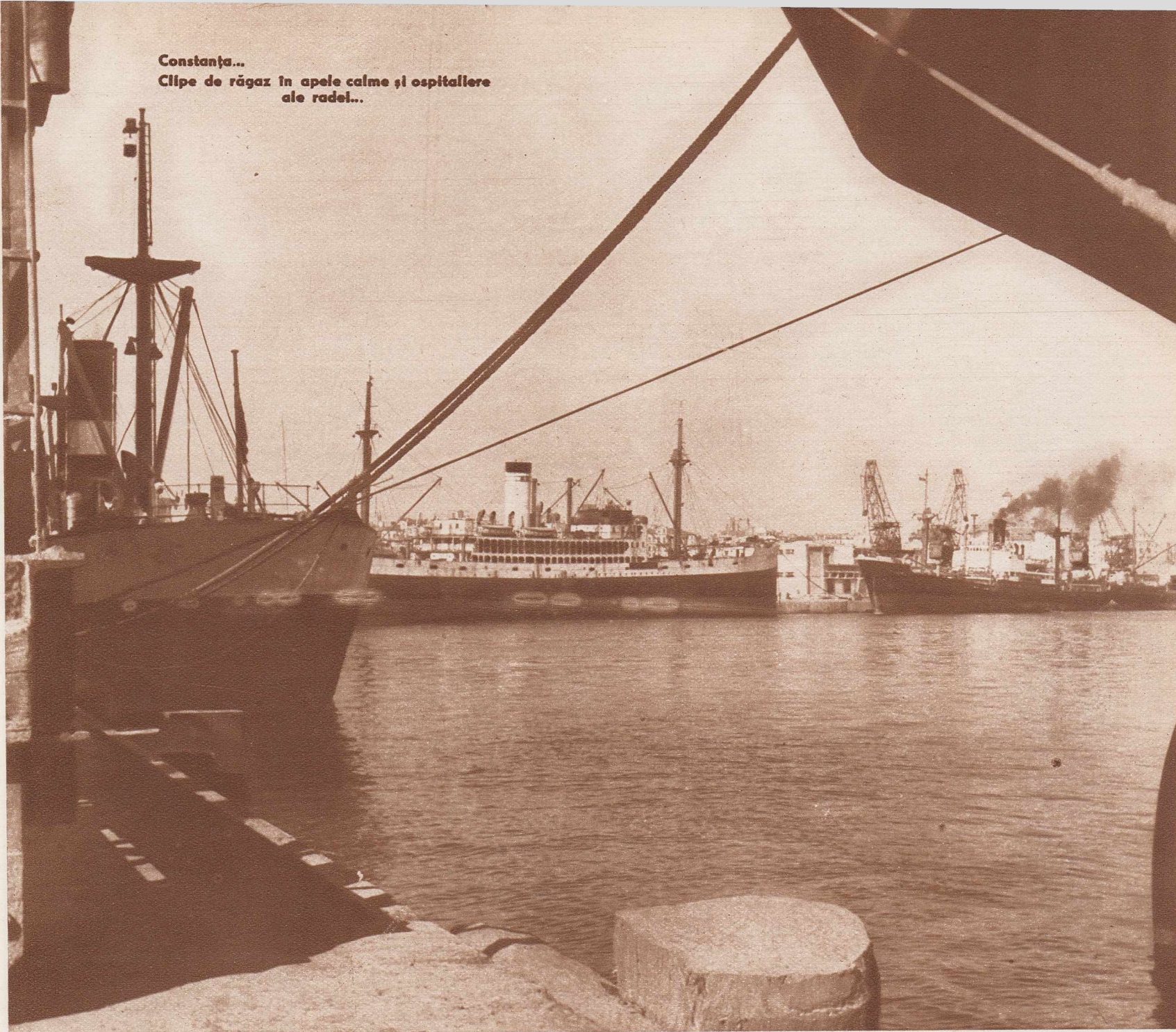
Aici, în Deltă și-n hălțile Dunării, apa te cotopește din toate părțile, se amestecă, se face una cu solul precar. Aici, în părțile stepii, apa e scumpă, și rară, și ascunsă în fundul pămîntului, ca perla în fundul mării.

Dobrogea cunoaște briza cea blîndă și șuierul Crivățului, arșița toropită în pîclă și vîntul turbat cu rafale de praf înecăcios.

Așa e viața pămîntului dobrogean. Viața oamenilor ne oferă culori nu mai puțin tari. În acest mic turn al Vavilonului, unde auzi vorbindu-se romînește, grecește, turcește, tătărește, bulgărește, rusește, s-a realizat o intimă îmbinare de stiluri de viață și obiceiuri, o specifică împletire a vechiului și a noului.

Cel ce străbate stepa cu întinse pășuni poate avea senzația ascuțită a fantasticului, a saltului cu mii de ani înapoi, în timp, așa cum am avut-o noi cînd, la marginea șoselei, profilat pe cerul nesfîrșit al stepii, ne-a apărut un cioban de pe timpul lui Buerbista, cu portul lui neschimbat, cu țundra, cu gluga, cu bîta lui, așa cum îl știm din metopele monumentului de la Adam Klisi.

Constanța...
Clipe de răgaz în apele calme și ospitaliere
ale radei...

Cîțiva pași mai departe se întindeau tarlalele necuprinse ale unei gospodării colective peste care trecuseră tractoarele și combina.

Nici șalvării tătăroaicelor, nici sacaua trasă de măgăruș, nici noroaiele Tulcei și ale Cernavodei n-au dispărut încă. Dar la Tulcea am vizitat cele mai moderne frigorigere pentru pește și cea mai automatizată fabrică de conserve; la Tulcea va fi centrul uneia din cele mai moderne și mai puternice industrii de exploatare a stufului. Între Tulcea și Constanța, în comuna Mihai Viteazu, am cunoscut-o pe Niculina Voinea, președinta sfatului popular. Această femeie trupeșă, de o frumusețe pătimașă și senină totodată, care a trecut prin toate încercările vieții, care acum cîțiva ani era aproape analfabetă, mi-a spus, la un moment dat, cu un zîmbet plin de farmec: „Nu știu de ce mi-e așa dragă și apropiată Varenka Olesova a lui Gorki... Poate pentru că semăn cu ea... Da, semăn cu ea ”

Contraste, contraste... La Constanța mai mișună seara pe unele străzi pezevenghii și fetele pe care ei le „ocrotesc“, pișicherii mai învîrtesc tradiționalele afaceri de contrabandă din porturi. La Constanța în port munca e complet mecanizată, la Constanța

cluburile sînt pline de muncitori tineri care citesc, joacă șah, urmează cursuri de specializare. La Constanța teatrul de stat joacă piese de Molière în fața colectivităților veniți din împrejurimi cu propriile lor autocamioane. Contraste, contraste...

Dacă Dobrogea de ieri, cu frumusețea ei placidă, ațîțătoare și crudă, cu durerile ei înăbușite, cu durerile ei violente, cu crunta ei exploatare, cu marea ei înapoiere orientală, și-a găsit vrednicii ei rapsozi în Mihail Sadoveanu, Geo Bogza, Panait Istrati — Dobrogea de azi, în deosebi lumea satului, își mai așteaptă cîntăreții.

Un echivalent al „Pasării furtunii“ nu există despre plugarul sau păstorul dobrogean.

Ceea ce se întîmplă însă, ca deplasare și răsturnare de straturi străvechi, cu restructurare tectonică în sufletul acestor oameni, e mai tulburător decît nașterea de noi insule sub ochii noștri, decît întîlnirea dintre stejarii codrului și scoicile mării, decît mutarea cetăților antice din golfuri de mare pe țărmuri de lacuri.

Peisajul sufletului omenesc capătă alte contururi, alt joc de lumini și de umbre, trecător și acesta și ireversibil ca o zi între două anotimpuri. El cheamă artistul să-l fixeze, să-i dea veșnicie.

Unde bătrina Dunăre e gata să-și
verse apele în mare..

Nicolae ȚĂUTU

Sulina

Acolo unde marea cu fluviul se unește
Și razele bat tobe și valurile sună,
În aburi albi, îmi pare, tot stuful că pornește,
Din apele de-aicea spre apele din lună!

Iscată din pădurea mai neagră decît tîna
Spre marea și mai neagră, așa ca o bătrînă,

Larg, Dunărea se miră pe plajă la Sulina,
Încremenind, la gură cu nemișcata-i mină!

Spre ea și uragane și pescăruși zării
Și cei sosiți din larguri cu pinza descusută,
Și cei ce merg departe, la fel ca mina țării,
Această mină sfîntă, ingenunchiați, sărută!

Orașul

DE SUB PĂMÎNT

Părăsind șoseaua Constanța-Tulcea, autobusul străbate, pe drum de țară, o întindere vastă, aridă, specifică stepei dobrogene. Arbuști spinoși, vegetație pipernicită și iarbă aspră, tocită, alcătuiesc decorul uniform și monoton prin care înaintăm în dimineața asta de primăvară cu soare blând...

În depărtare se zăresc pe un dîmb, niște ziduri albe. „Sînt clădirile administrației” — ne informează cineva din autobus. Acolo locuiesc oamenii care muncesc la săpături și tot în această clădire sînt depozitate materialele din ultimele cercetări arheologice. Acum, săpăturile stau să înceapă și Istria, orașul dezgropat, va fi din nou cercetat...

Descindem. Un scurt popas la umbra clădirilor administrației și o pornim, stăpîniți de nerăbdare și emoție, spre orașul de sub pămînt...

★

Străzile cetății — un adevărat oraș de proporții mai mici — și zidurile masivelor clădiri, durate din piatră și sisturi de nuanțe variate sau din cărămizi, vorbesc despre o viață de mult apusă. La fiecare pas aflăm vestigiile asupra cărora stăruim îndelung, încercînd să reconstituim mental aspectul lumii de acolo, al vieții care a pulsat cu veacuri și milenii în urmă, în această primă colonie grecească, înființată în secolul VII î.e.n., pe țărmul de vest al Mării Negre.

Așezarea cetății, avînd la timpul său o largă și propice deschidere la mare și fiind înconjurată cu ziduri uriașe, drept apărare dinspre uscat, arată clar că ea a fost durată pe țărmul Pontului Euxin, ca un important punct strategic și prețios centru de trafic comercial. Situată în preajma grînarului de pe întinderile Bărăganului de astăzi, Istria achiziționa cereale, pește, miere, lînă, vite, piei și alte bogății, prin bună învoială cu băștinașii, cărora le oferea în schimb obiecte prețioase, materii prelucrate, unelte casnice, vinuri grele din sud, untdelemn

adus în amfore, țesături și mirodenii, pe care corăbiile le descărcău neconținut în porturile ei.

De-a lungul vremurilor s-a produs un fenomen neprielnic cetății. Aluviunile, aduse de Dunăre și cărate spre sud de curenții maritimi, au format o limbă de pămînt care a închis treptat, treptat intrarea în golful în care se afla Istria. Din port important, ea a devenit un orașel, pe marginea lacului care s-a format aici, lacul! Sinoc de astăzi. Corăbiile nu au mai putut să acosteze în portul ei, cetatea și-a pierdut însemnătatea, a decăzut și în cele din urmă, în veacul al VII-lea al erei noastre, ea a fost părăsită.

Înființată acum 2650 de ani, Istria a cunoscut o mare înflorire. De-a lungul istoriei sale ea a avut însă de suferit din pricina repetatelor încercări de jefuire și stăpînire pe care le-au făcut diferiți năvălitori. De fiecare dată, ea s-a refăcut, renăscînd ca legenda pasăre Phoenix, din propria cenușă. Astfel, în anul 248 (era noastră), ea a fost distrusă din temelii de către goți. Pe la anul 300, sub protecția și influența stăpînirii romane, cetatea a fost clădită pe vechile temelii grecești. Apoi, după o altă perioadă de înflorire, acum 1300 de ani, Istria a murit. Părăsită, ea s-a ruinat în bună parte, a fost acoperită de ierburi, iar praful cărat de curenții de pe litoral au durat un gorgan în locul strălucitei cetăți de altădată. Un deal care nu se deosebea cu nimic de alte asemenea dealuri dobrogene.

Prin anul 1914, marele nostru istoric și arheolog Vasile Pîrvan, începînd săpăturile în acest gorgan, a dat de așezarea Istriei, despre care vorbeau documentele vechi și cercetătorii secolului trecut. Săpăturile nu au durat însă prea mult, căci guvernele de atunci n-aveau timp și bani pentru istorii străvechi. De-abia în anii puterii populare, săpăturile — rămase ani îndelungați în fază incipientă — au fost reluate și intensificate de către Academia R.P.R.

Ele au adus interesante rezultate. Au fost dezgropate patru straturi principale de cultură materială. Primul strat, și cel mai vechi, aparține epocii arhaice și attice, adică vremurilor dintre anii 650-400 înaintea erei noastre. Stratul acesta se află la o adîncime de aproximativ 4-2m sub nivelul actual al solului. Epoca arhaică și attică este mărturisită atît în cuprinsul cetății, cît și într-un sector de săpături, aflat la cca 600 m spre vest de cetate, de un numeros material ceramic, de urme de construcții, precum și de resturile unui mare templu al Afroditei, situat pe malul apei.

Deasupra acestui strat se găsește altul, care reprezintă epoca elenistică, adică perioada de viață dintre secolele IV-I î.e.n. Această civilizație este atestată de numeroase coloane și fragmente arhitectonice, amfore, monede de toate tipurile și, mai ales, de descoperirea, în anul 1950, a unui zid de incintă din acea epocă.

Caracteristica cea mai pregnantă a construcțiilor din aceste două epoci vechi ale Istriei constă în faptul că unele construcții publice sînt făcute din blocuri de piatră, fasonate, bine așezate și legate între ele, fără ajutorul mortarului de var: unele blocuri sînt legate cu scoabe de fier și de plumb. Dimpotrivă, cel de al treilea strat (de jos în sus), reprezentînd epoca imperială romană (secolul I-III din era noastră), este caracterizat de numeroase construcții în piatră și cărămidă la care a fost folosit peste tot mortarul de var.

Al patrulea și ultimul strat este cel de deasupra, care cuprinde urmele de viață ale epocii romano-bizantine, secolele IV-VII ale erei noastre, în care majoritatea construcțiilor sînt făcute din ziduri de piatră, legate cu pămînt simplu. În această epocă, orașul se arată a fi mai puțin extins decît înainte. Reiese clar, că nivelul de viață scăzuse și că majoritatea populației trăia în condiții care indicau mai mult sărăcia.

Ceea ce e izbitor în Istria este

contrastul puternic între aspectul cartierelor oamenilor bogați, care au locuit în interiorul cetății, și modestele cartiere ale populației nevoiașe, situate în afara orașului, cu case cu ziduri scunde și subțiri, neapărate de fortificații. Această populație de sclavi și de săraci dădea brațe de muncă și apăra cu prețul vieții, în cazuri de asediu, pe cei bogați și puternici, aflați înăuntrul cetății. Și astăzi, după 2600 de ani, se văd aproape intacte, masive și impresionante, zidurile de apărare, late de cîțiva metri și prevăzute cu turnuri. Mai există și acum lespezile enorme de piatră și marmură cu care erau pavate străzile...

Despre modul de viață al clasei dominante stau mărturie impunătoarele clădiri, pardosite cu marmură, instalațiile de băi (terme) — încălzite cu obișnuitul sistem roman de aer cald — mozaicurile din vastele saloane și palestrele cu coloane, unde odraslele protipendadei făceau gimnastică, dansau și practicau diferite jocuri, mai mult sau mai puțin sportive...

Într-o parte a cetății, în stratul romano-bizantin, s-au găsit cuptoare mari și vase imense, unele cu o capacitate de 5-6 sute de litri. Ele au fost făcute din argilă, arsă la o temperatură de peste o mie de grade. Obiectele, oalele și tot soiul de vase găsite, îndreptățesc pe specialiști să creadă că în acea regiune se aflau cartiere meșteșugărești. Pe unele străzi, se văd și astăzi tarabele de piatră pe care neguțătorii vremii își etalau mărfurile.

Într-o altă parte a orașului, s-au descoperit, în numeroase încăperi dispuse simetric, o mulțime de chiupuri — vase enorme de lut — în care se presupune că se păstrau rezervele de alimente.

Interesant de remarcat este faptul că orașul era alimentat cu apă potabilă; locul în care el se afla așezat nu avea decît apă de mare, sărată. Apa de băut se aducea de la o distanță de 25 km, din interiorul Dobrogei, prin apeducte, a-nume construite, sau prin conducte de piatră și olane, instalate la doi metri sub pămînt. Traseul apeductelor și construcția acestora pe o distanță atît de mare, constituie dovezi ale uriașului efort de muncă pe care au fost obligați să-l facă sclavii, ca să asigure o cît mai bună stare clasei stăpînitoare din oraș. Apreciîndu-se după dimensiunile apeductelor și după debitul de apă pe care acestea îl suportau, s-a putut ajunge la presupunerea — momentan destul de relativă — că orașul Istria avea aproximativ 10.000 de locuitori.

Desigur că Istria a avut și arenele sale, în afara zidurilor de apărare. Dar existența unui teatru este categoric atestată prin descoperirea mai multor fotolii de piatră, care au aparținut acestui teatru din epoca elenistică.

Statuile și bazoreliefulurile de marmură, inscripțiile de pe plăcile de marmură, găsite în săpături, monedele de aur, argint și bronz, obiectele de podoabă, tencuielile cu picturi ale interioarelor, capitelele cizelate cu dalta, precum și diferite alte obiecte scoase în urma săpăturilor făcute în ultimii ani, constituie o mărturie grațioasă a gradului de civilizație și bogăție la care ajunsese Istria, special în epoca elenistică.

Emil IENEC

RUE
DES
DEUX PONTS

12

A LA MEMOIRE
DES 112 HABITANTS
DE CETTE MAISON
DONT 60 PETITS ENFANTS
ONT ÉTÉ PORTÉS ET MORTS
DANS LES CAMPS ALLEMANDS
EN 1942

15 ANS APRÈS

Faudra-t-il enlever cette plaque pour ne pas déplaire au général hitlérien SPEIDEL placé à la tête de l'Armée Française par sa promotion au commandement du Centre Europe.

MOUVEMENT CONTRE LE RACISME, L'ANTISÉMITISME ET POUR LA PAIX

... „Prin cartierul meu circulă un manifest“...

Fac parte din cele câteva mii de locuitori ai Parisului care pot afirma că nu sînt nici parizieni de pe malul drept al Senei, nici de pe cel stîng. Eu sînt insular. Cele două brațe ale fluviului încercuiesc insula Saint-Louis, pe ale cărei cheiuri se înalță clădiri impunătoare aparținînd veacului al XVII-lea, împărțite astăzi în apartamente arătoase, locuite de avocați, medici chirurghi, scriitori și mai ales de administratori ai diferitelor firme, în timp ce pe străzile din interior se îngrămădesc cocioabe mizere. Una dintre aceste străzi tale insula în două, de la podul „Marie“, pînă la podul „La Tournelle“: e vorba de „rue des Deux Ponts“ (strada celor Două Poduri). Într-o vreme cînd de la Baltica pînă la Marea Neagră fascismul și antisemitismul își făceau de cap, o filantroapă evreică a construit aici, în perioada dintre cele două războaie, o clădire spațioasă, menită să adăpostească numeroasele familii de evrei veniți din Europa Centrală. Copiii nazisti și-au adulmecat prada. În 1942, un detașament al trupelor de ocupație comandate de generalul

Hans Speidel și alți complici ai săi au pătruns în această clădire din „rue des Deux Ponts“ și au ridicat de acolo peste 100 de evrei, dintre care 40 încă nu împliniseră vîrsta de 5 ani. Victimele „razei“ au fost deportate în lagăre, de unde s-au întors numai doi — subliniez: doi.

Generalul Hans Speidel a fost numit comandant suprem al forțelor NATO din Europa Centrală — ca atare și al armatei franceze. Prin cartierul meu circulă un manifest: *Va trebui oare să scoatem placa comemorativă ce amintește de crima armatei conduse de Speidel, ca să nu-l ofensăm pe generalul care astăzi comandă — sau pretinde să comande — fiilor celor deportați de el, ai celor împușcați de el?*

Nu există afiș lipit de organizațiile democratice — Partidul Comunist, Mișcarea împotriva rasismului, Uniunea progresistă,

Cinstirea memoriei lui Auguste Delaune și a altor patrioți executați de Gestapo ul hitlerist la Saint-Denis (Seine), s-a transformat într-o puternică demonstrație de proteste împotriva lui Speidel. ➔

La Auboué (Moselle), în ciuda unei ploi torențiale, peste zece mii de oameni au manifestat cerînd anularea instalării lui Speidel la Fontainebleau (cartierul general N.A.T.O.).

Mișcarea pentru apărarea păcii etc. — care să nu fie repede smulsă de poliție, fie de huligani fasciști. Totuși nici unul dintre afșele ce protestau împotriva numirii lui Speidel nu a fost atins. Zidurile Parisului strigă, fără ca cineva să cuteze a le reduce la tăcere: cei ce l-au numit pe Speidel, sau și-au dat consimțămîntul la numirea lui, știu că ruperea unor asemenea afișe ar fi socotită de parizieni drept un monstruos sacrilegiu. În aceste zile zidurile Parisului strigă. Și ele sînt lăsate să strige... Cei ce l-au învestit pe Speidel n-au avut nici măcar curajul să comunice mulțimilor indigna unde este întemnițat Claude Marty. Știm doar că el este ținut „la secret“. Ținărul patriot în vîrstă

de 20 de ani este un „criminal“ prin ereditate; tatăl lui a fost împușcat fiindcă a luptat pentru ca Franța să fie smulsă din ghearele celui monstru hitlerist pe care, la vremea lui, Coebels îl numea „Europa“. Cînd, la cîteva ani după dispariția hitlerismului, sau, mai precis, a lui Hitler, „ordinea“ fu restabilită, iar Hans Speidel promovat în funcția pe care unul dintre ai săi o deținea în 1943, Claude Marty, care urma să fie încorporat, declară respicat. împreună cu mulți dintre fiii celor împușcați de nazisti, că el refuză să presteze serviciul militar sub ordinea asasinului tatălui său. Nu i s-a mai expediat foaia de drum. În schimb, i s-a trimis poliția...

Nici radioul, nici presa nu au suflat în general o vorbă despre cele întimplate. Mai bine zis, fiecare a prezentat lucrurile în felul său. Unul dintre ziare — *Le Figaro* — a afirmat, nici mai mult nici mai puțin, că „Partidul comunist avea nevoie de martiri“.

FRANTA ÎMPOTRIVA LUI SPEIDEL

—ARTICOL SCRIS PENTRU „FLACĂRA”—

de André WURMSER

cea ce aduce puțin a necuviință, atunci când numirea lui Speidel abia a amintit că, în fapt, clasa muncitoare franceză duce mai multă lipsă de pîine decît de martiri. Alt ziar — e vorba de *Paris Presse* — a relatat că un „dezertor” a fost arestat „în hotelul în care se ascundea”, deși Claude Marty își declarase în mod public intenția de a nu servi sub ordinele lui Speidel și fusese pur și simplu arestat. *Combat* este mai cinic: el declară că „Franța se indignează pentru că Germania, atunci cînd e să desemneze un general pentru forțele NATO din Europa centrală, nu găsește un altul care să fi făcut parte din alte forțe de ocupație, decît din cele de la noi”. Așadar, după *Combat*, dacă germanii i-ar fi destinat lui Claude Marty drept comandant pe unul din asasinii care au tras în ostacii italieni, iar pentru a-i comanda pe fiii italienilor împușcați i-ar fi trimis pe Speidel, totul ar fi fost în regulă!?

În acest timp, administrația Poștelor a emis o serie de cinci timbre, avînd imprimate chipuri de eroi ai Rezistenței franceze: doi catolici, doi socialiști și unul al cărui nume — fie-mi iertat — nu-l cunosc. Dar bine: n-au fost oare împușcați 70.000 de comuniști francezi? Nu se numără printre ei eroii legendari, ale căror ultime scrisori sau ultime momente de viață îl înalță la culme pe om, ca Gabriel Péri care spunea „și dacă ar fi să reîncep, aș lua-o pe același drum...” sau Danièle Casanova? Nu partidul lor, al comuniștilor, e cel care a avut rolul hotărîtor în maquis și în organizația clandestină? Ei vezi, asta-i, trebuie să știi să faci deosebirea...

O delegație, formată din fiu și fiice ale martirilor Rezistenței antihitleriste, o însoțește pe sora tinărului patriot Claude Marty la cazarma Charras, pentru a protesta împotriva întemnițării acestuia. Drept răspuns, toți au fost arestați și duși la comisariatul de poliție. În medalion, *Claude Marty*.

Le Monde a publicat de curînd scrisoarea unui cititor entuziasmat de întoarcerea lui Speidel. *Deutsche Soldat*, declară la rîndul lui, că Speidel „va regăsi la Paris, cunștințele pe care și le-a făcut odinioară”. Cititorul — lasă să se înțeleagă ziarul — să facă însă deosebirea între „conducătorii naziști” care, poate, nu erau ei prea corecți, și „generalii germani” care erau cu siguranță foarte buni confrăți ai generalilor francezi. Despre naziști să nu mai vorbim, pentru că Hitler e mort. Rămîn generalii germani. Și ei, chipurile, sînt cu totul altceva... Raționamentul acesta este aidoma sofisticii ultranaționaliştilor care acum 40 de ani pretindeau că în august 1914 *Republica* — această desfrînată — pierduse bătălia de la Charleroi și că în septembrie 1914 *eterna Franța* cîștigase bătălia de la *Marna*.

Dar, la urma urmei, ordinele naziste au fost cu vîrf și îndesat executate de generalii germani care, ca și Speidel, au servit timp de 11 ani, fără să crînească, un regim bestial. A fost publicată corespondența lui Speidel: e de ajuns numai atît pentru a demonstra rolul de călău zelos pe care l-a avut acest personaj. Într-adevăr să facem deosebirea, europeni, să facem deosebirea...

Este la fel ca și cu Rezistența. În anii aceia de groază existau în Franța două categorii de francezi: unii care doreau victoria aliaților anglo-saxoni — erau „patrioții”; ceilalți, care doreau victoria bolșevismului — erau „apatrizii”. Unii care făceau un joc dublu, acoperindu-și relațiile lor cu Speidel prin niscaiva legături cu gaullistii — erau „patrioții”. Ceilalți, care scoteau ziare ilegale,

luptau în maquis, mureau în fața plutoanelor de execuție sau în lagărele naziste — erau „teroriștii”. Fără îndoială, eroii cărora Ministerul Poștelor le reproduce chipurile pe timbre au fost constrînși să lupte împreună cu comuniștii. *Împotriva inamicului comun: Speidel*. Dar să facem deosebirea. europeni, să facem deosebirea: ei, comuniștii, au fost și rămîn oameni buni de aruncat în închisori în orice împrejurări — fie de către Speidel, în prima ediție hitleristă, cu aprobarea lui Petain, fie de Speidel, în a doua ediție „nord-atlantică”, cu aprobarea călduroasă a lui Guy Mollet.

Deosebirea aceasta n-a plăcut cititorilor lui *Le Monde*. Ziarul s-a văzut obligat să se scuze pentru că a publicat extrase din numai cîteva dintre scrisorile de protest pe care le-a primit. Nu! Hotărît nu, conspirația Speidel nu mai prinde; a fost demascată iremediabil.

Iată, Claude Marty în închisoare, Franța cuprinsă de indignare; comuniștii, eroi ai luptei antihitleriste, excluși din istoria Franței, iar fiii celor împușcați refuză să se supună celor ce le-au împușcat părinții. Hotărît „Europa” nu se arată a fi mai bună în 1957, decît în 1943!

Paris, aprilie 1957.

Bloc-notes

● Doamnele din lumea „bună” din Doncaster au hotărît să supravegheze vitrinele magazinelor din oraș pentru a observa unde sînt expuse manechine goale și a cere... îmbrăcarea lor imediată. Apărarea „moralei” este în felul acesta salvată. Doamnele din „înalta societate” engleză se tem de efectele pe care le pot avea manechinele asupra educației copiilor. Cît despre comisarurile răspîndite în milioane de exemplare, se pare că multe respectabile doamne nici nu se sîchisesc. Comisarurile sînt probabil morale pentru că, incitînd la crimă, „educă” pe viitorii soldați de elită pentru colonii...

● Ziarul vest-german „Der Mittag” anunță că guvernul francez a solicitat Bonn-ului un ajutor pentru dezvoltarea Africii de Nord.

Informația respectivă, obținută „din surse de încredere”, însă să se întrevadă de pe acum ce-i va aduce Franței „plata comună” și cine va fi adevăratul profitor de pe urma acestei piețe.

● Președintele Eisenhower a primit o scrisoare de amenințări de la o tînră de 14 ani. Motivul: autoritățile americane l-au încorporat în armată pe idolul rock and-roll-ului, Elvis Presley. Tînră a fost trimisă într-o casă de corecție de un tribunal pentru minori.

Oricum, se vede că sălbaticul dans are pentru Casa Albă efecte neașteptate.

● Comandantul garnizoanei britanice din Lüneburg a prezentat scuze primarului orașului pentru că soldații săi au spart geamurile mai multor case din oraș.

Înainte de retragerii unei părți din forțele armate britanice de pe teritoriul Germaniei occidentale, „Tommy” a vrut pesemne să se „distreze” în toată legea. Ca să nu rămînă, și în această privință, în urma americanilor...

● Recent s-a zvonit că sir David Eccles, președintele Camerei de Comerț a Angliei, va demisiona. Știrea a produs stupeoare în cercurile conducătoare britanice. S-a aflat apoi că respectivul președinte a comis anumite „indiscreții financiare”. El a fost totuși salvat grație intervenției în parlament a însuși primului ministru Mac Millan.

Ulterior s-a stabilit însă că era vorba de un anumit „joc de burză”... Să mai zică cineva că englezul n-are umor!...

● Guvernul englez a fost dat în judecată de Compania aeriană „South Pacific Airline”. Aceasta cere daune pentru că nu va putea folosi o vreme aeroporturile din insulele Christmas, unde la vară urmează să se efectueze experiențele cu bomba cu hidrogen. Dar pe lângă atîtea pierderi pe care le-a suferit imperiul englez ce mai contează încă niscaiva despăgubiri ce le-ar plăti unei companii oarecare!...

● Joseph Stey a fost condamnat de un tribunal militar francez la șase luni închisoare pentru „automutilare voluntară”.

...A preferat pușcări și un deget lipsă, decît să plece în „misiunea de pacificare” din Algeria.

● Telegramele ne-au adus recent și într-o singură zi o serie de scurte știri din toate colțurile lumii.

Astfel am putut afla că:

...pentru a face economii bugetare, domnul Ramadier, din guvernul francez, a hotărît să „se deșurubeze 50% din becurile electrice de pe coridoarele ministerului său...”

...șase judecători ai Curții supreme din Statele Unite, pronunțîndu-se (în zadar) împotriva segregăției — discriminare rasială — deputații statului Georgia (S.U.A.) au primit ordin să-i acuze!...

...prostituția autorizată și reglementată din Portugalia aduce, prin taxele și impozitele „pe amor”, venituri importante guvernului Salazar. Tînerete fete sub vîrsta de 16 ani au dreptul să intre în acele săli de cinematograf în care accesul minorilor este interzis, numai dacă prezintă, la intrare, carnetul de prostituată!...

INSULA ÎNTÎRZIERILOR

— schiță științifico-fantastică —

de Valentin DALGO

Ilustrație de Nichi POPESCU

Tudor Runcan gonia cu helicomobilul pe autostrada care lega insula Tomis de continent. Aproape că zbura pe banda aceea nesfârșită, destinată vehiculelor cu 1000 km pe oră. Nu se mai zărea nici o altă mașină; ceilalți călători preferau să-și utilizeze helicomobilele pe căile văzduhului său, cei mai romantici, pe valurile albastre ale mării. Astfel se făcea că, în timp ce în aer și pe apă era o teribilă aglomerație, în tunelul acesta care nu prezenta prea multă atracție pentru vilegiaturisti, Runcan putea „lua” în voie viteza maximă.

De altfel tînărul se grăbea; nu făcea o călătorie de plăcere și nu-l așteptau zilele liniștite ale unei vacanțe. O sarcină destul de grea îl purta pe meleagurile acestea. Trebuia să dezlege un mister care frământa întregul colectiv al fabricii „Supercronos” unde lucra. De zeci de ani treburile merseseră bine în sensul că fabrica nu mai primise nici o reclamație, nici cel mai neînsemnat reproș cu privire la calitatea produselor sale. Și deodată, într-un interval de câteva zile, fuseseră bombardați cu o avalanșă de plîngeri venite de la locuitorii insulei Tomis: supercronosurile lor rămîneau mereu în urmă. Era cu adevărat ceva suspect. Dar ce putea fi era greu de înțeles.

Runcan își consultă supercronosul. Arăta ora 9. Mai avea de parcurs vreo 40 de kilometri și deci trebuia să ajungă pe insula Tomis în câteva minute. Dar deodată simți o zguduitoare puternică. Helicomobilul frînă brusc. Roțile scrișniră ca și cum ar fi acționat frina-tampon.

— Ei, drăcie, dar ce-o mai fi și asta? — se întrebă tînărul, controlîndu-și integritatea anatomică a corpului. Își aruncă privirea pe indicator și constată cu surprindere că acul înregistrează o scădere vertiginoasă a vitezei: 900...600...200...50...30 de kilometri pe oră. Apăsă pe butonul care acționa motorul de rezervă și încercă să ia din nou viteza. Zadarnic. Acul nu se clinti din dreptul cifrei 30. Intrigat, aprinse ecranul de defectoscopie. Cu conștiinciozitate, acesta semnaliză imediat: totul e în perfectă stare de funcționare.

— Dar nu mai înțeleg nimic — își spuse intrigat Runcan. Doar nu s-o fi defectat și... defectoscopul...

Își aprinse o țigară și chibzui asupra celor ce avea de făcut. În jurul său nu se zărea nici un alt vehicul. Deci nimeni nu l-ar fi putut remorca și nu i-ar fi putut da alt ajutor. Nu-i rămînea altceva de făcut decît să se tîrască astfel, cu „viteza” aceea insuportabilă de 30 km pe oră, pînă la Tomis unde putea să-și procure un alt helicomobil.

Resemnat, își continuă drumul. Dar ideea că mai are de mers încă un ceas îl enerva teribil. Căuta să se gîndească la altceva și începu să-și imagineze cum va arăta noul tip de ceasornic pe care îl proiecta. Dar nici nu începu bine să și-l contureze cînd văzu că tunelul se sfîrșește și autostrada submarină dă în piața micii așezări insulare. Opri motorul și sări jos.

— E ciudat totuși ce repede a trecut această oră — își spuse și privi mirat cadranul ceasului. Supercronosul arăta ora 9 și 15 minute. În aceeași clipă se auziră bătăile unui orologiu. Își înălță privirea spre ceasul din turnul care străjuia piața. Arăta ora 10.

Izbitoarea nepotrivire dintre cele două ceasuri îl puse pe gînduri. Oare să i se fi defectat supercronosul? Vru să verifice. Deschise caseta în care păstra ceasurile noi, aduse pentru preschimbarea celor reclamate. Toate arătau aceeași oră ca și supercronosul său.

— E clar: orologiul merge înainte — își spuse ușurat de grija că ceasurile aduse cu sine n-ar indica ora exactă. Mai făcu cîțiva pași în jurul mașinii, apoi se urcă la volan și porni spre automatul central de desfacere a mărfurilor, a cărui clădire se vedea în zare. Dar abia se puse helicomobilul în mișcare și Runcan rămase stupefiat. Prin fața ochilor lui se perindau niște construcții cu totul neobișnuite.

— Ce arhitectură ciudată! — exclamă el cu totul uluit. — Ce case înguste! Și ce uși! Pe unde-or intra oamenii?

Într-adevăr, fațadele clădirilor aproape că nu aveau lățime, ușile și ferestrele păreau niște linii, iar copacii plantați pe marginile străzii nu aveau de loc grosime...

Mai stranie decît toate i se părea înfățișarea oamenilor. Trupurile lor erau parcă trecute printr-o presă care le subțiasse într-atît, încît păreau niște figuri din carton.

Priveliștea era atît de fantastică și ireală încît Runcan își spuse că are halucinații. Își continuă drumul în speranța că va ajunge mai iute la magazin ca să stea jos, să se odihnească. Și curînd ajunse. Dar, ciudat, cînd începu să reducă viteza observă că fațadele clădirilor prînd să se lățească, iar cînd opri, totul din jur căpătă un aspect obișnuit, absolut normal.

— E clar, am avut halucinații... — își spuse și, oftînd ușurat de rapida revenire la normal, intră în magazin și se prezentă funcționarei care controla automatele de vînzare.

— Bine că ați venit, în sfîrșit — i se adresă femeia cu un vîdit ton de reproș. Apoi urmă: Am avut atîtea încurcături din cauza ceasornicelor dumneavoastră...

Tocmai cînd Runcan se pregătea să intervină în apărarea mărcii fabricii, ușa se deschise și în magazin își făcu apariția o tînără nostimă, cu un nas simpatic, pornit în vînt.

— Vin din partea uzinei de helicomobile — se prezentă ea — mă numesc Silvia Mureșan. Aș vrea...

— Și noi am vrea — o întrerupse funcționara — să terminăm o dată cu bătaia de cap... Toate helicomobilele pe care ni le-ați trimis sînt niște... rebuturi.

Silvia Mureșan înghiți în sec, iar funcționara continuă:

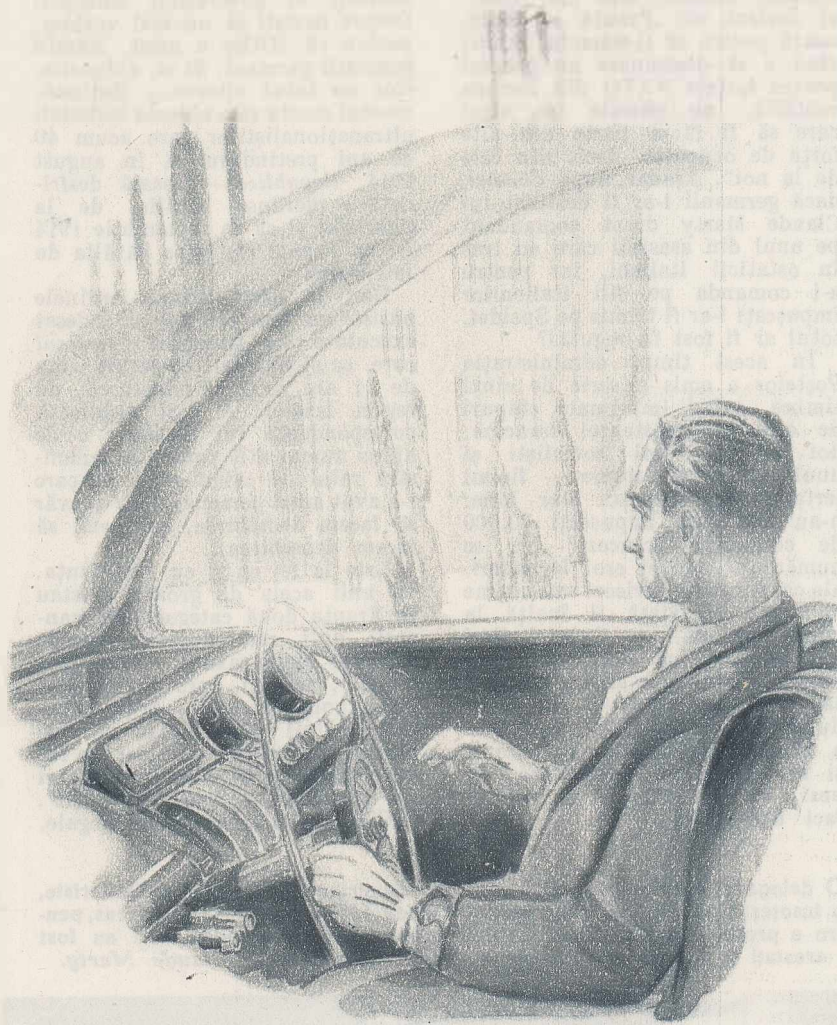
— Nici unul nu poate atinge la încercare mai mult de 30 km pe oră. E clar, deci, de ce vi le-am înapoiat...

— Vasăzică, asta e situația... — conchise cu amărăciune Runcan. — Și eu care speram să-mi procur de la dv. un helicomobil... În orice caz, e foarte ciudat...

Începu să istorisească propria lui pățanie cu helicomobilul. Funcționara asculta fără prea mult interes, în schimb Silvia Mureșan era numai ochi și urechi.

— Într-adevăr e foarte ciudat — spuse ea gînditoare, la sfîrșit. — Eu am pățit același lucru pe mare. Mai mult: am rugat pe cineva să-mi remorcheze helicomobilul, dar a fost un efort inutil. Nici aparatul care mi-a venit în ajutor n-a reușit să ia o viteză mai mare.

— Ca atare — spuse grăbit funcționara, încîntată că deține probe „concrete” — v-ați și convins deja asupra felului cum funcționează helicomobilele fabricii dv...

— Nu — răspunse iritată Silvia. — Am verificat aparatele pe care ni le-ați înapoiat. Sînt perfecte.

Funcționara surise îngăduitor: mă rog.

— Da — urmă Silvia. — Funcționează perfect.

— Atunci?

— Atunci... ce să spun? Presupun că în zona insulei există condiții speciale care împiedică funcționarea lor normală.

Funcționara se așază gînditoare pe scaun.

— Știu eu ce să mai zic? — spuse într-un tîrziu ridicînd din umeri. — S-ar putea să aveți dreptate. În fond, pe insula noastră se petrec în ultima vreme destule lucruri ciudate, ca să te mai poți gîndi și la altele... Legăturile televizofonice se stabilesc foarte greu, uneori lucrurile apar deformate...

— Cum ați spus? — sări Runcan ca acționat de un resort. — Deformate?

— Da... Oamenii, casele, pomii... toate...

(Urmare în numărul viitor)

● Reducem în actualitate o veche și îndreptățită cerință: aceea de a se crea prezentări sistematice, pentru amatorii de cinema, ale capodoperelor cinematografiei universale. Formulată în repetate rânduri în presă, cererea aceasta nu a găsit încă ecou la forurile răspunzătoare din Direcția Generală a Cinematografiei, deși i s-au alăturat felurite propuneri constructive. S-a sugerat, de pildă, înființarea unui club al amatorilor de cinema sau repartizarea unui cinematograful special unde să ruleze exclusiv opere intrate în patrimoniul istoriei cinematografului, ori organizarea de festivaluri cinematografice pe teme. Până la găsirea unei soluții favorabile, pe care cel în drept trebuie neapărat s-o caute stăruitor și cu bunăvoință, s-ar putea să se înființeze cel puțin un ciclu de conferințe experimentale cu privire la istoria artei filmului.

● Teatrul Tineretului pregătește spectatorilor săi o surpriză cu totul neobișnuită: către sfârșitul stagiunii va avea loc premiera piesei „Suflete arde” de acad. Camil Petrescu, în regia... acad. Camil Petrescu și a lui Constantin Sincu, artist emerit. Așteptăm cu nerăbdare spectacolul.

● Liviu Ciulei, cunoscut și apreciat pictor scenograf, actor și regizor de teatru (și care a reușit recent un succes regizoral cu piesa „Omul care aduce ploaia”, montată pe scena Teatrului Municipal), își va încerca forțele artistice și în cinematografie. Sub conducerea sa regizorală va fi realizat un film al cărui titlu provizoriu e „Erupția” și care e inspirat din viața petroliștilor noștri.

● Inițiativele luate de tot mai multe teatre din București și regiuni, de a organiza cicluri de conferințe experimentale, matinee literare, seri de poezie, medaliaone artistice închinat unor figuri proeminente ale artei teatrale etc., au fost primite cu un unanim interes. Este semnificativ că la seria de conferințe duminicale din istoria teatrului, organizate de Teatrul Național „I. L. Caragiale”, obținerea unui bilet echivala cu o performanță, atât de mare a fost aflulul spectatorilor. Bine ar fi ca toate aceste manifestări să fie incluse și în cadrul activității obștești a teatrelor, prin deplasări în întreprinderi și instituții, direct în mijlocul celor ce muncesc. Eficiența educativă a acestor manifestări ar fi indiscutabil sporită.

● La Galeriile Fondului Plastic din Bd. Magheru, expun Maria Constantin și Mircea Olarian, nume familiare celor care frecventează expozițiile de grafică.

Fidelă peisajului și acuarelei, Maria Constantin a atins, în alegerea, construirea și tratarea cromatică a peisajului, o facilități care o împinge uneori la soluții plastice superficiale, rutiniere. Însă, esențial pentru definirea operei sale, rămâne spontaneitatea expresiei lirice și posibilitatea, foarte personală, de a împăca transparența culorii cu intensitatea ei.

Grafica lui Mircea Olarian vădește predilecție pentru aspecte miniaturale. În tematica ei intră motive peisagistice, de portret și animalliere; sînt lucrări cu planuri puține, cu desen trasat într-o linie precisă și severă. În ansamblu, vizitatorul expoziției e tentat să-l aprecieze pe Mircea Olarian drept un poet de scurtă respirație, dar de certă sensibilitate.

● Trei onorabili medici, Cornel Constantinescu, Petru Sava și Eduard Călinescu au executat duminică seară o operație chirurgicală puțin obișnuită. Ei au lucrat — în masă — asupra tuturor pacienților care ascultau la orele 22,20 emisiunea postului de radio București II. Luați prin surprindere și fără anestezie totală sau măcar locală, pacienții de ambele sexe și de toate vîrstele au manifestat imediat după operație violente dureri de cap, amețeli, grețuri...

...Drept care nu relictăm redacția Radio-Magazin pentru „Micro-radiomagazinul” de duminică 7 aprilie. Dimpotrivă.

C. Brîncuși: Muza adormită.

Cele câteva cuvinte oficiale aducînd vestea morții lui Brîncuși au trezit puzderie de amintiri colbuite, aproape uitate. Acum, ele s-au apucat să fluture — care mai molcom, care mai vijelios — în fața ochilor mei. Mă străduiesc să le prind de aripi, să vi le aștern o clipă în față.

Mă aflu, în 1937, cu soția mea la Paris, într-un cerc de artiști romîni și străini. Într-o seară îi spusei lui Ilarie Voronca că am dori să-l cunoaștem pe Brîncuși. Puține zile mai tîrziu, ne-am dus toți patru, Voronca, soția lui Colomba, soția mea și eu, la el, în Impasse Ronsin.

Un om de statură potrivită, cu o barbă cenușie și o privire luminoasă, pătrunzătoare, ne-a deschis. Văzîndu-l pe Voronca, ne-a suris și ne-a poștit înăuntru, în locuința lui care avea mai multe odăițe și o cameră mare atelier. Locuința modestă, dar curat întreținută, cu mobile eteroclitice, cu maldăre de cărți și ziare pe rafturi de lemn nevopsit. Mai mult chilie de sihastru, nepăsător de bunuri deșarte. Ți se părea greu de înțeles că dincolo de zidurile acestei căsuțe patriarhale, pulsa Parisul.

Și, încetul cu încetul, limba lui Brîncuși se dezlegă, și artistul începu să răspundă și să povestească frînturi de amintiri. Accentul îi era aspru, adus de pe meleaguri îndepărtate, dar franțuzeasca lui — vie și colorată. Ne vorbi despre orașul său natal din Gorj. Își amintea cum, copil fiind, ducea rîtele la păscut, cum își petrecea ore întregi ciopliind bucăți de lemn, cum fu dus de tatăl său la Tg. Jiu și băgat vînzător într-o băcănie, cum — fugit apoi la Paris — a trăit ani de zile în neagră mizerie, adesea fără mîncare și fără adăpost.

Cînd vorbea, fața i se lumina de un suris ștregăresc. Brîncuși redevenea atunci un adevărat țaran oltean, travestit în stranie nemțești. Își iubea pămîntul și satul îndepărtat și, cu toate că opera sa îl înălțase printre cei mai de seamă sculptori ai lumii, țaranul oltean nu putea să-și uite satul, cu jocurile copilăriei, cu praful din zilele seцоase de vară și cu glodul adînc din vremea toamnei.

Ne conduse apoi în atelierul său, unde străjuia — în mijloc — marea lui pasăre măiastră, cu strălucirea de aur, pîrînd gata să-și ia zborul spre înălțimi ne mai atînsese de suflarea omenească. Cu cît drag își mîngîia artistul pasărea! Era ceva rupt din ființa lui; trăia alături de ea, visa visurile ei. Era alt om, de o împărătească bogăție, în acest atelier

lipsit de concare persane, de panoplii cu arme scumpe... Totul fusese dăruit acestei păsări măiestre, care trebuia să schimbe arta din trecut într-o artă nouă.

În cămăruța lui de culcare, gazda ne servi, mai apoi, după legile unei ospitalități sui-generis, ridiche neagră udată cu cea mai bună șampanie franțuzească.

Era un gospodar bun Brîncuși: își pregătea singur mîncarea și tot singur își dereteca odăițele. Nu-i plăcea mîna străină în casă. Era socotit la bani; gurile rele spuneau că e zgîrcit și că de aceea nu voia să angajeze femeie de menaj și nici să primească lume...

Se pare însă că erau doar elevările unor oameni vulgari, neînțelegînd să priceapă o personalitate ce refuză convențiile mondene, ca să se manifeste doar acolo unde îi dădea inima ghes. Am avut personal prilejul să aflu cu cîtă dezinvoltură cheltuia sume mari pentru cei pe care-i îndrăgea. În fața acestora, sihastrul din Impasse Ronsin se prefăcea în cel mai perfect gentilom. Zgîrcenia lui Brîncuși? Tot ce se poate spune e că acest mare artist nu punea preț decît pe creațiile sale.

...Au trecut anii grei ai războiului și au mai trecut încă un șir de ani. În 1956 ne-am găsit iarăși — soția mea cu mine — la Paris.

În primele zile după sosirea noastră, am apucat drumul spre l'Impasse Ronsin. Multe se schimbaseră; căsuțele mici, modeste, cu care se învecina odinioară locuința lui Brîncuși, fuseseră dărîmate. În locul lor, un peisaj urît: terenuri virane, un garaj clădit de curînd, autocamioane, autoturisme.

Numai casa lui Brîncuși mai străjuia, sfîdîndu-i parcă pe edilii Parisului. Îmbătrînise însă și ea: tencuiala se fărîmița, pe ziduri șerpuiau crăpături de la acoperiș pînă la temelii. O jale adîncă mi-a cuprins sufletul. Colțișorul odinioară inverzit, mic eden al artiștilor, nu mai era acum decît o pată hidoasă într-o mare metropolă.

Am bătut cu sfielă în ușă. Pe un pat de lemn, între perne mari, acoperit cu un cearșaf, zăcea Brîncuși. Privirea lui era aceeași; barba, însă, mai mare, albă și neîngrijită. Unde era omul

ULTIMA ÎNTÎLNIRE CU

C. BRÎNCUȘI

de Scarlat CALLIMACHI

... Á présent je ne rêve plus et ça va mal..."

C. Brîncuși

Paris 26 septembrie 1956.

viguros de acum două decenii?... În fața noastră zăcea un bătrîn, care parcă-și număra, ca pe niște mătânii, zilele, orele, clipele ce le mai avea de trăit.

Ne-a întins o mînă prietenoasă: „Sînt cam bolnav”. Încercă să surîdă ca odinioară, dar surisul i se stînsese pe buze.

Vorbirăm mai de toate. Îi spusei, între altele, că pe vremea cînd eram încarcerat în lagărul de la Tg. Jiu, zăream, printr-o fereastră a celulei, coloana de lemn sculptată de el. Mi s-a părut că-și recapătă pentru cîteva clipe tinerețea, forța de creație, entuziasmul. Dar numai pentru cîteva clipe. Fără îndoială, se apropiase în zborul gîndului de locul lui de baștină, de coloana lui de lemn sculptată cu măiestrie, cu pasiune, și care simboliza pentru el, adevîntul spre perfecțiune: Excel-sior.

Convorbirea lîncezea. Omul suferea, dar mai trăia; genialul artist murise însă.

Îmi spuse:

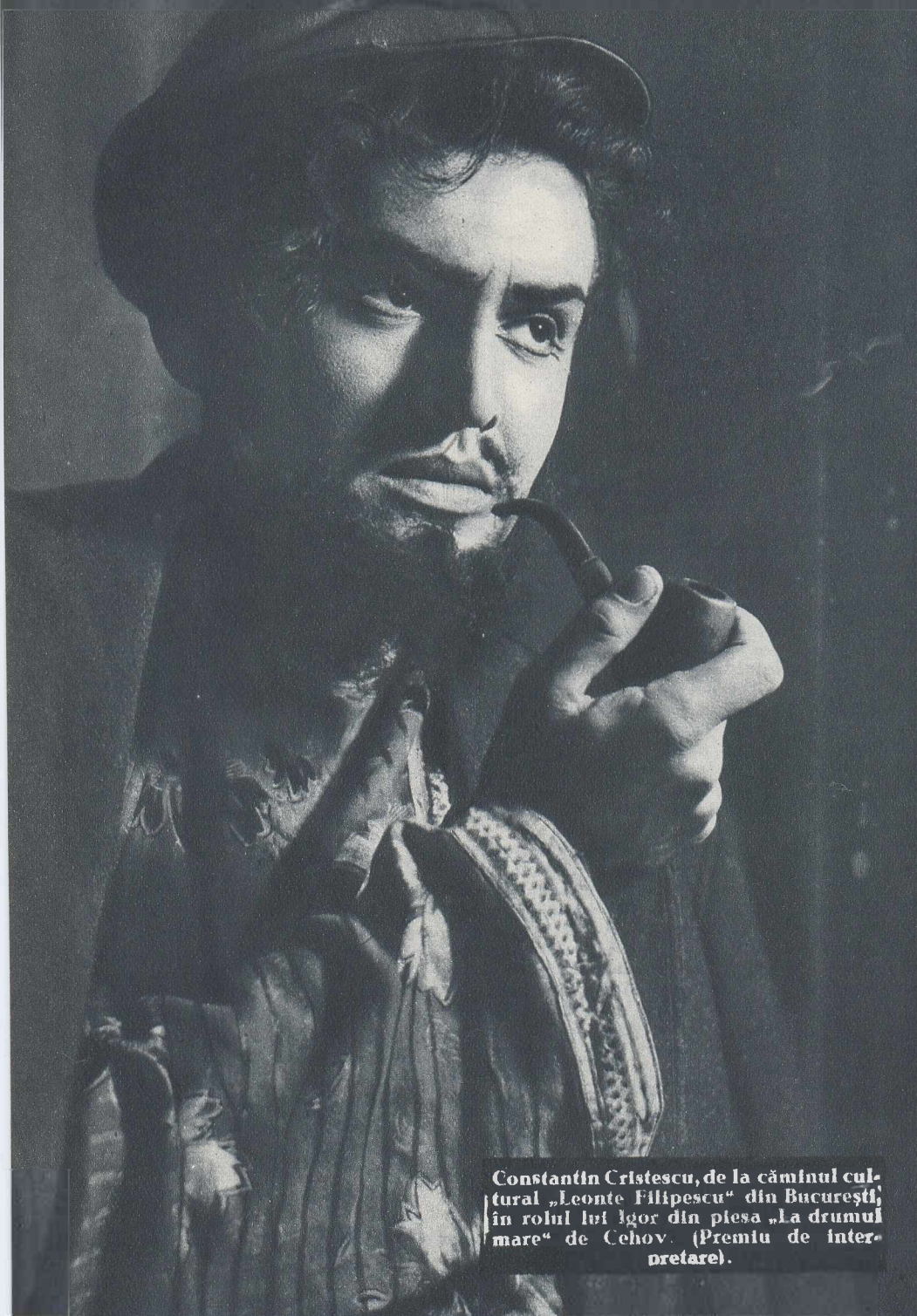
„Á présent je ne rêve plus et ça va mal...” („Acum nu mai visez, și asta nu e bine”).

Ne-am despărțit.

Știam că e pentru totdeauna...

C. Brîncuși: Portret de femeie cu părul înnodat.

Constantin Cristescu, de la căminul cultural „Leonte Filipescu” din București, în rolul lui Igor din piesa „La drumul mare” de Cehov. (Premiu de interpretare).

...Miraj al scenei, al reflectoarelor, al publicului fremătind de emoție, miraj al sentimentelor de care tu însuți ești îmbătat când faldirile cortinei pornesc în lături spre a te lăsa față în față cu golul acela imens și întunecat al sălii, pe care o bănuiești densă de o respirație grăbită și colectivă; tu — dar de fapt personajul tău — iar dincolo de rampă, publicul! Și între voi, un mare semn de întrebare: se va suda oare emoția? Vei reuși să-i transmiți și lui sfioșenia sentimentului tău sau pasiunea aprigă a revoltei tale — de fapt a eroului tău? Cine ești? Colectivistul respirând aroma proaspătă a pământului umed de ploaia primăverii, sau intruchiparea unui personaj imaginat de fantezia bogată a dramaturgului? Cine ești?

Pe fiecare dintre artiștii amatori îl pindesc asemenea întrebări. Și fiecare răspun-

de în felul lui. Cine le pune? Propria lui emoție și nerăbdare.

Un nume, o bătaie de gong și în fața cortinei e față cu părul răsucit într-o coadă care-i ajunge pînă la călcie și care, despletită, trebuie să fie aiodoma maramei bogate în broderii și faldiri, dă viață personajelor atît de diverse din povestirea lui Creangă, „Pupăza din tei”. Se închipuie cine Nică cel mic și șugubăț, cîntușă aprig de supărată, cîntușul din țîrg, cînd însăși pupăza. Își țuguie atunci buzele — ca niște petale de coral — și murmură „pu-pu-pu, pu-pu-pu”, de crezi că auzi chiar pasărea cocoțată în vreo creangă de copac.

Un nume, o bătaie de gong, un ropot de aplauze pentru tînăra Mărgărinta Lupescu de la căminul cultural din Chetriș (Bacău) venită la București, pe scena Teatrului C.C.S. Prilejul? Un concurs de amatori obiș-

O scurtă repetiție în reultse. Sînt artiști amatori tînruri, interpreți ai piesei „Aurea din tei” cu care echipa de teatru a casei școlare de cultură „Petőfi Sandor” a cucerit premiul II.

Din Mocira, Lucreția Onțescu a venit cu pleasa „Răfulala” și, împreună cu echipa ei, a obținut premiul II.

Din Lipănești, Costache T. Ion a venit, în finală, tot cu „Răfulala” și a obținut premiul III.

Cui îi zîmbește Mărgărinta Lupescu? (Chetriș-Bacău). Poate lui Creangă (Premiu de interpretare).

Ciobanii din Rășnari au venit la București, pe scena C.C.S., să-și cînte „Nunta ciobănească” (Lauriș al concursului și premiu special.)

VINELE UNUI CONCURS

uit în zilele noastre. Este cel de-al patrulea al echipei de teatru și al recitatorilor din căminele culturale și casele raionale de cultură.

Și-a pus oare Mărgărinta întrebarea dacă va putea urca pe scara de cleștar a artei actoricești? Desigur. Și, îndoma ei, toți cei care timp de o săptămână, de dimineață până seara — uneori până în miez din noapte — au apărut pe aceeași scenă, în fața unei comisii venite nu atât să le rămăuiască talentul, cât mai ales să dea prinos pasiunii lor pentru artă.

Și comisia aceasta a simțit, cu sensibilitatea artistului și discernământului marelui maestru (se aflau acolo artiști ai poporului ca George Vrăca și C. Antoniu, artiști emeriți și laureați ai Premiului de Stat), că de la un la an dragostea pentru teatru a interpreților amatori crește, iar meșteșugul lor e din ce în ce sporit.

Căci ce altceva decât dragostea pentru scenă vădește pasiunea cu care Florea Stan, de la casa raională de cultură din Alexandria, a muncit ca să întruchieze rolul lui Gheorghe Doja? Părea stăpîn acolo pe gândurile și voința lui, pe dragostea și respectul tovarășilor lui de luptă, pe inima fremătîndă a publicului. Iar în fața dușmanului său Zapolia, nici un mușchi al feței nu i s-a clintit. Pentru că în clipa aceea Florea Stan n-a mai fost el însuși, ci a fost Doja. „A fost“, așa cum spun actorii profesioniști, cînd simt că prin vinele lor nu mai curge sîngele lor propriu, ci al personajului pe care-l întruchiează.

Dacă tînărul Constantin Cristescu a emoționat profund în rolul hoțului din piesa lui Cehov „La drumul mare“, e limpede că imaginația lui a trebuit mult solicitată. Dar pentru Ilie Georgescu din Peretu interpre-

tarea a fost mai ușoară: trebuia „să fie“ Țărălungă din piesa „Boieri și țărani“ de Al. Sever; trebuia să sufere ca părinte, să fie un sărman frate omului sărman, să-l urască pe boier și să-l ierte pe cel ce voise să-l vîndă. Trebuia să fie unul dintre eroii lui 1907. Și ce-au fost oare părinții lui: nu eroi ai adevăratului 1907? Dar nu numai ei, ci părinții satului întreg. Și chiar pe scenă, n-au apărut oameni care atunci, la revoltă, și-au simțit copilăria arsă de pala flăcării? Au apărut!

Și acum „Răfuiala“. Titlul piesei te îndeamnă la joc de cuvinte. Căci dacă Tiberiu Vornic și-a intitulat astfel piesa, nenumăratele echipe care au pus-o în scenă au venit la finală, nu să se „răfuiască“ în sensul vechi al cuvîntului, ci să se „întreacă“ în a o reda artistic. Tocmai de aceea firescul cu care țărani din Mocira (Baia Mare) au înfruntat lu-

mina reflectoarelor ca să ni prezinte pe Avram Mureșanu și pe Maria, pe Arvinte și pe Florica, a fost pus în cumpănă cu felul în care echipa de teatru din Lipănești (Ploești) a realizat, pentru aceleași personaje, un cadru pe cît de autentic, pe atît de artistic.

„Va fi răfuială mare între ei“, gîndeau unii. N-a fost. Comisia a premiat ambele echipe și e sigur că dacă ploștenii au avut de învățat cîte ceva în privința ritmului și autenticului, cei din Mocira ar mai putea să-și îmbogățească și ei noțiunile despre arta spectacolului.

„Miraj al scenei, al reflectoarelor, al publicului...“ a fost oare și pentru actorii de carton și mătase ai teatrelor de păpuși? Pentru ei nu, dar pentru mînuitorii lor, care au venit prima dată la concurs să cînte în „taraful“ căminului orășenesc din Craiova, să facă gimnastică

și să cînte o dată cu „Ursuleții veseli“ ai casei raionale de cultură din Buzău, să se țină de șotii cu Nică al lui Creangă (casa raională de cultură Roman), ori să plîngă cu iepurașul căruia în „Căsuța iepurașului“ vulpea îi fură casa (căminul orășenesc Oltenița), mirajul scenei a fost mai puțin direct, dar tracul cu atît mai sporit.

Ca un far care își aruncă dîra de lumină asupra rodului unei munci pasionate, cortina teatrului s-a deschis și s-a închis. Concursul s-a încheiat. Interpreții sînt iarăși la casele lor, la munca lor. Dar cîți dintre ei, oare, în geana dimineții, nu zîmbesc adesea gîndului că: „La concursul viitor, poate că sala mă va înțelege mai bine, ropotul de aplauze va fi mai puternic, emoția mea și a lor mai plină...“

Dar pînă atunci... muncă și pasiune pentru o artă ai cărei lauri nu se culeg decît pe piscuri.

La masa juriului, artistul poporului C. Antoniu înmînează premii laureaților concursului.

Unul dintre lăutarii, minuiți pe sfori, din „taraful“ casei raionale de cultură din Cratova (Premiul I).

REGELE BACȘIȘULUI BAROC

De-a lungul a peste 45 de ani de activitate pe tărîmul scrisului, I. Ludo nu a dat carte sau broșură, schiță sau pamflet, articol sau notă care să nu fi purtat pecetea luptei împotriva nedreptății, împotriva asupririlor, împotriva a numeroase forme de exploatare și înjosire a omului, generate de orînduirea burgheză. Acest caracter îl poartă și ultima sa lucrare, cel de al treilea volum al ciclului „Paravanul de aur”, recent apărut.

Desigur că numeroși cititori, văzînd în vitrinele librărilor cartea cu titlul atît de curios — „Regele Palaelibus” — s-au întrebat ce se ascunde sub această ciudată titulatură. Cel care a citit „Domnul general guvernează” și „Stare de asediu” — volumele anterioare ale ciclului — au putut înțelege că acest al treilea volum, continuîndu-le pe cele precedente, care se terminaseră prin preajma anului 1930, avea să se ocupe pe larg de aventurierul venit pe tronul Romîniei la începutul celui de al patrulea deceniu al secolului nostru.

Deci, de la bun început e clar că „Palaelibus” e Carol al II-lea. De ce însă „Palaelibus”? Pentru că în limbajul cifrat al afacerii Skoda și în registrele secrete ale reprezentantului ei, Bruno Seletzki, prin cuvîntul „palaelibus” se înțelegea pur și simplu șperț. Sau, dacă vreți, mîltă — „tradiționalul” bacșis. Și pentru că din „palaelibus baroc”, care însemna „bacșis mare”, ca și din „palaelibus baby”, care însemna „bacșis mic”, regele a izbutit să adune averi, tot mai mari averi, pe care n-a zăbovit să le transfere în străinătate pentru zilele negre ale bejeniei — I. Ludo a dat lui Carol al II-lea, și volumului care se ocupă de domnia acestuia, titlul ce a stîrnit atîta nedumescire.

„Regele Palaelibus” se ocupă de întreaga domnie a lui Carol al II-lea. Venit în țară la 6 iunie 1930 și înscăunat după două zile ca rege al Romîniei, Carol al II-lea și-a caracterizat domnia prin cele mai „originale” metode de exploatare și jaf. El a venit cu complicitatea politicienilor burghezi. Dar mandatul principal nu de la țărăniști sau de la liberali l-a primit, ci de la

stăpîni mult mai puternici: trustruturile imperialiste din Apus.

Aventurierul, care colindase tri-pourile orașelor occidentale sub numele Carol Caraiman, ateriza în iunie 1930 pe meleagurile rominești cu un vast program de activitate ce putea fi concentrat într-un singur cuvînt: afacere. Într-adevăr de-a lungul celor 10 ani de domnie, el s-a ținut din plin de acest program. N-a fost afacere din care să nu se fi înfruptat: din grîne, petrol și zahăr, din comenzi de batiste pentru jandarmi și din înzestrarea armatei cu armament (înzestrare căreia i se acorda mare importanță în vederea pregătirii unui război antisovietic, în cadrul cărui imperialiști din apus rezervaseră lui Carol II-Caraiman un rol important), din hîrtie și din camătă, din exploatarea de lupanare și de tripouri, din concursuri de frumusețe și expoziții, din textile și concesiuni miniere, din timbre pe piine și rechizite școlare, din imprumuturi și șperțuri, din vagoane, automotoare și cisterne, din orice. Întreg deceniul al IV-lea din veacul nostru s-a scurs sub semnul acestei neîntrerupte goane spre îmbogățire, incurajată de slugărnicia interesată a șefilor de partide „istorice”, de poltroneria nesătulei camarile ce înconjură sălile palatului și străjuia la porțile lui, de venalitatea sftencilor din guvern și din opoziție, interesate deopotrivă în această măreață operă de jefuire a țării. Și totul pe fondul febrilelor pregătiri de agresiune împotriva primului stat al muncitorilor și țărănilor, pe fondul măsurilor teroriste îndreptate împotriva clasei muncitoare din țara noastră și a partidului ei.

În asemenea atmosferă se înnoadă și se deznodă intrigi politicianiste făcîse și urzeli de culise, sînt puse la cale incendii oportune și pogromuri cu virtuți diversioniste, provocări și legi antimuncitorești, alcătuirii de guverne fantoșe și incurajări huli-ganice, toate șoselînd drumul spre profitabila dictatură regalofascistă rivnîită de Carol.

Și astfel, pe ecranul acestui deceniu atît de întunecat, trec, rînd pe rînd, sub ochii cititorului, imaginile menite să-l aducă aminte de acei care, în frunte cu marele lor vîtaf, au jefuit fără scrupule și fără odihnă țara, aducînd-o în pragul dezastrului.

Cititorii reîntînesc pe sinîștrii politicieni „istorici” cunoscuți din volumele anterioare, dar și pe alții noi — noi ca persoane și nume, nu ca mentalități sau moravuri; noi, poate cel mult prin faptul că erau și mai hămeși, și mai lipsiți de scrupule decît cei vechi. Chiar sub falsele — dar simbolice — nume cu care li botează I. Ludo, reușim să recunoaștem lesne pe toți „eroii” epocii cuprinse în roman.

Romanul, scris cu deosebită vervă satirică ce caracterizează scrisul lui I. Ludo, este fructul unei ample documentări a autorului. Trebuie să subliniem în mod deosebit grija de cercetător a acestui scriitor, grija ce se desprinde în fiecare filă a cărții, pentru că nu există fapt, nu este amănunt care să nu poarte în sine o atenție și pasi-onată aplecare asupra documentelor. Credem că în literatura noastră I. Ludo este de aceea un exemplu de felul cum poate fi folosit documentul în întocmirea nu a unei istorii reci și nici în relatarea romantată a unui singur eveniment, ci în transpunerea într-o formă literară de largă respirație a unei lungi perioade, în toată vastitatea și diversitatea ei, în care acțiunea romanului istoric se îmbină în chip fericit cu schița și pamfletul.

Bogdan VARVARA

RĂSFOIND MANUSCRISELE LUI REBREANU

Rebreanu a mărturisit adeseori că elementele capitale ale romanelor sale au căpătat formă artistică abia după ce fuseseră supuse unei adînci confruntări cu realitatea. Scriind drama lui Apostol Bologa, romancierul a simțit nevoia ca mai întîi să refacă imaginativ calvarul suprem al fratelui său Emil. În acest scop a vizitat locul execuției, a strîns pios lucrurile rămase de pe urma executatului, a stat de vorbă cu martorii oculari.

Pentru „Ion” procesul a fost intrucitva mai simplu: a descris un sat imaginar, ci unul în care a trăit. Procesul de selecție a elementelor artistice, efortul de a pătrunde pînă în esența ființelor și a faptelor, de a individualiza pe fiecare erou, de a-l circumscrie într-o realitate socială exact determinată, în care apoi să poată fi mișcat în conformitate cu legile vieții și ale artei, i-au impus romancierului necesitatea de a-și reprezenta grafic satul în care se desfășoară acțiunea din Ion.

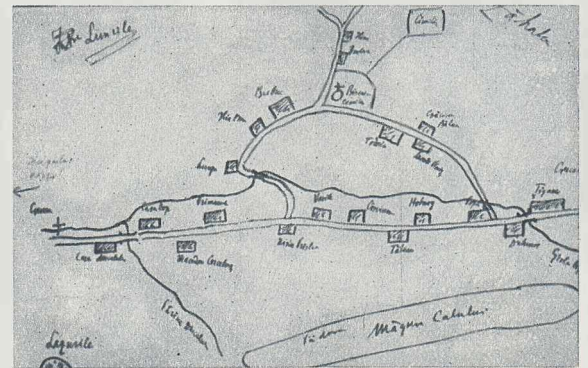
Printre cîrnele manuscrisului ultimei versiuni a acestui roman, se găsesc două schițe, în care satul, în materialitatea lui, este conceput ca o mare scenă — în mijloc. Într-una din aceste schițe vedem casa Todosei lui Maxim Oprea, unde se fac horele. Tot în centru, casa lui Vasile Baciu. Undeva la margine, aproape de confluența Gîrlii Popii cu Pîrul Doamnei, casa lui Ion. De aici urzește acesta planurile de a pune mîna pe pămînturile lui Baciu, înfruntînd întreg satul, concentrînd în jurul său simpatii și antipatiile megieșilor. Cei aproape opt ani de elabo-

rare de care a avut nevoie Rebreanu pînă să dea formă definitivă romanului au însemnat totodată și o serie de modificări a planului general și totodată o continuă schimbare a denumirilor geografice. Inițial, „Rîpele dracului” se numeau „Rîpele mortului”, „Pîrul Doamnei” se numea „Pîrul dascalului” (poate fiindcă trecea și pe lângă casa acestuia), „Cîmeaua mortului” se chema „Cîmeaua sasului”, „Măgura cocorilor” cu pădure în vîrf ca o pălărie se numea „Măgura calului”.

Preludiul epopeii lui Ion al Glanetașului: hora din curtea Todosei (element care se pare că l-a frîntat îndelung pe autor) a făcut ca unele precizări geografice să fie direct legate de acest fapt concret. Astfel despre personajul Leonte Vinîș, Rebreanu notează: „are casa lîngă a vădanei cu hora”. Iar pămîntul, temerara și neobosită obsesie a lui Ion, îi sugerează lui Rebreanu — probabil după lungi căutări și neenumărate meandre cu privire la proporțiile romanului — o frază pe care o scrie și o subliniază pe altă ziornă: „Ion — numai cînd pămîntul va fi scris pe numele lui, numai atunci va fi al lui și numai al lui”. Mai mult ca sigur că această frază a delimitat și cadrul romanului, care inițial — așa cum reiese dintr-o schiță de arbore genealogic al familiei unui erou — ar fi voit să cuprîndă problema pămîntului din toate provinciile rominești.

Nu știm cum ar fi arătat asemenea epopee, însă, circumscrisul romanului la problema lui Ion, Rebreanu ne-a dat opera care stă ca o piatră de hotar în evoluția literaturii rominești.

L. VOITA

IVAN CEL BLÎND

Nic. Ivan semnează în revista „Scrisul bănețean” o notiță despre „Insectar de buzunar”, volumul de schițe satirice al lui Teodor Mazilu.

După cîteva considerente generale despre valoarea cărții, (ați de „generale”, înțit nici dacă ai să le citești de trei ori la rînd tot n-ai să afli dacă autorului lor i-au plăcut sau ba schițele lui Mazilu, Nic. Ivan se apucă: să constate, să bînuie, să ghicească și... să-și dezvăluie blîndețea propriului său suflet.

Ce constată Nic. Ivan? Că moralistul Teodor Mazilu n-are talentul moralistului La Bruyère. (Evident, numai modestia l-a împiedicat pe Nic. Ivan, critic de artă, să-și compare talentul cu cel al criticului de artă H. Taine, să spunem...)

Ce bînuie Nic. Ivan? Că unele din schițele lui Mazilu sînt „ecoul unor mărunte războaie literare”. Vedeti? Nu afirmă, ci doar bînuie, pentru că afirmațiile, oricum, trebuie sprijinite și pe dozaiva dovezi, pe cînd bînuiele...

Ce ghicește Nic. Ivan? Să-i lăsăm s-o spună singur: „Îl ghicim... (pe T. Mazilu — n.n.) de-a lungul întregului volum: puțin mizantrop, lipsit de înțelegere pentru slăbiciunile omenești, prea omește, ale semenilor săi...” Vedeti? Îl ghicim... Parcă e mai prudent așa...

Și după ce a constatat, bînuit și ghicit, Nic. Ivan trece la confesii. „Insectar — se spovedește el — n-am avut niciodată. Mi s-a părut o cruzime să fixez în bolduri niște ființe vii”. Păi, dacă lui Nic. Ivan i se sffșie sufletul pentru o biată buburuză, ce să mai vorbim de oameni — fie ei și cu „omenești slăbiciuni”? Ce, dacă ești egoist, sau arivist, sau demagog, sau birocrat, sau licălos trebuie numai deest să fii, vorba lui Nic. Ivan: „coplesit prin notații critice”? Dară mi-te să mai fii înfip în acul insectarului!

Nu, nu. Nu! Ivan de la Timișoara nu vrea să aibă nimic de-a face cu defunctul lui tîz supranumit și cel Groaznic. El, Nic. Ivan, vrea să trăiască în pace și onor cu toată lumea, inclusiv cu victimele lui Mazilu care au trezit în inima-i de aur, așa cum o mărturisește, doar „simpatia compătimitoare”.

Eh, dacă s-ar fi ivit și pe vremea lui Cațavencu vreun Ivan cel Blînd care să-l salveze din boldul în care l-a înfipit crudul Caragiale!...

E. DASCĂLU

Din vitrinele librărilor

Intilnire cu NAZIM HIKMET

L-am cunoscut pe Nazim Hikmet. Nu în cadrul unei întrevederi profesionale — care, s-o cunoaștem, are mai întotdeauna riscul și răcatul convenționalului — ci de-a lungul câtorva săptămâni petrecute împreună într-o casă de odihnă din Cehoslovacia.

Nici un atribut exterior, de voită boemă artistică, nu încearcă a sublinia originalitatea personalității sale, care e prea autentică pentru — și căuta manifestări extravagante. Singurul est exotic pe care și-l permite este salutul oriental cu care, purtându-și mâna de la buze la frunte și apoi la inimă, își salută cunoștințele mai apropiate. De altfel, când cunoști omul, e cuceresc modestia și comunicativitatea lui: ni amintesc cu câtă simplitate a legat nenumărate prietenii la Iesenik, folosind acel naiv și muzant limbaj internațional al jocului de cărți „joli“. Era singura activitate „intelectuală“ care-i era permisă de medici — cum punea artistul cu o nuanță de autoironie — după ce avusese o puternică criză cardiacă. Când că această silită întrerupere temporară creației sale a fost un fel de chin al lui Tantal pentru artistul a cărui prolificitate și tempo de creație sînt realmente prodigioase. Când, mai tîrziu, l-am reîntîlnit în Praga, după vreo două săptămâni, am aflat cu surprindere că în acest răstimp — sau, mai precis spus, în din cele 14 zile — a scris o piesă de teatru. Era vorba despre o lucrare închinată Pragăi și imosului său orologiu, lucrare pe care i-a sugerat-o o actriță cehă, Sonja Danielova. Cînd întoarsă din Moscova, unde studiasse printre cele și pantomima, și cunoscînd specificul dramaturgiei lui Hikmet (în care se întîlnesc conviețuiesc admirabil faptul real cu simbolul abstract, intriga pasionantă cu ideile filozofice și mai subtile), ea l-a întrebat de ce nu scrie o piesă în care să existe și pantomimă. Se are că întreabarea venea la timp, pentru că artiștorul dorea de mult să insereze într-o lucrare dramatică elemente de pantomimă clasică și pantomimă chineză. Așa s-a născut — în urma de la bătrîna legendă a orologiuului lui Hanoș — piesa în care eroina principală e o tînră surdo-mută, ale cărei complexe contradictorii stări sufletești vor trebui exprimate doar prin gest și mimică. Nu e locul să sist aici asupra piesei, dar densul și pitorescul fir dramatic (ea aduce pe scenă evul mediu cehoz), alternanța de comic și tragic, varietatea manierelor dramaturgice folosite (trecînd de la teatrul renașterii la cel modern, psihologic, și la opera clasică chineză), fac din ea o lucrare artistică în felul ei. (Nu mai vorbim de faptul că, în prezentarea spectacolului, întreaga sală și actorii vor fi împodobite — așa prevăd recomandările autorului — în stilul evului mediu, actorii vor pătrunde pe scenă prin fundul lii, în chip de mici negustori ambulanzii medievali, care vor vinde rălamente publicului proame, dulciuri, răcoritoare și abia apoi se ridică cortina, lăsînd să se vadă o piață

medievală, în care actorii vor juca în sfîrșit respectivele roluri de negustori).

Dar vorbeam de felul în care creează Nazim Hikmet. Iată, spre o pildă, un amănunt semnificativ: „Orologiul lui Hanoș“ l-a dictat în fotoliul în care fusese legat de doctor („legat“ este termenul absolut propriu: avînd obiceiul să se plimbe intens atunci cînd creează și plimbările acestea obosindu-i mult inima, medicul a fost constrîns să-l imobilizeze!). După primele două zile în care a făcut planul piesei, în celelalte cinci el a dictat Sonjei Danielova, în rusește, replicile, iar actrița a făcut și traducerea cehă. Cînd citești lucrarea ești pur și simplu uimit de sinuozitatea complicată a subiectului, de mulțimea și profunzimea caracteriologică a personajelor, de subtila știință cu care a fost redată culoarea și atmosfera Pragăi din urmă cu cîteva sute de ani!

Am îndrăznit să fac remarcă că mi se pare materialmente imposibil ca fantazia unui om să poată crea, într-un răstimp atît de scurt, o atît de coplesitoare și complicată povestire. Artistul s-a grăbit să precizeze: „Oh, eu am spus că am scris-o, nu că am creat-o. Eu creez, scriu în minte, tot timpul. A crea, nu implică pentru mine prezența unei hîrtii și a creionului. M-am deprins cu asta încă din închisoare“.

Ultimul cuvînt mi-a amintit din nou ce stupid și inuman paradox a existat în viața acestui artist: omul pentru care libertatea cugetului și a acțiunii constituie însăși rațiunea existenței, omul care — fără a avea, cum singur o mărturisește, un temperament de luptător — s-a alăturat fără preget luptei comuniștilor tocmai pentru că numai ei apărau autentică libertate a omului și a popoarelor, omului acesta ani și ani de-a rîndul i s-a răpit libertatea de către oficialitatea turcă. Cei 17 ani de închisoare i-au înlăntuit trupul, dar nu și cugetul: dintre cei patru pereți ai celei au zburat în întreaga lume versurile sale fierbinți, pline de un optimism și de o emoționantă dragoste de patrie, și, ca un ecou al lor, protestele întregii lumi progresiste au izbutit să-l smulgă din întunericul temniței.

Acum, Nazim Hikmet, asemeni unei păsări libere, colindă lumea. Din Moscova poposește deseori în Polonia, țară a cărei cetățenie a solicitat-o, apoi la Pekin ori la Praga (de oamni careia îl leagă — se pare — un sentiment deosebit), la Viena, Budapesta ori în alte capitale ale lumii. Colindă lumea, cunoaște locuri și oameni noi și scrie, scrie mereu pen'ru ei. Am sesizat totuși nuanța unei ușoare amărăciuni în cuvintele lui: singura țară în care nu poate pleca este tocmai patria lui, patria despre ale cărei realități scrie și astăzi, în a cărei limbă

își compune versurile și dramele sale, patria în care se află soția și fiul său (în vîrstă de 5 ani), patria după care încearcă un sfișietor sentiment de dor. Lui Nazim Hikmet, poetul care a răspîndit în lume versul turc și a cucerit cu el inimile oamenilor, îi este oprit să-și revadă țara și poporul: iată încă un paradox stupid și inuman din viața lui, dar cu cauze la fel de ușor identificabile ca și celălalt.

Ne-am mirat amîndoi că la noi în țară este cunoscut mai ales ca poet și mai puțin ca dramaturg, singura piesă publicată fiind „A existat sau nu Ivan Ivanovici?“ Poate nu aș fi îndrăznit să-i mărturisesc acest lucru, dacă aș fi știut ceea ce am aflat mai tîrziu la Praga: că majoritatea teatrelor cehoslovace îi joacă piesele sale — citez doar cîteva: „Un om ciudat“, „A existat sau nu Filip Filipek?“ (versiunea cehă a piesei „Ivan Ivanovici“), „Iosif și frații săi“, „Cîntecele pămîntului turc“, „Le-

genda dragostei“ — și că aceste piese se prezintă de ani de zile în Uniunea Sovietică și în alte țări socialiste; dacă aș fi știut ceea ce am aflat după ce am văzut pe scena Naționalului praghez și a Teatrului de Satiră două din lucrările sale: că dramaturgia lui Hikmet are o bogăție de idei și o originalitate a formei cu totul neobișnuite.

Să sperăm că vizita în țara noastră, proiectată pe foarte curînd de marele scriitor, va schimba această situație, contribuind la o mai bună cunoaștere și a lui Hikmet-dramaturgul. Pentru că, într-adevăr, Nazim Hikmet mi-a împărtășit dorința sa vie de a vizita România în lunile acestei primăveri. Îmi amintesc că, în primele cuvinte pe care le-am schimbat împreună, scriitorul mi-a povestit ce caldă amintire i-au lăsat cele patru zile petrecute în România, prima țară în care a poposit după fuga sa din închisoare, și cît de interesat e în cunoașterea vieții culturale actuale de la noi. Îi așteptăm deci cu drag această a doua călătorie în țara noastră.

Sanda FAUR

Obrazțov: „Imi dați voie... Dumnealul e Teopa, mezinul“.

MIRACOL?

...Iar dumneael e „paslonata“ mea Carmen.

...Un om și un paravan de pînză. Atît. Fără vreun preluu spectaculos, miracolul începe sub ochii noștri. Din spatele paravanului țîșnesc, vii, nervoase, fremătînde, două mîini. Iar în vîrfurile arătătoarelor, două bile de lemn. Mîinile acelea, bilele acelea, suspină, iubesc, se-nfioară sfioase, se zbucesc chinuite, se-mbrățișează și se despart... Două bile de lemn și cîteva degete trăiesc și te fac și pe tine, spectator, să trăiești o încreștă poveste de dragoste, puțin comică dar duioasă.

E aici mai mult decît impetuoșitatea talentului sau rafinamentul unui artist subtil. Sînt amîndouă la un loc și, dacă vrei, e un fel de fascinant ritual al unei arte simple și stranii. Obrazțov e un vrăjitor, care însușește lemnul și cîrpa. E un vrăjitor care te iluzionează și pe care îl crezi, atunci cînd degetele sale, îmbrăcate cu trupurile iner-

te ale lui Teopa, Carmen sau al nefericitului logodnic bețiv, încep să creeze viață, să respire, să vibreze, să încercsimțăminte omenestii, iar apoi să moară.

Obrazțov crede și el în viața păpușilor sale. E nevoie pentru asta de candoarea și prospețimea copilăriei — și Obrazțov le are; e nevoie de înțelepciunea sfătoasă și plină de duioșie a bunicului — și Obrazțov o are; e nevoie de dragostea pătimașă a păpușarului primitiv din bilciurile pravoslavnicei Rusii, dar și de știința savantă a artistului sovietic rafinat — iar Obrazțov le are pe amîndouă. De aceea arta lui e adevărată. Dar ea e adevărată mai ales pentru că nu e virtuozitate goală. Degetele lui Obrazțov niciodată nu au hohotit, dansat, implorat sau zîmbit numai pentru a ului cu miraculosul lor meșteșug de a hohoti în ris, dansa ori plînge. De fiecare dată ele îți comu-

nică ceva, îți povestesc ceva, cu miez și cu tîlc. Obrazțov a redescoperit tainica forță a păpușilor grăitoare și, de aproape trei decenii, el a înviat arta filigranată a păpușilor vii, le-a făurit un univers aparte, în care se vorbește un limbaj artistic aparte.

...Un om și un paravan de pînză. Atît. Iar cîteodată nici atît. Un om apare pe scenă purtînd pe mîna stîngă un căpșor de păpușă, cu trup din faldul fluturînd al unei bucăți de pînză albă. Pare puțin neașteptată și comică alăturarea bărbatului matur și a păpușii. Dar deodată, minune: căpșorul

capătă viață, ca sub lovitură unei baghete magice. Se lipește tandru și răsfățat de obrazul tatălui, apoi, neastîmpărat, își bagă mîna în gura latei, sugă biberonul sau, cînd greșește adresa, degetul tatălui, apoi iar se alintă, pînă cînd, obosit de atîta joacă, adoarme în sunetele cîntecului de leagăn, susurat la ureche de vocea caldă a părintelui. Miracolul s-a săvîrșit sub ochii noștri și nimeni nu s-a îndoit de adevărul lui. Un om a adormit un copilăș de lemn și cîrpa și toată lumea a tăcut înfiorată cînd s-a retras să-l culce în pătuț.

Apoi omul dispăre și pe

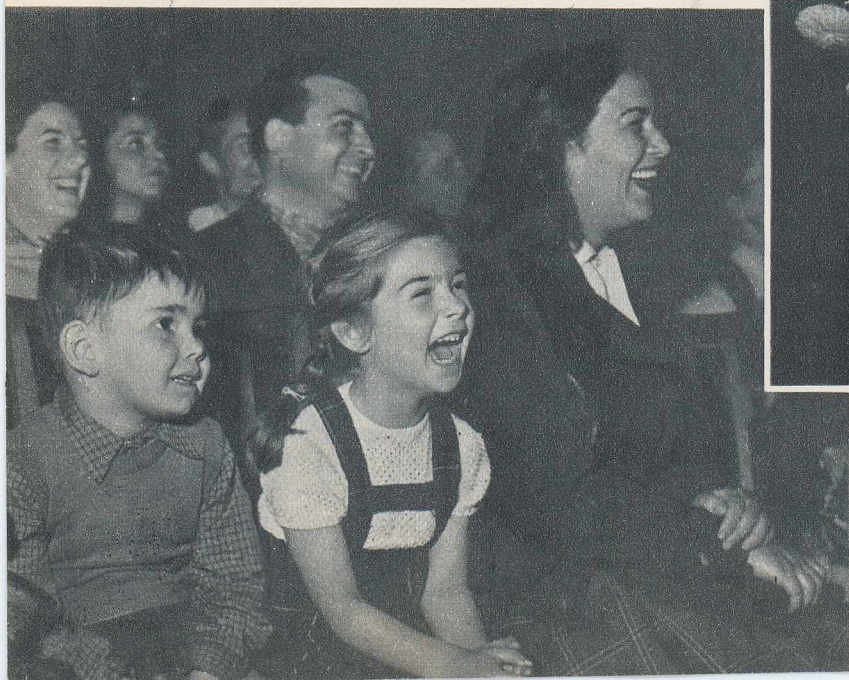
scenă rămîne numai paravanul. Atmosfera de vrajă și se mai risipește: ești gata să crezi și în ce vei vedea mai departe. O, și crezi și rîzi o dată cu Obrazțov, cînd nestăvilita și copleșitoare pasiune a lui Carmen, cînd brațele ei șerpuitoare dă cîrpa roz și trupul zburător rîzi de sărmanul Don Jos distrus de atîta năvalnic iubire, rîzi și te înduioșez o dată cu Obrazțov, de idi dulce a celor două maimuș sau de falsa amărăciune în cată în vin a logodnicului cu fața din pînză însuflețit. Rîzi, dar de fiecare dată gîndești la exact ce a dorit păpușarul-vrăjitor să te faci să meditezi; la ridicolul exagerărilor actoricești, o la poezia simțămîntelor perterne, ori la grotescul mitehnei hăutului. Te-a corvins fără vreo notă retorică sau poate tocmai prin lipsa ei. Discret, simplu, artistic.

Te întrebi cum își poartă păsra arta lui Obrazțov atît de proaspătă și nealterată, tinerețea. Taina o dă ține Obrazțov și, de fapt nu e nici o taină: se numește pasiune și dăruire neistovită căutare a noului. Se numește Artă.

...Un om apare pe scenă și-ți vine greu să deslușești dacă părul lui are argintul maturității sau aurul primei tinereți, să guști, cînd repeziunea cu care îți oferă, și meditația adîncă, ironia șagalnică, și sfichiu subtil al satirei, și undă de calm și gingaș lirism. Despre toate acestea vorbește doar degetele sale. Oare nu mai ele? Da, dacă ne gîndim că păpușilor îmbrăcate cu degetele sale, Obrazțov le dăruie însuși sufletul său

Sanda FAU

Fotografii de A. MIHAILOPC

Nu s-ar putea spune că spectatorii — mici și mari — (stînga) nu se amuză privindu-l pe nefericitul logodnic (sus), ce-și ineacă amarul în vodcă.

N. HORINCEANU, COMUNA GLĂVĂNEȘTI, RAIONUL ZELETIN. Puteți citi articolul despre sculptorul C. Brin-
cuși, pe care l-ați solicitat, chiar în numărul de față al
revistei.

I. ADAMESCU, I. S. MANOLESCU, I. LĂZĂRESCU,
STOICOIU TANASE, FLORAN CORNEL — ORĂȘTIOARA;
I. PIRVA — BRĂD; BĂCIOIU GH. — BREAZA; FĂTU
AURELIA — BUȚEA; WEINBURG ARON — BUCU-
REȘTI; NĂSTASE NICOLAE, elev — TÎRGOVIȘTE; PUȘA
ROGOVEANU — COMUNA BÎREA — SEGARCEA. Ținând
seama de cele mai interesante dintre propunerile dv., am
luat măsuri pentru organizarea materialelor ce ați dori
să le găsiți în revista noastră, unde vor apare treptat.

VALER POP — ZALĂU; AURELIAN POTEȚ — MIZIL.
Vă vom răspunde la întrebările ce ni le-ați pus după ce
vom primi datele necesare de la specialiștii cărora ne-am
adresat.

UN GRUP DE STUDENȚI AI UNIVERSITĂȚII „C. I.
PARHON”. În Flacăra nr. 3 din 1.II.1956 a apărut un
material despre actorii care vă interesează, scris pentru
revista noastră de însuși Raj Kapoor.

VIORREL BUCUR — BÎRLAD. Răspunsul la întrebarea
pe care ne-o faceți poate fi găsit într-un manual de anat-
omie și fiziologie din cursul liceal superior.

ALBU FILOMELA — CLUJ. Marele dirijor Toscanini a
sosis doar în tinerețe sa câteva lucrări muzicale, dar apoi
a renunțat la compoziția, consacrandu-se în întregime dirij-
oratului.

DUMBRĂVĂ ION — BUȘTENI; REPEDE ION — PLO-
EȘTI; CÎNDESCU RADU — BUZĂU; V. DRAGNEA —
BUCUREȘTI; BEBE GEORGESCU — CONSTANȚA; PUIU
GHEORGHE — REȘIȚA; IOAN ENE PROVINȚEANU —
TIMIȘOARA; TĂNASE ZAMFIR — TIMIȘOARA; DEJEU
ZAMFIR — SATU MARE; COTOC GRIGORE — CORNU
CRAIOVA. Poeziile trimise de dv. redacției sînt nepubli-
cabile.

MICU GHEORGHE — CUZA VODĂ. În legătură cu
dorința dv. de a citi ceva despre scriitorul George Mihail
Zamfirescu, vă facem cunoscut că în scurt timp va apare
la ESPLA o monografie despre viața și opera acestui apre-
ciat scriitor.

C. N. MIHĂILESCU — ARAD. Satirizarea oamenilor
înșelători, care acordă mai multă încredere leacurilor băbești
decît științei medicale, constituie — fără doar și poate — un
obiectiv interesant pentru literatură. Schița dv. „Buruiana
de leac” pornind tocmai de la această temă greșește însă
prin aceea că eroul ei nu apare ca un om înșelător, ci doar
ca un încapățînat, un om cu ciudățenii. El nu este tipul
care să servească ideea aleasă de dv. în afară de aceasta,
schița are serioase deficiențe de ordin artistic.

FILATELIE

Noi emisiuni românești

În cursul lunii aprilie intră în
circulație noi mărci poștale. O
emisiune compusă din cinci valori
și consacrată sportului. Desen-
ele reprezintă disciplinele: fotbal,
handbal, rugby, săritura în lungime
tenisul de masă. Valoarea no-
nală totală este 3,60 lei.

Mai sînt anunțate emisiuni
dedicate primelor Campionate
ropene feminine de gimnastică
la București (3 val.), celei de
X-a ediție a Cursei Păcii, Con-
suliului Național al Științelor Me-
dicale, Centenarului Facultății de
medicină din București.

De peste hotare

La 7 martie, Austria a pus în
circulație o nouă emisiune, ocazio-
nă de centenarul nașterii dr.
Ius Wagner Ritter von Janregg,
dic cu renume mondial.
În 1927 dr. Julius Wagner Ritter
von Janregg a fost distins cu Pre-
miul Nobel pentru cercetările în-
prinse în domeniul paraliziei pro-
sive.

Singura marcă poștală a emisiu-
nii are valoarea nominală de 2
sh. 40 gr, culoarea violet. Tirajul
este de 1.200.000 ex.

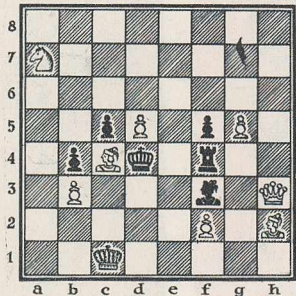
A mai fost pus în circulație un
plic prima zi cu ștampilă specială.

ȘAH - ȘAH - ȘAH - ȘAH - ȘAH

PROBLEMA nr. 4

C. Sukovín

Premiul I-II la egalitate în
meciul R.S.S. Ucraina-R.P. Bul-
garia, 1957

Mat în 2 mutări
(Alb: Rg1, Dh3, Nc4, Nh2, Ca7,
Pp.b3, d5, f2, g5.
Negru: Rd4, Tf4, Nf3, Pp. b4,
c5, f5.)

SOLUȚIA PROBLEMEI nr 3

Lucrarea problemistului indian
J. Nidry (Alb: Rg4, Td1, Te8,
Ng8, Nh8, Cb1, Cb6, Pp. c2,
f2, f5. Negru: Re4, Da6, Tc8,
Te5, Nh2, Ce6, Pp. b4, b5.

Mat în 2 mutări) se rezolvă
prin 1. Cb6—d7! (cu amenințarea
2. Cf6 mat). Negrul se poate
apăra deplasînd calul din e6
sau turnul din e5. Survin urmă-

toarele variante: 1... Cg5 2.
Nd5 mat; 1... Cf4 2. T: e5 mat;
1... Cd4 2. Cd2 mat; 1... Cc7 2.
Cc5 mat; 1... Tc5 2. Td4 mat;
1... Td5 2. Te1 mat.

O PARTIDĂ DIN MECIUL PENTRU
CAMPIONATUL MONDIAL

APĂRAREA GRÜNFIELD

Alb: V. Smislov
Negru: M. Botvinnik
A 6-a din meci

1. d4 Cf6 2. c4 g6 3. Cc3 d5 4.
Cf3 Ng7 5. Db3 d: c4 6. D: c4
0-0 7. e4 Ng4
(Varianta aceasta poartă numele
lui Smislov, care a jucat-o de
multe ori cu succes, dar cu negrele.
Este interesant că Botvinnik își
combate adversarul cu propriile
lui arme) 8. Ne3 Cf7 9. 0-0-0!
(O inovație care duce la un joc
foarte complicat) 9... Cc 6 10.
h3 N: f3 11. g: f3. Cb6 12. Dc5
f5! (O mutare riscată. Negrul a-
menință înaintarea f5—f4 ceea ce

obligă pe alb la un joc precis.
Smislov găsește însă o continuare
foarte bună care dă albului avan-
taj) 13. Ce2! Dd6 14. e5 D: Dc5?
(După acest schimb negrul ajunge
neșteptat de repede într-o po-
ziție pierdută. Era mai bine 14...
Dd7, deși și atunci după 15.
Cf4 albul ar fi stat mai bine)
15. d: c5 Cc4 16. f4 Tf8 17. Ng2!
C: c3 18. f: e3 Cb4 (Nu se vede o
apărare bună împotriva amenin-
țării albului N: c6 urmat de Cd4)
19. N: b7 Tab8 20. c6 Rf7 (Pi-
onul a2 nu putea fi luat: 20... C:
a2+21. Rb1 Cb4 22. Cd4 și albul
amenință Ce6 și Cb5) 21. Cd4 e6
22. Cb5 Cd5 23. T: d5! (Sacrifi-
ciul calității decide în citeva
mutări) 23... e: d5 24. C: c7 Tdc8
25. N: c8 T: c8 26. C: d5 T: c6+27.
Rd2 Re6 28. Cc3 negrul cedează.

Încipută cu regiuni subpămî-
tene, locuite de zmei și zgrip-
țoroaice — Autorul sovietic al
romanului „Spre țărmul mării”.
5) Otravă vegetală — Regiune
pe suprafața pămîntului unde se
observă maximum de intensi-
tate al unui cutremur de pămînt.
6) Lene! — Operația de
săpare superficială, de fărâmițare
și de afinare a pămîntului, ce
constituie una din muncile agri-
cole — Înconjoară pămîntul
(abrev.). 7) Încălzea pămîntul
dat de revărsările Niului —
Din era paleozoică (masc.) — În-
tindere de pămînt fără ridicături.
8) A împrejmuî un teren — Țintă
de lemn la piatra mișcătoare a
morii — Ridicătura de pămînt
susținută de pari, care servește
ca întăritură unei oștiri. 9) Sub-
stanță extrasă din țifei (pl.) —
Scriitor argentinian, autorul lu-
crării „Pămîntul fructelor de aur”.
10) Climatul de la mijlocul dis-
tanței dintre cei doi poli ai glo-
bului pămîntesc. 11) O cantitate
mică — Autorul poeziei „Noi
vrem pămînt”. 12) Zăcut — Încă-
pere sub pămînt — A brăzda
pămîntul. 13) Vas de pămînt
(mold.) — Militar (pop.) — Locul
unde abinele își depun ceara.
14) Pămînt amestecat cu apă
— În urzeala războiului de țesut
— Instalație plutitoare cu care
se sapă pămîntul sub apă, sco-
tîndu-l afară.
Cuvinte mai puțin cunoscute:
MAB—CRUG—UPAS.

DEZLEGAREA JOCULUI
„GEORGE ENESCU”
apărut în nr. trecut

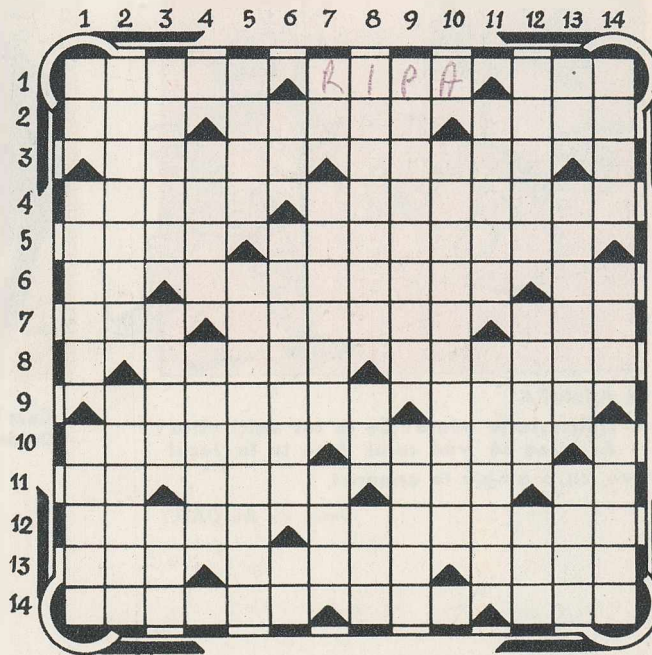
Orizontal: 1) Horă — Bach
— Impresii. 2) Erinii — Operă
— Iso — N. 3) Linte — Nm
— Rărit — La. 4) Legi — Rap-
sodii — Virf. 5) Mn — Proto
— Lia — 0 — Sta. 6) Etna — Mu-
zică — Critic. 7) Sat — Lirică —
Planist. 8) Bl — Sonată — Lan —
C — Tu. 9) E — Oită — I — Vir-
tuos — R. 10) Rondo — Cel
— Vlena — Aa. 11) Geți — Si —
Enescu — Ad. 12) Edo — Menu-
hin — E — Friz. 13) Ri — Gene-
rație — Doină — Poema — Ara
— Marsick.

CONCURSUL DE STENOGRAFIE

Anunțăm că pentru proba finală a concursului nostru, concurenții
vor trebui să copieze în stenografie articolul „Franța împotriva lui Spel-
del” de André Wurm din pag. 14-15 a numărului de față al revistei.
Probleme se vor trimite redacției pînă la 10 mai a.c., scriindu-se pe
plicurile respective: „Pentru concursul de stenografie”.

CUVINTE INCRUCIȘATE

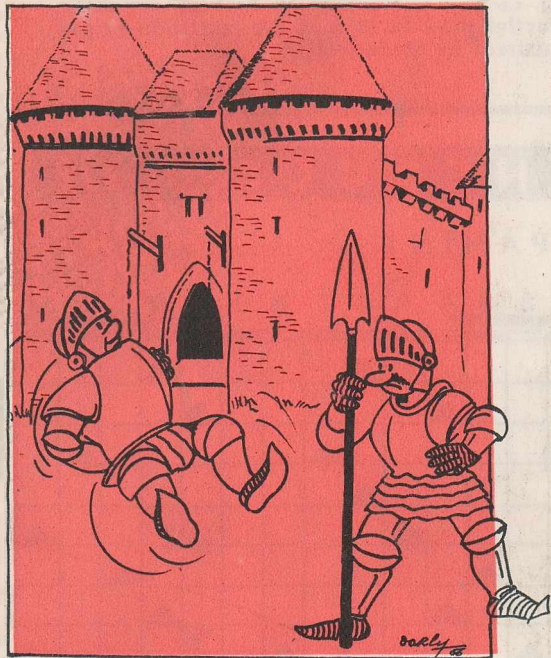
PĂMÎNT

ORIZONTAL: 1) Gigant mitologic
fiul lui Neptun și al Terrei, care
prindea putere numai cînd atin-
gea pămîntul — Coastă de munte
abruptă, deasupra unei prăpăstii —
Bulgăre de pămînt. 2) Le găsești
printre munți și dealuri — Supra-
față netedă de pămînt — Capetele
pămîntului! 3) De la oraș — „...
pămîntului”, numele popular al
ursului. 4) Titan mitologic, fiul
lui Jupiter prefăcut în munte și
osîndit să susțină cerul pe umerii
săi — Se îmbină cu teoria pe
teren. 5) Navigator portughez, des-
coperitorul „Capului Bunei Spe-
ranțe” — Acoperită cu... pămînt
pulverizat. 6) Zar — Cerc imagi-
nar al sferei pămîntului ce trece
prin poli și zenitul observato-
rului — Pronume. 7) Lele — „...
destelenit”, roman de scriitorul
sovietic Mihail Șolohov — Lovesc.
8) Pămînt galben-cenușu care
în combinație cu apa formează o
pastă cleioasă folosită în olărie
și sculptură — Epocă a pămîntu-
lui în a doua serie a sistemului
Paleogen. 9) Lucrare ce se face
pentru a susține viața de vie.
(pl.) — Asociație de minerale ce
alcătuiesc scoarța pămîntului.
10) Deschizătură în pămînt prin
care un vulcan își varsă lava
— Pomi fructiferi. 11) Pronume
— Nume spaniol — Personaj
din feeria engleză — Stronțiu.
12) Lună a anului (pop.) — Apre-
ciată. 13) Ceașcă de pămînt — Plan-
tă tînără ce se scoate dintr-un
pămînt spre a fi pus într-altul
— Orbită. 14) Unghiul ce-l face
cu medianul, planul determinat de
verticala unui loc și un punct
dat, cum ar fi de pildă o stea
— Porțiune de... pămînt! Stră-
bate și înconjoară pămîntul.

VERTICAL: 1) Andrei Văleanu —
„Pămînt al lui...” intitulat în
Antarctica — Aburi ce se formează
deasupra pămîntului. 2) Sport la
care privești de pe... mal (pl.)
— Gaz scos din pămînt, lichefiat
și... prins în capcană! 3) Loc
împrejmuî unde stau vara oile
— O piatră pe care n-o găsești
în pămînt! — Intrări. 4) Istorisire

UMOR

IN ARMURĂ

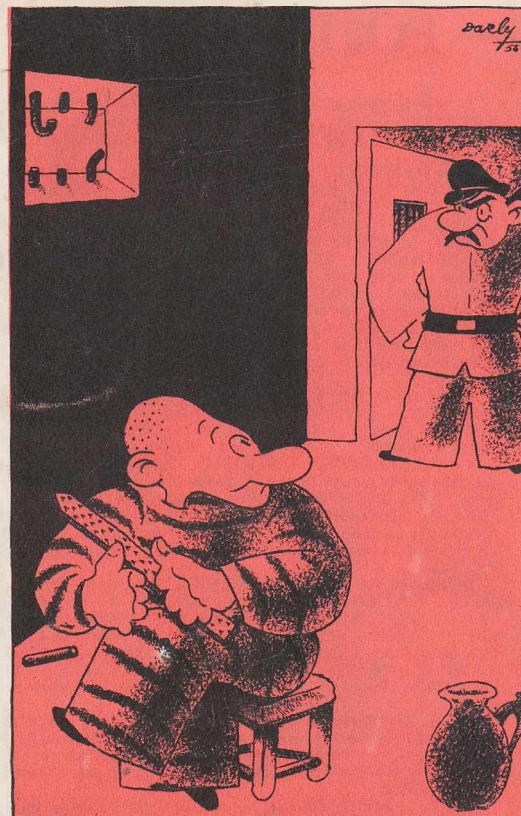
- Linștește-te odată! Ce te tot agiți atita!
- Aș vrea să văd ce-al face tu în locul meu, cu o albină în armură!

Desen de Al. DARLY

- Cum ??? La vârsta lui citește ziarul !!!
- Da'de undel Dezleagă cuvinte încruciate...

Desen de Rik AUERBACH

SPONTANEITATE...

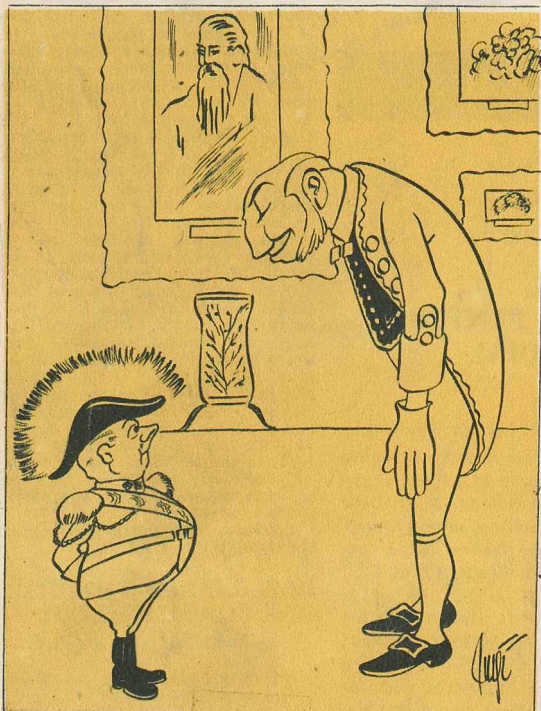
- Gardianul: Te-am prins! Ce faci acolo cu pila Deșinutul: Manichiura!...

Desen de Alex. DARLY

NEPOTRIVIRE...

- Aveți perfectă dreptate, înălțimea voastră!

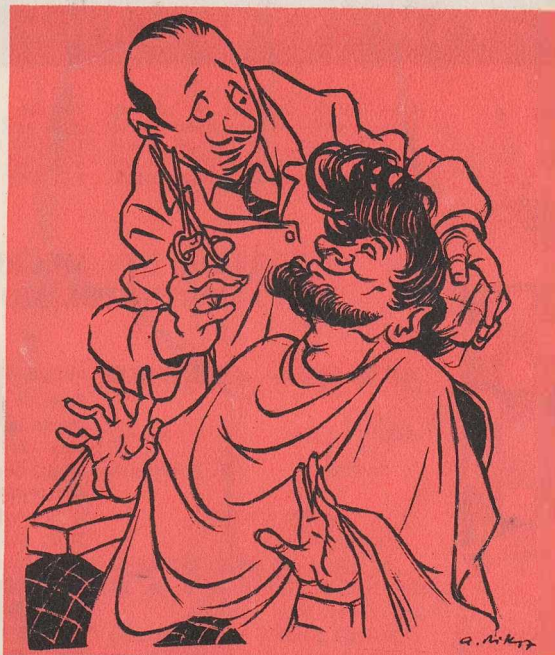
Desen de Luigi LUIGI

LA FRIZER...

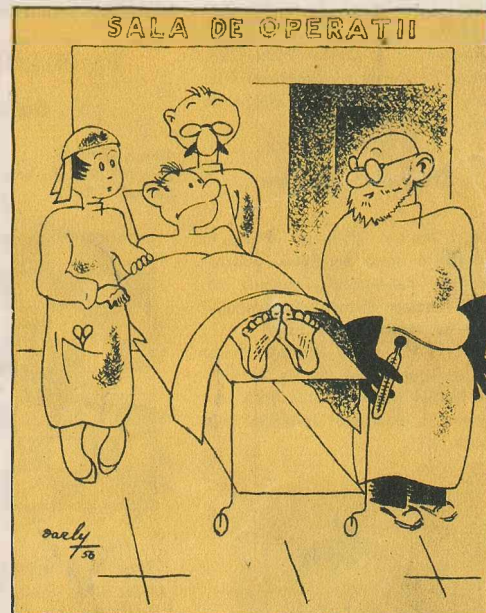
- Părul? Barba!
- Aș! ... manichiura!

Desen de Rik AUERBACH

- Doctorul: (după ce a privit termometrul) Ha Patruzeci de grade și trei linii!...
- Atletul: Și care e recordul mondial?

Desen de Alex. DARLY

Prețul 1,50 le